Institutiones chimicae prodromae, i.e. Ioannis Ioachimi Becheri ... Oedipus chimicus obscuriorum terminorum et principiorum chimicorum, mysteria aperiens et resolvens. Opusculum, omnibus medicinae & chimiae studiosis, lectu perquàm utile & necessarium / [Johann Joachim Becher].

Contributors

Becher, Johann Joachim, 1635-1682.

Publication/Creation

Francofvrti : Apud Hermannvm à Sande, 1664.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/dxm8c2ay

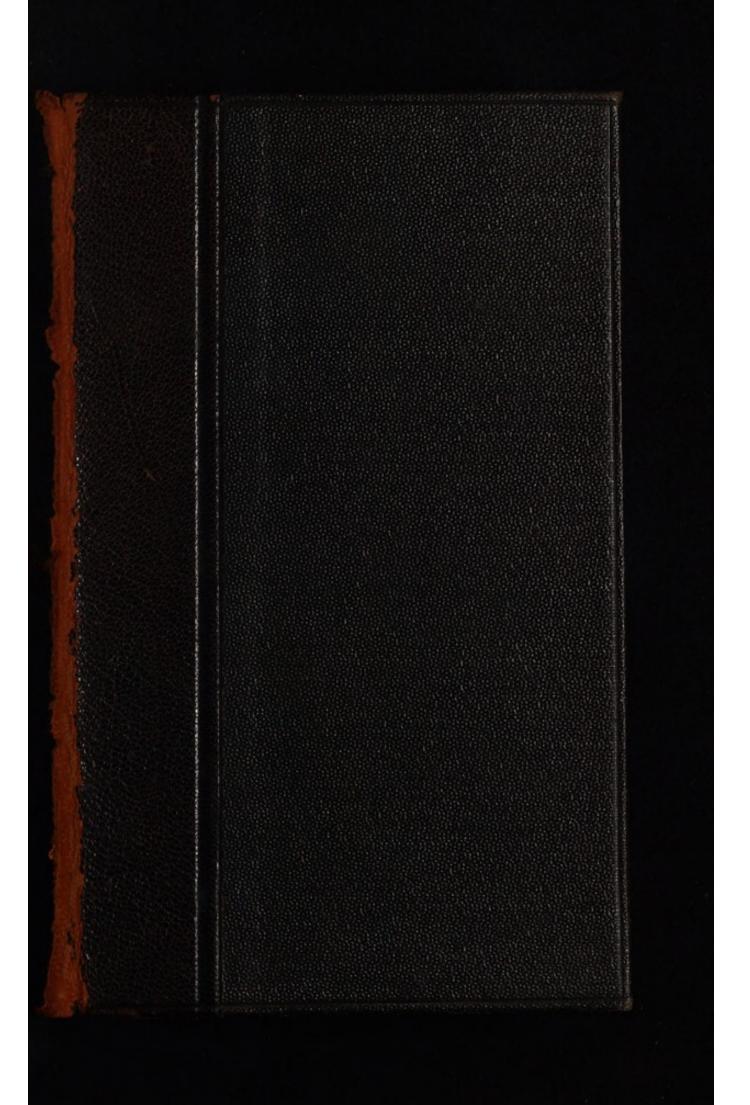
License and attribution

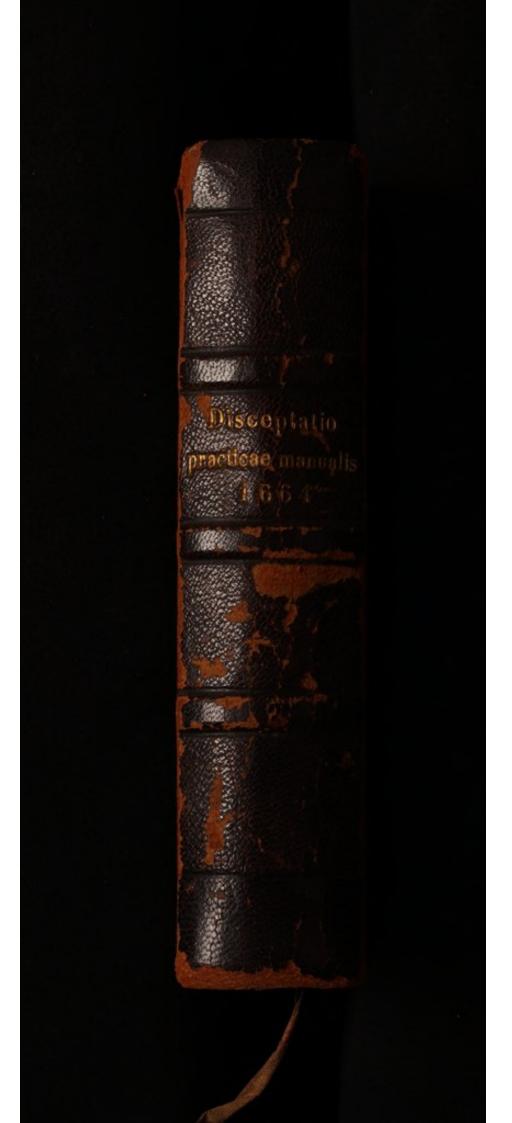
This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org

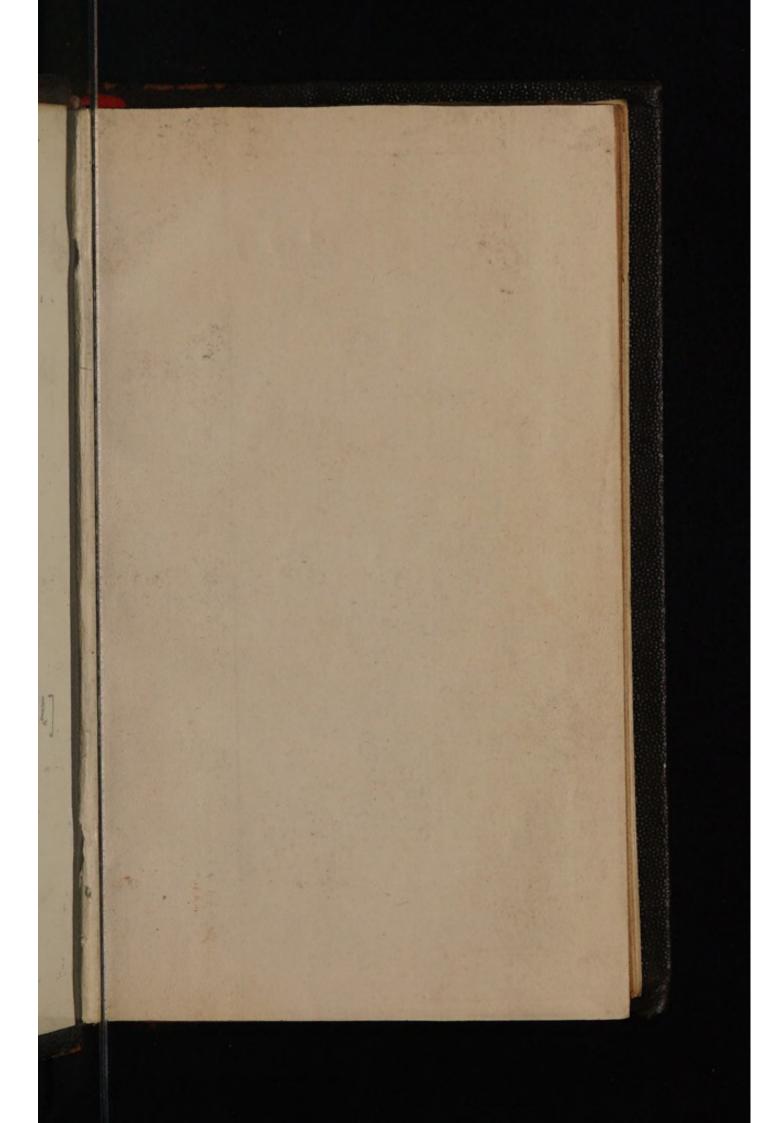

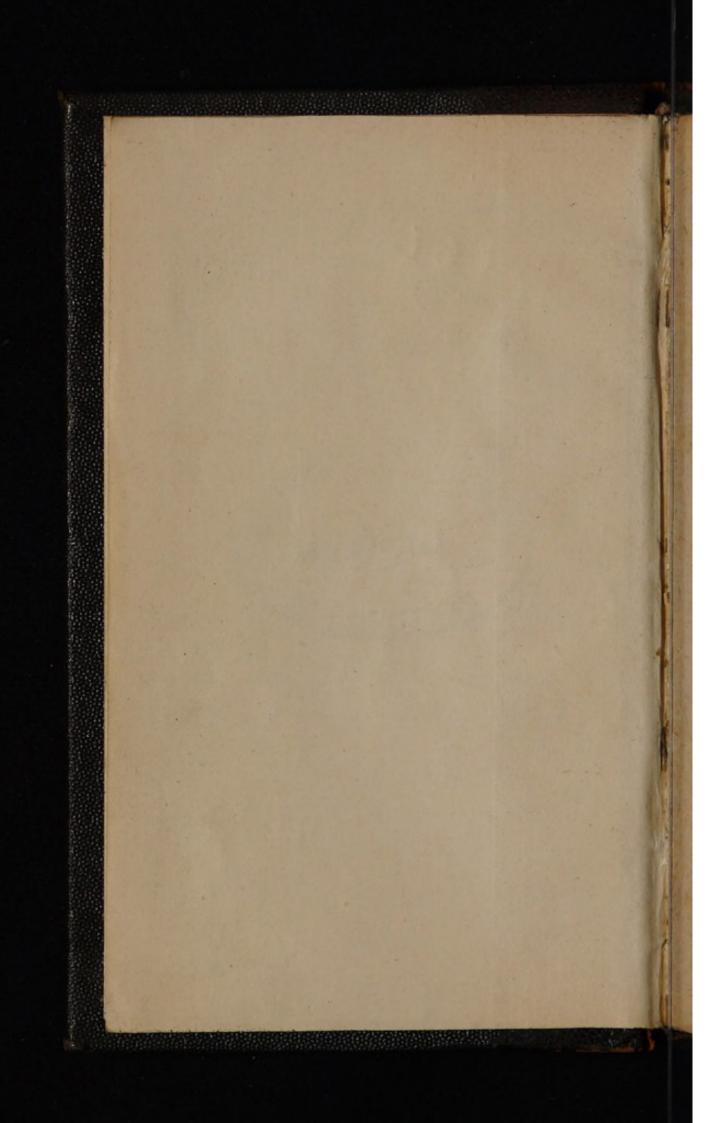

Ferguson I. 173. 12820/ Be system eten : Beder: Indida tiones N.VI Ferguson
7/c I. 87. 3. ERNST ... PAED COLLECTION BECHER J. J. [anthor of ma work. 1st is days!]

NSTITUTIONES CHIMICÆ PRODROMÆ

i. e.

BECHERISPIRENSIS

MATHEMATICIET MEDICINÆ

Doctoris.

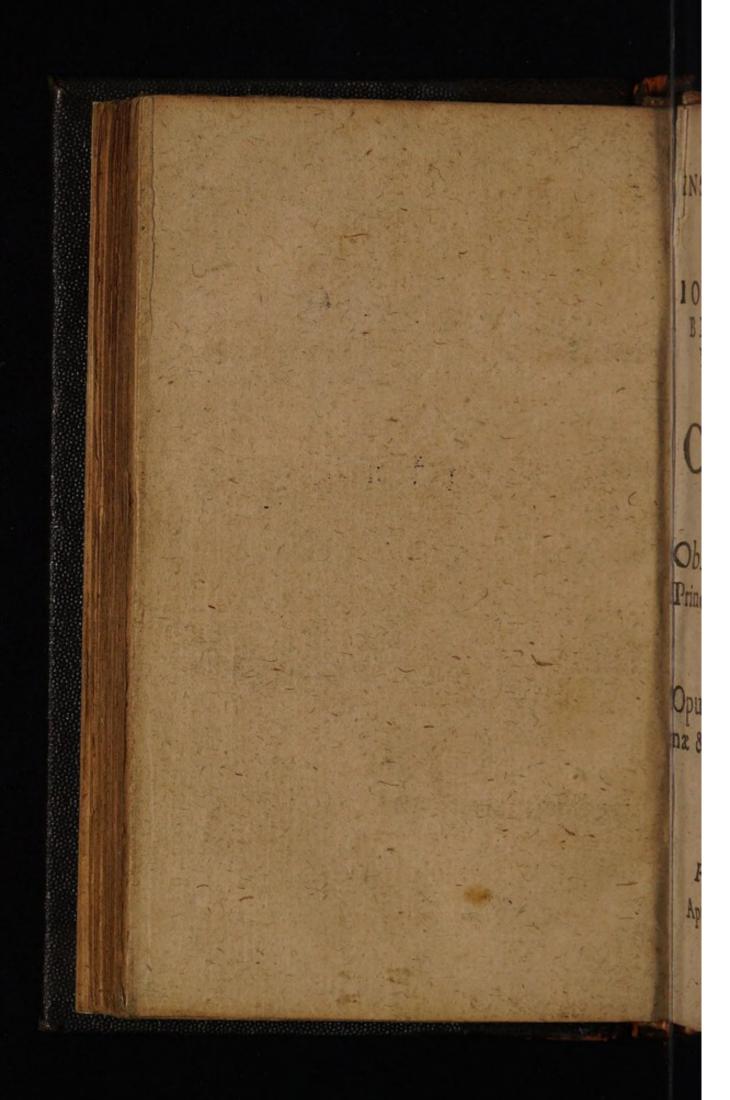
OEDIPUS CHIMICUS

Obscuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum, Mysteria Aperiens & resolvens.

Opusculum, omnibus Medicinæ & Chimiæ Studiosis, lectu perquàm utile & necessarium.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNYM à Sande.

M. DC. LXIV.

NSTITUTIONES CHIMICÆ PRODROMÆ

i. e.

BECHERISPIRENSIS

MATHEMATICIET MEDICINÆ

Doctoris.

OEDIPUS CHIMICUS

Obscuriorum Terminorum & rincipiorum Chimicorum, Mysteria Aperiens & resolvens.

Dpusculum, omnibus Medici-1æ & Chimiæ Studiosis, lectu perquam utile & necessarium.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNYM à Sande.

M, DC. LXIV.

NSTITUTIONES CHIMI PRODESTA OANNIS TO A CHIMI BECHERISTIRENSIS Albreit Er Alspiche DURNING IMIM Canorum Fritzingun ancipionar Chimidal anni Malle Alufonia oneriand are sufculum, ocupious Mousely Fall Children Standard B Apall Manage Suns a Mage

OEDIPVS CHIMICUS.

FRANCOFURTI, 1664.

VIX

nob

tem

trur

16,16

Pri

tes

cata

intro

NOBILISSIMO, EXCELLEN-TISSIMO, DOCTISSIMO VIRO

DOMINO FRANCISCO

DELE BÖE, dicto SYLVIO.

Med. Doctori, Ejusdemá, Facultatism Alma Academiá Lugdu-

no - Batavâ Medicinæ Practicæ Professori vem Ordinario; Practico & Chimico Expertissimo precatur.

Multam felicitatem

JOHANNES JOACHIMVS BECHERVS, M.D. M. D.

Dmirandum hoc planè noq est seculum, quo, quam non yix

vix ullo alio tàm varia nova nobis accidere, ut, & quod lætemur, & doleamus, habeamus.

Vidimus mutari Imperia, truncari, mori, coronari, exulare, restitui, Imperatores, Reges, Principes, omnes Europæ partes belli arsisse slammis.

Inter hæc publica, non levem scientiæ innovationem
subiere, in dubium enim revo.
cata certissima, atque inventa
ntroducta sunt novissima, ita
it rerum veritas, tot examinious & inquisitionibus ultro ciróque agitata, multò eleganior, succulentior, & nervosior,

VIX

Habemus nos ut Actoribus hujus seculi, si quæ nova utilia seliciter introduxerunt, gratias
decernamus, quantum valemus, maximas, eorumq; nomina immortalitati mandemus.

Hoc seculo quoque, varia lep Philosophandi genera, in Ari-Motelem Philosophorum Principem irruisse, quæ suos semper les habuere Parastatas, neminem hon latet.

Non novam sed stagirità un multò seniorem Philosophiam, sola veramq; Philosophandi ratio-tationem, effectu nempe & praxi mut fulci-

fulcitam, Chimiam, præ cæteris Vir Nobilissime recepisti, suscepisti, susceptamque multorum usui, in publicum Auditole rij tui Theatrum produxisti, & ni- taliter Excellens, Trismegisti, Philosophorum omnium faciaia lè principis exemplo, ΤΡΙΣΜΕΓΙΣii. τος Anatomus, trium nemper in regnorum extitisti, Tibiergo ilper lic locorum, primus debetur m honor, qui primus publica è cathedra, scientiam hanc sacratissimam professus es, quod vel sola de Alimentorum fermentatione in ventriculo, & chyli mutatione in languine Doctiffima Lander):(4

fulci

sima disputatio, quam tuo Præsidio fovisti, luculenter exhibet.

Utilissimum profectò munus subissti, quo tui Auditores non verba sed corpora, non chymerasticos terminos, verum ipsas reales Enchyrises, non inanes deniq; & immateriales facultates, sed à Te demonstrati esfectus causas practicas audiunt, vident, tangunt.

Nonergò nova, sed antiquitate probatissima ab interitu revocasti, cui Nos felicia auspicamur apprecari Omina, præsertim quod interturbatus, Tua hucusque tam præclarè egeris.

Laudet

291

ptu

mi

dic

uti

cer

A

tur.

mu

ato

nis

bus

ten

chi

mu

Yer

Laudet studiosa juventus suos, à quibus & temporis & sum-- ptuum jacturâ, eheu garrire terminos, Plittacorum instar addidicit, tempus autem, rebus ipsis utilius impédere dedidicit, Tibi n certe Vir Excellentissime, à Tuis es Auditoribus, plus multo debetur, utpote à Quo, unde & anii- mum & corpus alant, habent, atq; ita, vetus juxta illud, ab asinis equos conscenderunt, quibus equitatibus, ut calcar adderem, & Tibi, uti tam infigniArchippokomo congratularer cu multis in votis diu anxiè habui, verum cum plures occupatio-1:(5 nes

det

nes ita me distraherent, ut ab illo tempore, quo Lugduni & Tuâ & per te, celeberrimi istius Mathematici, von Schoten, cóversatione fruebar, ob dissita loca, & varia negotia Te coram loqui non licuerit, Legatum, qui amicitiam nostram novo fædere renovet, tibi mittendu esse conclusi; Oedipus ei nomen est, utinam Sphingis Chimicæ ænigmata resolvendo, & Tibi & omnibus satisfaciat, verum vix effugiet metamorphosin, qua aliquibus nimium scrupulosis, ex Oedipo Davus fiet, sed liberű cuiq; suum esto judicium,

ciul

næ

orc

nu vo

ris

eih

lce'

pro

ut

P

po

An

cium, Nos talibus, illud ex comædia Terentij opponimus.

> Ratione certa facere, nihilo plus agas Quam si des operam, ut cu ratione insanias

Tu vero Vir Nobili Sime, pro innata Tuâ humanitate, huic meo, sive Oedipo sive Davo, Tuo in Musao locum amoris non denegabis, quicquid ei humanitatis præstiteris, agnoscet, neque enim cæcus est, qui proprium occidat patrem, prout Oedipus, Laij filius, fecisse perhibetur. Tutè eum hospitio excipe, non est, quod aut Oedipodas aut Telegonos timeas; Amoris symbolum in fronte ge-

ım,

Epistola Dedicatoria, rit, quo omnes veræ Chimiæ amantes excipit, à talibus excipietur & ipse non nisi benevolè, cum ut eum manumitterem, publicique juris facerem, à non insimæ notæ viris, non semel admonitus sui.

Hisce vale quam optime Vir Nobilissime, cu felicioribus Parastatis, Tuis Auditoribus, Cui longævam vitam, his vero perpetuum slorem & Harmoniam precamur.

Dabam Moguntiæ è Musæo. Calendis Martij, Anno à Christo Nato, supra Millesimum sexcentesimum, sexagesimo tertio. Lecto. ie, on el 10 15 S, 0 10 1-e-

LECTORI CHIMICO

Salutem.

Um percontandi gratia, nu scripta mea Chimica Lectoribus placitura sint , atque in eum finem, Tractatum de Metallorum generatione, reductione & perfectione sub Metalluroia nomine ederem, insuper in catalogo librorum Francofurtensi plures tractatus Chimicos promitterem prater expectationem, multorum expectationi, adeo illo scripto satisfeci, ut reliquos promissos tractatus plurimi ame desiderarent, ac Bibliopola urgerent, ut instantibus nundinis, quadam ex Chimicis scriptis pralo committerem, dubius deliberavi, utrum scriptorum meorum alteri preferem, Tractatum de laudibus vitrioli, an Oedipum Chimicum?ıllum quidem ob multifariam praxin, hunc vero, ob principiorum explicationem utilem & necessarium; verum cum plurimi scriptores Chimici, male apud Tyrones audiant, quod sua confuse & obsure tractarint, ne eadem ego incurram censuram, Methodice & uxta ordinem mihi procedendum duxi, Quare acto principio de rerum, prasertim metallorum eneratione, in Metallurgia, ad obscuriorum rerum

second.

Prafatio ad Lectorem.

rerum & Terminorum explicationem me convertam, quo posito fundamento, Tractatum de Laudibus vitrioli superstruam, adiscium hoc Philosophicum, coronide, Tractatu de Corporum

Magnetismo exornabo.

Interim Oedipo huic meo, hederam non adeo necessariam fore spero commendabit seigsum, obscuros Terminos, res & phrases Chimicas; quantum bactensis trita Lexica explicando Chimica, alios g, Autores qui in hoc pulvere sudarunt, & buic negotio operam dederunt, post terga relinquat, judicabis ipse, si sanam tibi invidia mentem relinquat. Deum igitur tibi propitium rogo, ut tractatum bunc, corporis quidem mole exiguum pedibu autem, nempe fundamentis, sat firmum & grandem, uno verbo Oedipum, sanà mente, in corpore sano, perlegas, evolvas, intelligas. Stylum bujus Opusculi quod attinet, oratorium non ese, plus enun ad materiam quam verbarespexi, tum quicquid bis leges, raptissime perscriptum scias, terminorum ergo vocabulis magna exparte barbaris uti debui, sic pracipiente arte, si quis proinde Latinitatis causa me vellicet, is his me Philosophum, alibi experietur Philologum, Vale, TITULUS

led 1

utra

Pin

100

tert

)I.C

38 38 38 38 38 38 38 38 38

TITVLVS PRIMVS,

De Prima Materia Chimicorum.
Proœmium.

Rima Materia à Chimicis pro clavi artis semper est habita, unde, antequam ipsam Regiam ingrediamur, tali clavi opus est, alioquin in Naturæ Secretorum Scriniorum aperturâ, in cassum laborabimus, neque ut genuini, sed ut fures, multis Sophismatibus & dolis intrabimus, Ab horreo recensere quantis nugis, varijsque phantasmatibus plurimi hanc primam materiam quæsiverint & quam in inexplicabilia tesqua aberrarint; principaliter tamen opiniones circa hanc materiam, paucis exponam, Aliqui eam illud Nihilum esse putabant, ex quo Deus mundum condidit, alij materiam cœlorum, alij Spiritum Mundi, alij primam materiam Aristotelico-

LUS

rum

rum alij substantiam seminalem specificam, pro ea agnoverunt, singulas has & diversas opiniones, in sequentibus quinque paragraphis, ea qua potero brevitate & veritate examinabo.

S. I. De Nihilo & vacuo.

den

rat

hu

nihi

tion

dia

non

adm

lis re

Caul

CUM

Dun

Deum mundum ex nihilo creaffe, facræ testantur literæ, quid autem id nihilum fuerit, hinc & inde controvertitur; probabilis & communis sententia, ex vocabuli etymologia desumpta est; nihilum enim est id, quod non est, i.e. nihil, seu non ens: verum sunt qui probant hoc nihilum seu non ens, respectu sui aliquid, respectu autem nostri & rerum creatarum, nihil esse, cum non sit de hâc substantia, sicut vulgus spatium aërum nominat vacuum, cum tamen sitaëre plenum, hanc sententiam probant ex Paulo, qui affirmat Deum produxisse Entia inexistentia, tale hoc esse, quod nihilum vocatur, ex quo Deus Mundum condidisse perhibetur, ferunt, id ergo Nihilum vocant primam materiam, cum in ordine creationis nullam ante se habeat; ex hâc omnia corpora producta, & in hanc quoque ea reduci posse, tam ex sa-Cris

DE I. MATERIA CHIMICORYM. cris literis, quam ex variis Philosophis probant, præsertim ex Paracelso, qui scribit, corpus in nihilū hoc verò in aliquid reducatur, Auctoris verba sunt, ichts muß zu nichts mers den/auff daß auß nichts wiederumb ichts wer-De. Verum Paracelsum non de hac omnimodâreductione, quæ soli Deo competit verba facere, quilibet animadvertet qui antecedentia & consequentia evolvet, ubi de putrefactione & solutione tractat, ad quas operationes hæc ejus dicta referenda sunt, finis hujus Philosophiæ est, quod corpora in hoc nihilum velint reducere, ex hoc autem nihilo perfectiora educere, sed ejusmodi operariones nugæ sunt, primò enim implicat esse aliquid, & essenihil. 2. Reductio corpo-. rum in nihilum, soli Deo elt possibilis, quemadmodum eductio. 3. Posito, quodtais reductio esset possibilis, nullam video vel ausam, vel medium perfectionis eductionis, rum nulla sit ratio, cur non tam citò ex ea asiium quam aurum educant, 4. Licet id ihilum esset Pauli non ens, non tamen video juomodo artifex id tractare ac manibus aut gne, ut in vitris elaborare possit, cum non

TITVLVS I.

Entis nulla sint accidentia, accidentia autem ad tractationem talem requirantur, si enim non habeat colorem non cadet sub visum.&c.

Sunt quoque qui statuunt, ante Creationem Mundi nihil fuisse præterquam Deum, nullum locum, nullum ubi, eum omnia implevisse, neque fuisse vacuum, si enim præter Deum, velvacuum, vel aliquod aliud illo non creatore fuisset, coaternum ei extitisset, quod absurdum esset, quare statuunt Deum creasse vacuum, quod putant esse illud nihilum impropriè sumptum, ex hoc vacuo mundum conditum, illudq; vacuum in eo adhuc disseminatum este, velex hoc unico probant, quod locus vacui à quibusdam mathematicis neotericis demonstratus sit, verum hæc ultima ratio maxime fallit, cum falsissimum sit dari in natura locum vacui, & P. Valeriani Magni Capuzzini, suorumque vacuistarum Demonstratio nullum habeat locum, post subtilissima enim Examina & demonstrationes aliorum, ipse ego prædicto P. Valeriano ad oculum suz demonstrationis fallaciam demonstravi, id enim spatium in phiola (vitrum collo

mento vacuu ctioni

anima

onis a

vitro e phiol

appar vacuu

cuum gis dil

qui va vacuo

CHas 1

fupiun T

in nihi alterar

nihilu tur,pr

trum

DE I.MATERIA CHIMICORVM. trum Chimicis sic dictum, ampullam cum collo oblongo habens) quod ille omni elemento vacuum esse clamat, sanè etiam aëre vacuum esse debet, quod si est, nulla rarefactionis & condensationis mutabilitas in eo animadverti debet, cum subjectum rarefactionis & condemnationis aër sit, sed calor, vitro admotarum manuum, rarefactionem in vitro causat, quod ex descensu mercurij in phiola, rursusque ascensu, amotis manibus apparet, ergò vel cæco liquet, nullum ibi dari vacuum; denique num imaginarium hoc vacuum prædictum Pauli non ens sit, Theologis discutiendum relinquo, certe in Physicis qui vacuum suum cerebrum, hoc imaginario vacuo replent, næisti in praxi Chimica & vacuas manus & vacuum experientur Marfupium.

Terminus apud Philosophos Chimicos in nihilum reducere, est corpus destruere & alterare, modo naturæ non convenienti, sic in nihilum reducere, non rarò apud illos sumi-

tur, pro corpus comburere.

ICIS

ti-

lit

ant

um

oft

110-

100

12m

VI

min

§. 2. De materia Cœlorum. Gerhardus Dorn cum suis asseclis, sta-A 2 tuit

vert

na i

etfi

in or

rat

DIO

Scal

pus

Iom

nen

tas,

fube

natu

litei

den

effe

funt.

certa

veri

omn

ria,a

ns,ac

Hatua

mmo

tuit materiam cœlorum, esse quintam Essentiam hujus materiæ sublunaris, incorruptibilem, hujus inferioris mundi conservatricem, omnium corporum verum vegetativum, paucis Elementorum animam, quæ corpora sublunaria à corruptione præservat, eaque in maximam suæ speciei perfectionem exaltat, hanc ideo cœlorum materiam omnibus corporibus sublunaribus pro conservatione à Deo inditam esse atque per artem inde separari ac concentrari, hominibus, plantis &metallis, in maximam utilitatem communicari posse; Denique hanc materiam aviculam Hermetis esse quæ à terra cœlum ascendat, coloque in terram descendat, eam focundet, prout hanc sententiam latius pertractat, in præfatione supra Lapidem suum Metaphysicum;

Ex hisce tria nobis consideranda occurrunt, 1. An materia cœlorum differatà materia nostra sublunari. 2. An requiratur ad vegetationem & conservationem ac alterationem corporum sublunarium. 3. An st

parabilis ac arte tractabilis.

Primum punctum quod attinet, memini de

De I. MATERIA CHIMICORVM.

de eo inter Aristotelicos quoque Controversiam esse, præsertim an in cœlo sit materia ? & si est, an siteadem cum hac nostrati; etsi verò quantum ad priorem quæstionem, in omnem Partem fat dubitationum occurrat probabilior tamé nobis videtur ea opinio, quæ cœlo materiam tribuit, recte enim Scaliger scribit. exerc. 359. S.11. facere corpus fine materià, esse facere in somnium sine somno, seu ut idem habet in. i. de plantis, panem sine farina. Ubicunque enim Quantitas, figura, & motus localis est, ibi materiam subesse necesse est, nam quantitas materix naturam proxime insequitur, & sine ea nulli rei inesse potest, omnesque formæ& accidentia per se non sunt quanta, sed dicuntur esse quanta ob quantitatem materia, cui in funt, quapropter cum cœlum esse quantum, certæ figuræ, finitæque magnitudinis, & moveri localiter, videamus, materiam ipsi inesse omninò fatendum est; qualis verò sit materia, an hæc nostras, an verò aliqua particularis, adeo obscurum est, ut quicquid etiam statuas, facilè, quo te defendas invenias. Plurimorum ex antiquis Philosophis opinio fuit

em,

auib-

tat, -10

eà pane-

cari am

TITVLYS I.

fuit, cœlum ex uno vel pluribus nostrorum elementorum constare, quæ opinio modò non probatur, etsi aliam ipsi materiam quam nostratem hanc primam affiguandam effe non censeamus, novum enim aliquod Ens in censum naturæ inducere, nulla cogit necessitas, cum omnia quæ cœlo, ob materiam competunt, ei nostra hæcrecte tribuere possit. Unde Scaliger exerc. 61. hanc rem sic concludit:materia una ab alia diversa non est nisi per advenientem formam, qua sit hocaliquid. Materia enim quatenus materia nullum in se actum includit, nihilque determinatum obtinet, sed omnem determinationem à forma accipit ; cœlo insuper inest quantitas, alixque nonnullæ qualitates, quæ ipsi cum inferioribus hisce sunt communes & à materia prima proficilcuntur; obijciunt aliqui cœlum esse incorruptibile, nostratem primam materiam corruptibilem & alterabiqueto lem esse. Respondemus etsiccelo materiam autem hanc nostratem tribuamus, tamen tribuendem q dum non esse, ne ruat & corrumpatur, cum mà tan teste Zabarella, libr. de ortu & interitu.c. 1 1. anima materia prima, cum sit ens mera potestate nieffe

partici

am un

format

rim (it

iam

esse

sin

effi-

om-

ffit.

011-

ilia

ali-

nul-

mi-

nest

quæ

ines

junt

item rabi-

riam

nen-

cum

ilque agat, non est adæquata causa generaonis, & corruptionis rerum, sed saltim causa ne qua no, agens autem est causa generatiois adæquata omnisque actio agenti asicrienda est, materiæ autem tantum passio. Causa ergo cur non fiat generatio & corrutio in cœlo est, quia cœlo nihil datur conrarium, à quo possit corrumpi, & quia ei nuladalias formas recipiendas potentia partiularis est, quæ sola opponitur actui & cum rivatione, re eadem est. In cœlo enim non st privatio formarum corruptibilium, quia œlum non habet potentiam proximam reipiendi formas sublunares, sed cœli forma a sibi suam materiam devincit & disponit, tad alias formas recipiendas, potentiam articularem non habeat, sed tantum ilım universalem quæ est aptitudo ad omnes ormas indistincte recipiendas; Ex hisce liuet cœlum quidem habere materiam, illam utem neque à nostra diversam, neque ejusem quintam essentiam, sed eam ipsam, forna tamen perfectiore, quæ quidem non est nima, formis verò elementorum nobilior, sse præditam & informatam, à qua salim fithocaliquid. AS

2. Secundum punctum quod attinet An ervatt nempe cœlum peculiari & occulta vi, quampocla influentiam vocant, inferiora hæc afficiat? Plerique quidem ex iis, quibus cum Astro-man logis lis est, solum lumen quod varie, promis motuum cœlestium varietate, variis locis rerum communicatur, ad omnes effectus qui à cœ- piami lo proficisci dicuntur, edendos sufficere di- terare cunt: Contratamen statuendum est, cœlum gamus non solum per motum & lumen, hincque de- litery pendentem calorem, sed etiam per peculiares quasdam vires, quas influentias vocant, inferiora hæcassicere, multa enimà cœlo proficiscuntur, quælumini ejusdem afferibinon possunt, lumen enim à corpore opaco, eleme vel denso impediri potest, cum tamen in prolitota fundissimis terræ cavernis, subaquis quo nec quon calor, nec lumen à cœlo producta penetrat, ret at multa tamen cælo concurrente generentur, &certe cum magneti, aliisque rebus sublunaarte t ribus,insignes, sine lumine, in res dissitas agead foi divires insint, ezdem cœlo, corpori tam tuit magnifico denegandæ non sunt. Quousque utnu tamen se extendat bie cœlo influxus & inut ma quas res agat, num vegetationis & rerum cothe ervationis causa primaria sit, inquirendum, oc sanè negandum non est, cœlum in res ciat? nateriales & merè naturales omnes agere, fro n tamen influxus ille cœlestis principalis pro ausa omnis vegetationis & conservationis locis erum sublunarium sit, si calorem solis exciiamus, meritò dubitamus; posse quidem aledil erare & agere in corpora sublunaria non ne-Jamus, sicut & concedimns quod accidentaede iter vegetationem promoveat, quod verò principaliter requiratur, meritò hæsitamus, cant, :um multa corpora sublunaria sint, quæ nulwo am ab astris patiantur vicissitudinem, accedibi ditlevis quorundam corporum per inferiora Ro, elementa destructio, quæ eis non usuveniret pro. litota vis conservativa & vegetativa ex astris, quorum potentia major est nostra, promanatrat, cet atque dependeret.

3. An materia cœlorum sit parabilis ac arte tractabilis corporibusque inferioribus ad sui conservationem communicabilis? Statuit hoc præfatus Gerhardus Dorn, verum ut nugas suas tegat, affirmat necesse non esse ut materia hæc ex cœlo petatur, cum subolescat impossibilitatem, verum inquit, inditam

itur,

sque

fer-

eam

eam esse & à Deo omnibus corporibus, pro conservatione & vegetatione, quare ex corporibus sublunaribus & quidem unoquoq; facillime arte Spagyrica separari possit; sed quit sicut hæc Philosophia à principio non parum splendoris Auditoribus objicit ita profectò heic omni rationis lumine caret, quam absurdum enim sit duas materias & formas uni inesse corpori, item separare materiam à forma & accidentibus, illam tamen manu, vitro & igne velle tractare, quilibet videt,ipse Dorn fatetur pracitato loco, omnes operationes spagyricas tantum mistorum sublunarium, accidentium alterationes esse, paucis verò lineis post, docet separationem materiæ, quam sibi præsupponit absque omni forma & accidentibus, sanè qui sic fabulantur, perpetuum in suo vitro & cerebro tractabunt non ens.

5. 3. De materia prima Aristotelicorum.

Non pauci Chimici sunt, qui ajunt Chimicorum materiam, unam eandemque esse cum Aristotelicis, quare omnibus corporibus sublunaribus inesse atque exinde elici posse,

211-

non

Verte

cide

ferva

Viz,a

afferi

Bapti

tellig

ttere

tura :

Garer

rias fo

tque

DE I. MATERIA CHIMICORVM. spo autumant, verum quamdiu talis materia sui corporis accidentia & formam continet, tamdiu pro prima, universali & informi statui nequit, talem verò materiam à corporibus arte non elici aut tractari posse, quilibet animadvertet qui sciet materiam absque forma& accidentibus tractabilem non esse, cum vorius Ens rationis quam materia sit.

S. 4. De Spiritu universi.

ima

108

)orn

bus

Me,

110

Sunt qui statuunt, singularem terræ inesse Spiritum, qui omnia corpora vegetat & conservat, huic habitaculum aliqui rori, alii pluviæ, alij luto, terræ, silicibus, non pauci nitro asseribunt, unde variis laboribus educere conantur, verum tales videntur Naturam subinelligere eamque corporaliter ob oculos sitere velle, rerum enim vegetatio naturæ fasultas est non materiale aliquod corpus vel piritus, qui in manus artificum veniat, pari nim impossibilitate occultas qualitates naimi uræ suis quis oculis videbit, suis quæret tratare manibus; No inficias eo reperiri mateias subtiles, quibus vegetatio promovetur tque corpora conservantur; verum accidentaliter,

eftr

licet

mate

OCU

2pu

men

inte

oby

Ham

1100

DUS

ne

Wat

tur.

corn

plan

dem

actu

tenn

aliter

dici

prima

verò

dentaliter, non essentialiter, tum diversimodè, simo enim vegetabilia, bonis succis animalia, sulphuribus metalla promoventur, suaque in vegetatione adjuvantur, unicum ergo spiritum pro omni rerum vegetatione velle quærere, est idem ac statuere unam materiam protribus regnis, quod absurdissimum est.

5.5. De verâ Chimicorum prima materia.

Cũ Chimica scientia practica sit, subjectũ etiam habet materiale & practicum, quare id proprima materia statuit, quod primum ei sub sensum & manus cadit, tale autem Aristotelicorum prima materia esse nequit, cum illa tantum ratione comprehendi, oculis verò manibusque apprehendi non possit, alia meritò nobis quærenda erit, nempe Aristotelicorum secunda, quæ Chimicorum prima est, puta primæ materiæ Aristotelicæ accidentia; hæc enim tractationi Chimicæ inserviunt; Sciendum autem est, qua ratione Chimici accidentia pro prima rerum materia sumant, eo scilicet ordine quo primum ob oculos cadunt, nempe in semine; semen enim prima eft

DEI.MATERIA CHIMICORVM. est reru materia, in ordine quo eam tractare licet, sic semen bovis, rapi, plumbi, est prima materia bovis, rapi, plumbi quæ nobis sub oculos & manus cadit, quare quotiescunque apud Chimicos primæ corporum materiæ mentio sit, semper ejus corporis semen subintelligi debet; varia autem consideranda obveniunt circa Chimicorum primam materiam, 1. An corpus ipsum sit. 2. An semen corpussit. 3. An una eademque sit in omnidu bus corporibus. 4. An alia materia in ordireid ne semen præcedens sit. 5. Cui usui insernei viat & quare à Chimicis tantopere expetato. tur.

illa I. An prima materia Chimicorum ipsum verò corpus sit, seu an ipsum corpus bovis, rapi, me plumbi, pro eorum prima materia sit habendum? Respondeo distinguendum esse inter aelt, actum & potentiam, inter continens & conntia tentum, bos enim& rapum semen suum actujunt; aliter & potentialiter in se continent, quare dici potest bovem seu rapum potentialiter primam materiam Chimicam esse, actualiter s (a. verò per metonymiam continentis pro conorima tento, quod de illis corporibus intelligi debet,

elt

uzne

erate

docle

rate

um.

Vitrio

DUS d

ens,

poffit

qua 1

matu

mater

guisn

dicipo

anim;

in yer

emen

raròl

num

mam:

poten

effed

attend

dulio

bet, quæ semen solum in vasis separatis gerunt, non autem de metallis, illa enim non nisi potentialiter pro prima Chimica materia statui possunt: actualiter verò, cum reductione metallum in suam primam materiam retrocessi; semen enim in metallis non in particulari loco, sicut in animalibus & vegetabilibus conditur, sed in totam substantiam est disseminatum, seu totum metallum est semen corporale per matricem suam dispersum, actu tamen metallum pro prima eorum materia, non nisi potentialiter, seu si reducatur in eam, est habendum.

2. An semen alicujus corporis prima materia Chimica sit, præcedentibus probatum & affirmative conclusum est, distinguendum tamen inter masculinum & semininum semen, illudenim apud Chimicos formæ, hoc materiæ vices obtinet, quare ubi de prima natura Chimica mentio sit, plerumque semen semininum subintelligitur, quamvis non rarò etiam pro duplicato semine accipiatur, tum verò aliis quoque nominibus insigniri solet, vocatur enim chaos artis, eo quod duplicatum hoc semen omnia vegetationi sua

DEI MATERIA CHIMICORVM. 17 sur necessaria in se contineat, nihilque ars præterquam ignem adhibeat, prout Empedocles ait, naturam igne adjuvare possumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium. Vocatur etiam Hyle Radix Duplicata, Vitriolum naturæ, quæ nomina in sequentibus debito loco citantur & explicantur.

am fe-

fe-

100

mâ

nen

12-

tur,

niri

uod

Oni

1128

3 Analia materia, semen in ordine præcedens, Chimicorum prima materia sit, aut esse possit? Respondemus, omnem materiam, ex qua semen quoddam sieri potest, si latè sumatur, potentialiter pro prima Chimicorum materià declarari posse, sic in S. Scripturà sanguis non rard sumitur pro semine ipso, sic & dici potest, hominem ex herbis, reliquisque animalibus, quibus vescitur, nasci, cum inde in venticulo, chylus, ex eo sanguis, ex hoc semen, tandem exillo homo generetur nec rarò hæc Philosophica Phrasis in Chimicorum libris reperitur, ubi materiam remotissimam, nonnunquam sumunt pro propinqua, potentiam pro actu, causam efficientem pro effectu, quod scribendi genus nisi quis benè attendat, mirè Pectorem confundit. Pro co. clusione autem abstrahimus in definitione actua-

actualis primæ materiæ, ab omnibus materiis, ex quibus potentialiter ac tandem actualiter aliquod semen fieri ac nasci potest, solus enimiste gradus, in quo semina collocata sunt, aptus est ad generationem, quod si vel unico gradu sementale sive natura, sive arte alteretur, extra primæ materiæ gradum collocatur, si propagabis, siet corpus, suamque inditam exprimet formam, si studebis in gradus remotos reducere, semen amplius non erit, verum suam generandi & vegetandi amittet potentiam, quod videre licet in seminibus vegetabilibus,illa enim debitis requisitis terræ imposita producentur in corpus, arte verò tractata reducentur in materiam liquidam, oleosam, viscosam, quam aliqui primordialem aquam, veram nempe primam materiam vocant, verum falsò, cum experientia monstret, tali liquori omnem geneadhacr rationem & vegetationem, si terræ imponaquam c tur, esse ademptam, quare concludo, tum seormas men esse veram primam Chimicorum mategna div riam, cum generandi & vegetandi integram modis. potentiam habet, quæ solæigne in actum reduci possit. antum

4. Quar-

unt, di

DE I. MATERIA CHIMICORVM. 19

4. Quarto an prima Chimicorum materia na eademque sit in omnibus corporibus? espondemus. Si vocabulum, prima matea chimica, generaliter sumamus, tum omnius corporibus inesse; nullum enim corpus st, quod non substantiam seminalem haeat, unde oritur, sin verò specifice capiaus, sciendum est num cum, vel sine forma, uta Chimica (de qua in sequentibus) sunon namus, si cum forma, dicimus quodlibet orpus luam materiam speciali forma devintam habere, & fic tot materias, quot corpoaseu forma sunt, esse, sin verò solam intellias materiam absque causæ formantis vincuo, dicimus tantum esse triplicem, Animalem empe, Vegetabilem, & Mineralem; Animaem vocari Menstruum, vegetabilem Aquam luvialem, Mineralem, Aquam Mercurialem, dhæc notandum est semina masculina tanjuam causas firmantes f aut juxta Chimicos ormas, in similes tres classes, sc. juxta tria rema dividi, verum in unaquaq; infinitis quasi nodis, tot puta, quot in illo regno corpora unt, differre, cum è contra in isto regno una antum sit materia, apta ad recipiendas omnes. uar-

eno-

0112-

nse-

mnes, omnium graduum istius regni form quod aperte in regno vegetabili conspic mus, ubi una cademque aqua pluvialis, omr bus seminibus vegetabilibus adæquata e ita ut efformationem ab istis subeat, hoc sanguine Menstruali ad animalia, & aqu mercuriali ad metalla quoque intelligendu est. Possent ex hac propositione triain di bium revocari. I. An certum sit, menstruur aquam vegetabilem & Mercurialem tres ist materias trium regnorum existere? Respor demus certissimum esse, nam quæ materia formaspecificam formationem subit, illa cel ta & adæquata materia est, menstruum at tem, aqua vegetabilis & Mercurialis, à sui re gni formis specificam subeunt formatio nem, ergo concludendum est, tales esse præ dictarum formarum, certas, primas & ada quatas materias. Deinde mirabitur quis tri litean plicitaté harű materiarű, Respondemus, ex lea? perientia & ipsa creataru rerum serie costar fiquo triplicitatem regnoru corporumá; istis co qua tentoru, quæda enim animalia quæda vege min tabilia, alia mineralia sunt. Ad animalia quic lone i quid vivit; ad vegetabilia quicquid semine ir cenor

DE I. MATERIA CHIMICORVM. ram seminato crescit; ad mineralia refetur lapides, gemæ, mineralia, metalla salia similia fossilia, omnia itaque corpora ad s tres classes à Chimicis reducuntur, cur tem juxta eas, tres quoque statuantur maiæ, non fortuito factum est; nam cum reatori libuerit, seminibus & corporibus indimalibus dare aliam mixturam & compaem, quæ tantum unione, aliam verò vegetasift libus quæ coagulatione, aliam denique mespon llis quæ fixatione constat, necesse etiam tem at, ut juxta hanc triplicem differentiam, tres lace 10q; darentur materiæ, quarum prima cum man minibus unionem, altera coagulationem, fin rtia fixationem subiret, neque enim aqua natio luvialis metallicis formis, aut aqua metallianimalibus convenit. Ultimo scitu dinum est, quâ affinitate materiæ hæ sibi cogreant, num una in alteram transmutari ueat? Dico ratione principii remotissimi, oftare x quo Deus eas separavit & condidit, illas x una radice nempe aqua tenui, cognatiovege tem maximam sumere; verum facta separaquic ione illas totaliter inter se diversas, sibique inein erto respectu contrarias este, legimus quierram

dem in historiis formam vegetabilem hord in utero, in quem casu devenerat grani insta cum sanguine menstruali tanquam materi coivisse, eamque in multa grana massæ tam fanguinex efformasse, unde tumore ventre afflicta mulier mortua atque aperta, & hin is casus detectus fuit; quâ ratione forma quædam vegetabiles cum currente mercu rio, cui multum materiæ metallicæ inest quemq; ideo, in varias præsertim arboris fi guras efformant, ludant, multis notum eft undeliquet Sympathiam quandam ac affinitatem, hasce intertres materias effe, quamvis (000 ipså suå substantia in totum differant, multáque arte ad invicem commutari queant, imò ejusmodicommutationes abhorreant. Quis enim unquam aquam pluvialem aquæ méstrualis vices suplesse, aut sanguinem cum sulphuribus & formis metallicis se commiscuisse, ignemque sustinuisse vidit?

Quinto, Quare Cognitio prime materiæ Chimicis adeò necessaria atquo utilis sit, & hinc anxiè queratur? ex prædictis facilè liquet, cum enim sinis Chimici sit generare, regenerare, persicere, destruere, tales que

actus

Aus promovere, hic autem absque corpoum materia alteratione absolvi, aut debitè ertractari nequeant, necessariò sciendum st, quid hac materia sit, qualiter à reliquis isserat, a quomodo à Chimicis definiatur. Hoc ergo cognito sundamento ad reliqua os accingemus, de sormà hic agendum elet, verum cum in sequenti titulo illa appliceur, paucula quadam pro conclusione hujus lituli in elucidationem dictorum de prima naterià Exemplorum instar apponam.

orollaria ad Istulum primum de primamateria.

Quæ sit Materia Metallorum?

R. Remota est aqua gravissima ex mercuali vapore orta, propinqua est Aqua Mertialis non madefaciens manus, quod & tetur Divus Thomas, in Commentario supra Term librum Aristotelis de meteoris, sequentibus; insider andum autem est circa principia matelia metallorum, qua sunt in duplici differentia,

tia, quadam enim sunt materia remota, sicut est, on vapor inclusus in locis lapidosis terra, alia autemitima sunt materia propingua, & hac sunt sulphur & porta Mercurius, itaque in pradictu locis lapidosis terra must per virtutem mineralem generatur Sulphur & mici Mercurius, deinde ex ipsis generantur diversa retall metalla, secundum diversam corum commix-ma tionem Vnde etiam ipsi Alchymista, per veram win artem Alchymia per pradicta principia, velpo-usm tius per principiata aliquando veram generatio- dio nem metallorum faciunt. Hactenus verba Divi Thomæ, quibus materiam metallorum iden Mercuriu, formam verò Sulphur, hæc duoau-paan tem principia propinqua nominat, atq; affe-ifen ruit possibile esse, ut his cobinatis metallico-in. læ etia arte metalla producere possint plures 1. demonstrationes exponet sequens titulus.

2. Quæ sit materia Lapidis Philosophoru. 11, 8
Respondeo, juxta Chimicos sinis La-1100
pidis Philosophorum est metalla in aurum Die
exaltare mediante sua forma & materia, quæ m
metallicæ & minerales esse debent, quare der
concludo formam Lapidis Philosophorum tem
eandem, cum auro, sed exaltatam; materiam illa
verò communem esse cum omnibus metal-etal

lis,

DE I. MATERIA CHIMICORVM. 25
is, omniaque metalla exinde constare, liet materia hæc in illis non adeò persecta &
octa sit, sicut in lapide Philosophorumà
ujus forma plusquam persecta, plus etiam
ersicitur qua à formis vilioribus vulgariu
netallorum; videmus enim Mercurium à
ormà auri adeò sigi ut cum ea ignem omnius in probis sustineat, contrarium in reliuis metallis accidit, propter formas imperctiores, nam differentia & præstantia reun non à materia, sed à forma petenda est,
un non à materia prima quæ subjacet fora antimonij Mercurij, plumbi, stanni, cusi, ferri, est quoque subjectum argenti &
ri.

3. Quaratione forma & materia Lapidis illosophorum reliquis metallis communiri, & an duæ formæ & materiæ uno in

La rpore esse possint?

Dico formam Lapidis Philosophorum aliam præterquam formam auri esse l'exaltatam, magisque perfectam; dum tem metallis communicatur (quæ in fluillam facillimè propter homogeneitatem tallicam recipiunt:) non facit perire

eorum formam, nectamen sequitur est duas formas in uno corpore, persecta enirmad forma persicit minus persectam, quæ personen secta ejus dem est naturæ cum persecta, ama tunc non duæ sed una est sorma, persicier autem sorma, ob communicationem su maeti persectionis, nonnihil imminuitur in sum a qualitate, quare tot gradibus retrocedi maeti quot minus persectam persicit, unde sorman informans & informata ad temperamerione tum, auri nempe æquilibrium devenium undo idem sentiendum est de materia, quæ cur se omnibus metallis homogenea est.

4. Anmateria à forma separari possit giur

R. Distinguendum esse inter formais ship accidentalem & essentialem, accidential talis enim inservit ad ipsius materiæ sopen mam, quâ vel sal, vel aquâ, vel metallum sos solutum aut coagulatum est, hanc formai quire dico esse alterabilem, verum inseparabilem materiam enim formam accidentalem, ai quâ tidentia nempe habere necesse est, alioquire, in eadem esse cum Aristotelica, neque artistum cum manibus tractari posset.

Essentialem quod attinet, quæ ei inserenin rit ad vegetationem & specificam informaper ionem, illam certis gradibus separari à maeria possesciendum est, sic tamen ut poentialiter, atque in minimis atomis, minina etiam proportione intus comprehendaur & lateat, unde etiam denominatio sumiced ur, nam si materia peripherice prædominaur, materia; si forma, vocatur forma, à pome iori enim solet sumi denominatio. Conludo ergò materiam nunquam à sua forma ic separari posse, ut materia in totum abtracta à forma vocari possit & è contra, hæc off gitur est ratio, quare vel materia, vel forma Philosophis, Hermaphroditi nomine fuecide it insignita, hæc quoque est ratio quare ad peris sui constructionem, ex prædictis dubus principiis, non raro unum tantum rejuirant, cum alterumei individue inesse bile ræsupponant, sicut etiam videmus ex sola n, quâ pluviali interdum vegetabilia provenie, licet nullum aliud semen fuerit adhibium, eadem enim inter formam& materiam st harmonia, quam quæ inter elementa, quæ odemindissolubili vinculo constant, neq;

to-

E

5. An & in quantum possibile atque artiurida necessarium sit, ut prima materia auri à for-

ma auri separetur?

Sciendum est hanc separationem in omni generatione esse necessariam, ad causan endo dam contrarietatem, prima enim contraria, cujusvis generationis causæ sunt, materia enim devincta sux forma, acquiescit, cum id habeat, quod appetit; dum verò forma a materia separatur, eaque libera redditur (puta ab essentiali in quantum possibile, ab accidentali enim separare nec possibile, nec conducibile est, ipsius tamen formæ essentialiste, vo corruptione & separatione, accidentalis hacens quoque alteratur, sed non separatur, alsoquin materia fieret invisibilis, cum accidentibus careret)novam appetit formam, quamenti dum accipit, permittit se denuo ab ea figi, novumque generationis actum incipit, quo orpo in actu ars non parum naturam & calore, & orah contrariorum accidentium amotione promovere atque adjuvare potest, quod in uam floribus arte productis videmus, dum itaque con metal-

DE I. MATERIA CHIMICORVM. 29 netallicolæ Philosophi, regenerationem uri instituunt, necessarium est, ut forma uri ducatur ad cetrum, materia, ad periphe. iam i.e. ut forma separetur à materia in uantum possibile, hâc enim separatâ, mateia auriactum generationis incipiet, appeendo novam formam, atque patiendo se b eâ figi ac formari, cum è contra eâ sc. forna præsente quiescat, vulgare enim aurum Philosophis mortuum, à metallicolis meillum quiescens vulgo ein ruhend Metalls leò quod quiescat ac pro nunc sterile sit, cut semen aut corpus vegetabile, anteof uam terræ committitur, mortuum appaet, vocatur. Hanc autem formæ corruptioem & separationem, reductionem in prinam materiam. i. e. reductionem corporis fuam substantiam seminalem vocant, qua-Aristoteles Chimicus ait: Exultent Alchyistæ quomodocunq; velint, nisi reducant orpora in primam materiam, in vanum laorabunt. Operæ ergò pretium erit ut difion uiramus num & quâ ratione aurum tandi sam corpus fixissimum forma sua privari corrumpi queat? Negativam salsissime B 3 tuetuetur Angelus Sala in sua Chrysologia, verum quando affectibus frænum damus, etiam Icari instar ex ipso sapientiæ cœlo in ignorantiæ pelagus protrudimur, quod huic bono italo Salæ accidit, nobis, ne idem data affirmatione eveniat, rationes addamus; concedendum ergò est, aurum in principio non statim fuisse aurum corporale & actuale prout jam est, seu liquefactione purgatum, seu natura sic repertum, quod vulgo fein oder Basch Gold vocant, verum in ordine materiam aliam unde factum est ante se habuisse, quæ materia licet potentia, actu tamen aurum nondum fuit, licet longo tempore accidentibus debitis requisitis de illa materia potentia reducatur in actum, sic Esdra in sacris literis ait, parvum esse pulverem unde aurum fit, & Divus Thomas loco fuperius citato, expressissime materiam auri sulphur & argentum vivum nominat, unde to concludo, aurum in ordine suz præduccionis aliam materiam viliorem, & imperfectiorem ante se habuisse, unde postea factum est; In hanc posse aurum corporale reduci sequens dictatratio, nam si causa fuerunt natura-

31

rales quæ prædictam materiam remotam crudem in corpus tam fixum & nobile fiârunt, sane hisce causis naturalibus naturaes etiam reperientur contrariæ quæ corpus ım elaboratum rursus resolvant, in eamque nateriam remotam reducant; Quæ autem uerit causa naturalis fixationis auri, nemiem Chimiæ tyronem latet, purissimum uri sulphur esse, quod optimis Philosophoum antiquissimorum dietis, Raymundi, Bernhardi, Basilij, Richardi, Riplei, alioumque insuper, multa etiam praxi, tam in prima quam tertia mez metallurgiz Franofurtieditæ parte abundantissime probaum & demonstratum est, hoc ergò posito undamento, quis negabit materiam auri ese fixabilem, sulphur autem fixans, unde liquet sulphur tanquam formam esse agens, Mercurium verò tanquam materiam, patiens, agens autem & patiens prima contraria esse nemo Philosophus, nemo Physicus inacias ibit, cum itaque forma fuerit agens jus autem pars contraria patiens, forma auem figat, necesse est ut ejus cotrariu, nempe

materia contrariam habeat operationem, resolvat nempe & volatiliset, si ergo naturaliter forma auri figit coagulat, & indurat, naturaliter materia ejusdem, potentiam contrariam, nempe volatilisandi, resolvendi & emolliendihabere debet, quare concludo materiam metallorum, clavem, formas metallicas corrumpendi easque concentrandi ac separandi; hanc verò operationem putrefactionis speciem esse, forma enim glutinis instar est, quæ insita sua qualitate humidam materiam inviscidat, incrassat, agglutinat, in certam denique aftringit formam, materiam tamen juxta à Deo sibi assigmată proportionem, certà quantitate prædictà fibi ratione devincit, sin autem materia hanc proportionem quantitate nimia excedat, tum expatiente fit agens, superat enim causam formantem&agglutinantem, dum eam diffipat, dissolvit, atque colliquescere & sic putrescere facit, quod ad oculum in regno vegetabili nobis ponitur, ubi, quandiu semina vegetabilia certam aquæ tanquam suæ materiæ proportionem non habent, semper vegetant & crescunt, quamprimum vero, ubi illam

bilen

Tolvi

defac

conf

DE I. MATERIA CHIMICORVM. am proportionem humiditatis, quam seina agglutinare atque in certam formam tringere possunt, habent, paulò plus justo uit, aut terra alio modo humectatur, una iam nocte putrescere incipiunt, cum eoım forma balsamica tantam materiæ coiam conservare nequeat, verum cum ea sa colliquationem ac putredinem subeat, uæ novæ generationi primum ponunt graum: Primamergo materiam cujuslibet reni seminum causam putrefactionis, hanc erò medium solutionis & separationis ac orruptionis formæ esse, nemò dubitabit, ræsertim si, quæ in sequentibus titulis prinipaliter verò sub sexto Paragrapho de soitione pertractantur, attente & accurate erlegerit, hoc tamen prædicto Angelo Sae concedimus, aurum in humidum vegetailem liquorem per se neg; essentialiter reolvi posse, cum tale humidum manus maefaciens extra ejus compositum aurique onstructionem sit.

6. An prima materia metallorum sit arte

arabilis?

B 5

BL

34

Be Aristotelice sumpta negando, chimicè verò affirmando, non enim in mineris omnem materiam mineralem à metallicis formis actu esse fixatam & coagulatam, ratio dictitat, alias enim de facto nulla fieretin mineris augmentatio & generatio, cum tota vegetatio mineralis esset absoluta, quod abfurdum est, si ergo detur in mineris, etiam exinde peti possit, tum patet omnia metalla constare ex hâc materia, quæ in aliquibus plus, in aliis minus est formæ devincta: in illis ergò corporibus ubi minus est 'fixata, minori etiam labore peti potest; obijcies,si absque putrefactione forma à materia separari, atque aliter materia haberinequit, putrefactio autem absque materia causari non potest, impossibile est & materiam acquirere & putrefactionem causare, verum implicat, idem quærere per idem. R. Distinguendum esse inter materiam quæ omnimodè est à forma fixata prout in auro argento, &c. & intermateriam quæ tantum aliqualiter & primis gradibus à forma est informata, ac quasi prima graphide delineata, primò modo dico absque putrefactione

Im-

DE I.MATERIA CHIMICORVM. 35
spossibile esse ut materia à forma resolvar, atque in pristinum habitum reducatur,
rero vero modò, putrefactione opus non
cum perito artifici & absoluto spagyridissicile non sit frequenti absutione, subnatione, &c. id reddere volutile quod
rùm habet sixi.

7. Quare materia vocetur informis? Dictum est superius duas materiæ foras competere, unam estentialem alteram cidentalem, essentialem esse hanc, quæ ateriam ad specificam quandam corporis rmam determinat, accidentalem verò quæ si materiæ competit, consistens in materiæ

cidentijs.

m

Formamque essentialem posse à maria separari, ita ut plurimis gradibus retrodat, non tamen totaliter abscedat, tunc inrmem nominant, cum præter formam acdentalem sibi propriam, nullam certam,
cui corpori consimilem siguram habeat,
riùs ergò actualiter quam potentialiter,
m etiam relativè, respectu nempe reliquom corporum certà formà specificatorum,
formis; uniformis quod propriam suama
suama sua

formam accidentalem, de quâ superius; and Omniformis, quod successive omnes formas recipiendi potentiam habeat, vocatur; hæc de primo titulo prima materia sufficiant, ejus synonyma explicabit sequens titulus.

TITVLVS SECVNDVS,

De Principiis substantia, nempe sulphure & sale.

Proœmium.

Ostquam Chimicorum primam materiam & formam in ipso operis limine intuiti sumus, decet ut propius accedamus, eamque intrinsecè consideremus, cui negotio facilitando præsens titulus, qui de principiis substantiæ agit, viam parabit, atque quinque paragraphis omnes amovebit scrupulos, primo quid sit substantia, altero, num dentur principia substantiæ, tertio quot & quotuplicia den-

tur

fubl

leme

mate

ver

mu

cuju

mate

COTT

fub!

DE PRINCIPIIS SVBSTANTÆ. 37 tur, quarto quæ & quid sint, quinto, quid sit sulphur & sal, materia & forma specialiter explicabitur.

S. I. De rerum substantia.

Per res intelligimus hoc loco omnia subhunaria corpora prout illa ex quatuor elementis mista constant, abstrahimus autem materiam & formam Aristotelicam earum verò accidentia, in quibus hanc consideramus substantiam, hocloco pro corpore, de cujus substantia hic agimus, sumimus, paucis materiam Aristotelicorum secundam, seu corpus Physicum quod per se ex suis principiis subsistit. Notandum tamen nos abstraherea commixtione corporum, cum per u substantiam quodvis corpus in specie & fingulariter consideremus, hinc mixtura ex do cupro & argento non raro vocatur substantia duplicata cum tamen ratione subsistemiz una eademque sit substantia, facimus autem ad diversam corporum mixturam & naturam cognoscendam ac discernendam, quare si de substantia loquimur intelligimus unum corpus sublunare, per se substistens, purum, non alterius corporis substantia mixtum: Quæres quid ergo chimici cum essentia aut quinta essentia sibi velint? Respondemus, substantiam esse duplicem, essentialem & accidentalem prout intertio paragrapho latius explicatur, per substantiam ergò essentialem, essentiam intelliquinque gradibus circulata & temperata, ut in sexto titulo sub paragrapho de plus quam persectione, plurimis tractatur.

ridur

duas

phis

5. 2. Num dentur Principia substantia?

Substantia est Ens per se existens, omne autem existens subsunare constat ex materia & forma, quare formam & materiam substantia principia esse nemo non negabit, cum autem tota Philosophia Chimica ad praxin se referat, sapius dictum est Philosophos Chimicos ab omnibus istis abstrahere qua non sub oculum & manum cadunt, unde, dum de materia & forma substantia loqui-

puimur, non Aristotelice eam pertractamus, erum Aristotelicorum materiam secunlam, subjectum nempe prout est corpus hysicum, cum suis accidentiis in realem orpoream & materialem formam ac materiam subdividimus; sicuti itaque Aristotesici omnia corpora ex materia & forma contare ajunt, ita chimici eorum materiam secundam quoque in formam & materiam dividunt, omnia enim corporis accidentia in luas partes redigi, in sequentibus paragrabhis explicabitur, ac demonstrabitur.

§. 3. Quot & quotuplicia sint principia substantia?

Principia substantiæ duplicia esse sciendum est, alia enim essentialiter, alia
accidentaliter, pro substantia constituenda,
essentialia ea sunt, sine quibus corpus consistere, aut verum mixtum seu corpus perfectum dici nequit; accidentalia autem sunt,
quæ corporis mixtura vel pro nutrimento,
vel pro augmento ingrediuntur, ita tamen
ut vel abesse vel adesse sine corporis reali
destructione possint.

Essen-

Essentialia duo sunt, oleum nempe & aqua, experientia enim clarum est, omne corpus sublunare ex hisce duobus substantialiter constare, nam si corpora igne tractes, quacunque operatione, aquam & oleum invenies, ad oleum referri debent, axungia, pinguedines, olea, spiritus ardentes, sulphuraliquida vel spissa, omne deniá; quod igne slammam concipit ex sua natura, quod potentialiter causticum, quod deniáue calidum intrinsecè est; Ex prædictis, in omnibus corporibus unam vel alteram invenies speciem.

duor

untd

phur

Adaquam pertinent, omnes liquores insipidi, Galenistarum phlegma, salia volatilia, sixa, separata tamen à suo sulphure aut pinguedine, omnes denique humiditates tenues non oleosæ, sive liquide sive congelatæ, sive madidæ, sive manus non madefacientes, quod denique intrinsecè frigidum est, nec ex sua natura slammam concipit, ex his rursus unam vel alteram speciem in quolibet corpore reperies, hæc duo autem sola principia essentialia substantiæ esse, probatur, quod in omnibus corporibus reperiantur,

DE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. juod uno vel altero exinde separato, corpus uam amittat substantiam, quod corporum enerationem & conservationem juxta uam alterationem, unice aut promoveant, ut impediant; negant quidem aliqui dari in mnibus corporibus sulphur & sal, verum si ulphur & sal commune intelligant facile is veniam damus, sin verò corporibus oleositatem & aquositatem, juxta suorum renorum qualitatem, detrahant, contra natuam & experientiam faciunt, nullu enim reperietur corpus, in quo ex præscriptà classe luorum principiorum, unam vel alteram ujuslibet principii non invenient speciem. raxis enim chimica docet, animalia & vegeabilia dare oleum & aquam in destillatioie, spiritum qui ad oleum, sal quod ad aquam eferendum est; Exmetallis, cum fixioris int dispositionis, alia aqua, aliud oleum, sulhur nempe, desiderandum est, non ening atis hos mirari possum, qui metallis sulphua inesse negant, & salia, cum, si vitrioli natuam intelligerent, in quod omnia metalla reuci possunt, multo aliter judicarent, praertim si vitriolum ex sulphure & sale con-Stare

bet

m-

ur,

Ш

100

stare oculis viderent, manibus tangerent, verum de his latius in praxi sub titulo quin-

to, sexto & septimo.

Feci mentionem principiorum substantiæ accidentalium, ea quoque numero duo sunt, terra nempe & aqua, hanc sane hego omnibus, seu saltem in plurimis corporibus invenies, cujus in triplici regno exemplum habeas.

In regno animali impone pro lubitu on aliquod animal in retortam adornato vase move recipienti, destilla per gradus, ut decet in ifi que compositione aquæ fortis, & in vase recipiente aquam, quod galenici phlegma vocant, refertur ad principium substantiæ accidentale; tum eodem loco, sal volatile quod ad principium substantiæ, denique spiritum & oleum eidem principio substantiæ asscribendum accipies; effracta retorta ex reliduo salem elicies, qui essentiali principio fubstantiæ, residuam autem terram mortuam accidentali substantiæ principio competit, hæc ut accuratius assequaris sequentem apposui tabulam ex quâ harum rerum per tria regna elucidationem non parvam ca-Spipies.

rea

fett

met

iritus? Ivolatile? 1 fixum

leum J (sunt principia essentialia C substantiæ.

) funt principia acalegma -cidentalia suberra in capite mortuo

Systema hoc pro regno animali infert cujus nullum corpus invenies, unde hæc on præparare possis. Sequitur pro reno vegetabili, quod idem cum prioriest, isi quod non omnia vegetabilia sal suum platile in forma coagulata dent, pro regno inerali sequens erit systema.

ulphur ? Principia essentialia sub-

S Stantiæ.

in aliquibus fixa tantum in aliis etiam volatilia.

cetum minerale in mineratum destillatione accipitur. Perra mineralis, glarea vulgo der Fluß, pet fein / quam omnia metalla habet, unde

Spi

talia substantiæ.

dum

44 dum vitrificantur, eam vitri instar relinquunt, prout in titulo quinto uberius demostrabitur. Hæc ergò sunt quæ ex omnibus corporibus elici & quæ ad duplicia principia essentialia nempe & accidentalia eo jure quo supra dictum est, reduci, essentialia autem in duo, oleum nempe & aquam horumque species superiùs recensitas dividi, posfunt; Quatuor ergò sunt columnæ quibus tanquam fundamentis, substantia corporum, duabus autem nempo principiis essentialibus tanquam pedestallo& basi innititur; si quis objiciet, se dubitare, utrum recensitæ species, vel eorum similes ex corporibus omnibus elici possint, is unum vel alterum corpus, quod his principiis duobus essentialibus, reliquisque duobus accidentalibus substantia carere putat ob oculos nostros ponat, & resolutionem spagyricam ei dare &q non gravabimur, licet intitulo sexto & septimo lectori ubique obviamibit; Porrò si quis objiciet plures species ex corporibus, quam hic recensentur, elici posse, respondemus distinguendum esse inter simplicitaDE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. 45
em & mixtionem principiorum, si simpliciatem spectes, sanè nihil invenies quod non el ad oleositaté, vel ad aquositatem referre offis, sin verò principiorum mixturam atendas, fatemur plurimas species ex principiis coponi poste, ut cineres, capita mortua, outyra, croci, slores, vitriola, Mercurij, &c. que artifici demonstrabunt, se ulterius reque artifici demonstrabunt, se ulterius reolvi ac dividi poste, donec in prædicta ultima substantiæ principia redacta sint, ultra que ulteriorem separationem, atque ex ea aliàs species aut principia invenietnemo.

§ 4. Que & quid sint principia substantia.

bus

um tia-

DUS

TOS

00.

Ex prædictis satis quidem liquet, quæ & quid sint principia substantiæ, verum hoc restat ut explicemus quo nomine principia hæc insigniri soleant. Dictum est principia substantiæ duplicia, essentialia nempe & accidentalia esse, de essentialibus in sequenti paragrapho; de accidentalibus autem hoc loco mentio siet.

46 TITVLVS II.

Accidentalia ut dixi substantiæ prin Herabi cipia duo funt, Terra nempe, & Aqua.

Terra pro fæce, basi, fundamento, ma mile trice, Aqua autem pro nutrimento, & phleg Aum mate sumitur. Hæc duo omnibus composi tisse immiscent, atque rursus arte inde se princi parantur, hincomnia corpora terrestritate & superfluitates habent, à quibus si separen omne tur, sola remanent principia essentialia sub justi Rantiæ quæ Chimici estentias appellant specie Sciendum autem est in actu ad generatio natio nem, principia accidentalia requiri necessa pter riò, ut nempe semini matricem & nutri phur mentum præbeant, atque medium unionis tano sint, quo Principia essentialia uberius copulentur & incorporentur accidentalibus a ribu quibus incrementum ac corporitatem acci-prin piunt majorem, ea fere ratione, quâ prima materia Aristotelicorum.

5.5. Quidsit sulphur, & sal in specie.

Hactenus actum est de principiis substantiæ in genere, modò in specie ea consideraerabimus; de duobus autemprincipiis efentialibus substantiæ heic agemus cum de
ccidentalibus in præcedenti paragrapho

Primum autem essentiale substantiæ en principium est sulphur, quo comprehenluntur omnes oleositates & pinguedines, omnesque species in tertio paragrapho huus tituli oleo adjunctæ, quare autem hæ pecies à sulphure apud Chimicos denomiiationem sumant, facile concipi potest, propter pinguedinem&oleositatem, ex qua sulbhur constat id factum este, unde à sulphure anquam potiori denominationem sumpserunt. Velim ergò ut illi qui sulphura corporibus inesse negant, Chimicorum scripta priùs perlegant, atque quid per sulphur intelligant addiscant, antequam quid statuant, cujus contrarium experientia monstrat. Sulphur quoq; chimici variis aliis nominibus denominant, non raro enim Regem, Maré, Leonem, Bufonem, Ignemnaturæ, Axungiam Solis, Solem corporum, lutum sapienin tiæ, sigillum Hermetis, simum & terram Philosophorum, oleum incombustibile, Mercurilen

nominibus, quibus fixitas aut agglutinaticada aliqua denotari potest. Sulphuri enim for transmam, calidum innatum, sperma, animam, or lua dorem, colorem, saporem, fixitatem vel vorarco latilitatem, totamque compagiei causam as quentibus titulis experientia demonstrabitur, hoc hic notandum erit, quotics cunque compagiei in sequentibus sulphuris mentio siet toties un que etiam eas subintelligendas esse species, quas in præcedentibus sub sulphure recensumus.

Alterum essentiale substantiæ principium Salest, quo comprehenduntur omnes im, istæ species in tertio paragrapho hujus titulio li sub aqua recensitæ; Sciendum autem est per vocabulum Sal, nos non intelligere Salem communem aut Salem corporum, salem communem aut Salem corporum, salem acidum aut acerbum, singuamque urentem, ille enim sapor ex admisto sulphure venit à quo abstrahendum est tanquam à forma cum hîc Sal ut materiam consideremus; communia enim salia, quoque ex materia & forma constant, quare prout sunt talia

DE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. 49
ia non pro principiis, sed mistis sunt hainda. Materiamautem Philosophi Salem
for carunt, quod à formà separatà, non rarò
sul sua accidentali formà glaciei aut salis involur congelata appareat, vel quod Sal in ala lam cito sit resolubile, aut quod aqua coale slata censeatur.

Materiæhuic tribuunt aptitudinem ad cipiendam formam sulphuris, unde mateies um, humidum radicale, menstruum, corpe is potentiale, rem omnium formarum cacem, eam vocant, insuper ei varia tribuunt eroglyphica nomina, Reginam enim, fœinam, Aquilam, serpentem, Aquam coeleem, sputum Luna, Clavem, Mercurium hilosophorum, Aquam vitæ & mortis, ceeft im cui sigillum Hermetis imprimitur, Auam glacialem, pluviam Philosophicam, foal nam, balneum corporum, acetum acerrium, saponem, vocant, quæ nomina cum luribus aliis in titulo septimo, §. 1. sub termà ninorum resolutione, explicabuntur. Intelexitex prædictis procul dubio, Lector quid am per sulphur, quid per sal intelligamus inde, si horum terminorum in sequentibus

dia

mentio fiet non confundetur, præcognit min epithetis & synonymis. Ut autem uberio lud, rem rationem prædictorum Lector habeationer sequentem annectam discursum: Maximinon vi Philosophorum pars, statuit, omnia ex aquimn esse producta, eam autem principio fuisimian confusam, cum chaos, atque ut sic loquar Almens cohol quoddam fuerit, seu ut verius loquantur Alkaest, materia nempe Saponata, qualite iam ex olei & salis commixtione oritur. aqua Chaos omnium rerum vocata fuil fic cumpotentialiter omnes formas in se con laqui tinuerit, postmodum in duas à Deo divilpatte fuit partes, nempe in aquam groffam & teparte nuem, grossa fuit oleosa viscida, & sulphura gnis ta, tenuis autem salsa & mercurialis extitit num grossam in tres partes generales dividibutes fubtiliorem animalibus, mediocrem vegeta john bilibus, crassam autem & fixam metallis sub stituit, que divisio, de aqua tenui quoque in lica telligenda est, ea enim etiam triplex existit triplicem aquam groffam in quolibet regne specialiter in tot dividit gradus quot ejus re gnum continet corpora, horum graduun arte &natura alteratio&commutatio datur

DE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. erum aquæ grossæ & tenuis unius regni in io liud, nulla datur transmutatio, cum separaionem & divisionem hanc Deus confundi on velit ne artifici in ejus potentiam mulam nimisliceat, habent ergo sulphura reni animalis unam aquam tenuem quam nenstruum vocant, vegetabilia quoque sulhura, unam habent materiam, aquam pluiam. Metallica sulphura unam quoque ha-Hent materiam aquam nempe Mercurialem, h & sicomnia corpora ex duplicata Mercuriaaquâ constant. Mercurialem vocamus, à arte formæ quod sit viscida, agglutinaris; à arte verò materia, quod & Mercurij instar gnis impatiens, rudis omniumque formaum capax sit, ne verò hæc dicta nugas esse outes, scias nobilissimam artem spagyricam get pla praxi tibi in omnibus corporibus & renis juxta eorum constitutionem hanc dulicatam aquam exhibituram, ut in sequentibus, præsertim titulo sexto & septimo plurious docebitur, concludimus interea, sulphur & sal prima esse substantiz essentialia

principia.

ust

duu

att

Corol

Corollaria de Sulphure &

que ulla aqua? dico quod non, cum oleum promateria certam quantitatem aquæ re quirat, quæ si igne privatur, corrumpitu etiam oleum ut sorma, neque enim sorma potest esse absq; materia, idem sentiendum est de aqua, quam nunquam absque oleo in venies, sicut materiam munquam absque sorma, à prædominante autem sumitur denominatio, & hæc est ratio, cur philosoph non rarò materiam pro sorma, formam pro materia sumant, cum quodibet alterum contineat.

2. An omne oleum & sulphur aut pinguedo ad formam pertineat? Respondeo,
quædam ad formam essentialiter, quædam
accidentaliter necessaria esse, ad essentiam
formæ purissima sulphuris pars requiritur,
reliquæ crassiores & minus puræ, accidentaliter ejus incremento & nutrimento inserviunt, sic ex sanguine semen sit, ex sulphure

com-

DE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. 53 ommuni sulphur metallorum, expingueine fimi, roboratur semen terræ.

3. Quomodo sulphur agat in salem &

contra?

Respondeo sulphur agit in salem aglutinando, astringendo & formando, sal veò agit in sulphur, dissolvendo, reducendo, s putrefaciendo, sal autem cum sulphure in rimo gradu constituit aquam viscosam, itriolatam quæ prima materia Naturæ & rtis est, oleum enim mediante sale potest niri aquæ.

TITVLVS TERTIVS,

De Principiis Qualitatis nempe Mercurio, Sulphure & Sale.

Proœmium.

Agna Chimicis Controversia est cum Aristotelicis & Galenistis, à quibus incertorum C 3 prinprincipiorum & per consequentiam salsæ artis arguuntur, eò quod plerisque videantur sibi circa definitionem & numerum principiorum contradicere. Aliqui enim Dinsulphur & sal, alij spiritum, animam & corpus', alii phlegana, oleum, sal & caput mortuum, pro principiis statuere videntur, ita enim ait Basilius sunt sunt sali sunt tria, duo, unum quæ nisi attendas in vanum laborabis, vulgò.

Sennd zwen und dren/und doch nur eins Werstehstu es nicht/so triffftu teins.

Verum qua ratione sulphur, sal, phlegma, spiritus, oleum, & caput mortuum sint concilianda, præcedens docet titulus, heic restat, ut doceamus qua ratione tria principia qualitatis à substantiæ principiis diste-

rant, tum quomodo probentur, atque inter se conveniant.

9.1. De

I. De differentia Principiorum Qualitatis, cum principiis substantia.

falla

ean-

rum

nim

Diximus ante hac quid sit substantia, & A uæ ejus principia sint, sulphur nempe & leg. 1, ex quibus materialiter omnia corpora in onstant, non autem implicat principia hæc ertas habere qualitates, easque esse vel prinas vel secundas, primæ sunt, dum sulphur um sale certis gradibus miscetur, quotquot nim gradibus forma materiam informat, ot ea perficitur, siccior atque calidior redlitur, quot verò punctis materia prædomifint latur, tot etiam corpus humidius & frigilius existit, unde gradus quatuor, atque ex nis varia exoriuntur temperamenta, quæ fic. suas habent mansiones , prima etiam sexus lifferentia exinde ortum & causam sumit, quo enim forma validior, hoc etiam perfectior est, materiamque perfectius efformat, juxta cujus informationem aut masaut fœ. mina nascitur,

Hæc quoque est ratio cur Galenici corporaex quatuor temperamentis & humoribus constare assirment, enim verò si mul-

multum terræ, vel aquæ, tanquam principiorum accidentalium mixtum ingrediatur, corpus aut fiet melancholicu, frigidum ficcum aut pituitofum humidum, sin verò multum fulphuris vel falis tanquam principiorum essentialium substantiam ingrediatur, corpus biliofum, calidum, aut fanguineum, fucculentum evadet, prout si singula paritatem observent, corpus producetur temperatum.

Secundæ principiorum qualitates tres funt, Mercurius nempe, sulphur & sal. Duo principia lubstantiæ enim, in gradu subtilioripolita, Mercurij nomine inligniuntur, non quod natura aut substantia Mercurius, fed quod ob volatilitatem, qualitatis Mercurialis sint, Mercurius enim qualitatis volati-

lis elt planeta.

Eadem duo principia (sulphur & sal) substantia, fi temperata funt, sulphurata seu media intervolatilitatem& fixitatem vocantur, sulphuris autem nomen habent, non quodhicab eis natura sulphurata requiratur, sed quod in medio constituta qualitatem sulphuris imitetur, sulphuris autem qualiDE PRINCIPIIS QUALITATIS. 57
ualitas, inter volatilitatem & fixitatem
cum medium obtinet.

Eadem duo principia (sulphur & sal)
abstantiæ, si sixa sint Salinosa, seu salis nonine insigniuntur, non quod heie salis speie desiderentur, sed quod qualitatem salis
abeant, sali enim plerumque sixitas asseriitur.

kc.

nul-

pio-

tur,

um,

ita.

100

eu

OIL

Exhis liquet non implicare tria prinipia qualitatis, & duo substantiæ ('quæ etim quantitatis principia vocari possunt,
um certa quantitate ex corporibus separari
iossint) principia verò qualitatis, non subtantiæ sed qualitate qua substantia prædita
st, corporibus inesse, unde principia quauor sunt, si principia primæ qualitatis; tria,
i secundæ; duo si substantiæ principia; unum si hæc unita consideres, sunt; nullum
ilteri implicans, modò certa ratione Philosophorum scripta intelli-

gamus.

5. 2. Quomodo probetur, esse qualitatis Principia, seu Principia essentialia substantia, nempe sulphur & sal, triplici qua litate, Mercuriali sulphurea & salsa, in corporibus

reperiri?

Dixi ante hac corporibus essentialiter unum sulphur, unum sal inesse, qualibet autem horū triplicis prædictæ quodlitatis esse sequentibus probabo, verum demonstratione practica opus est, qua regnum animale primum aggrediemur; in destillatione alicujus corporis animalis, facta elixatione, atque omnium principiorum separatione, caput mortuum suo sale liberatum & phlegma ante omnia reponendum, tanquam principium accidentale, poltmodum quod reliquum erit, spiritus, olei, salis volatilis & fixi nomine insigniri solet. Spiritum sulphur esse superius demonstratum est, hunc ergo cum sale volatili in classem Mercurialem ponito, spiritus enim sulphur, Sal volatile, Sal Mercuriale est, ob subtilitatem & volatilitatem, prout antehâcin definitione principij Mercurialis dietum est.

Oleum

DE PRINCIPIIS QUALITATIS.

Oleum spiritui innatans' non absque jua pro sui conservatione est, quam expeerissi id rectifices, hoc ergo oleum cum qua in principium qualitatis medium poe, ultimo salom fixum elixatum ex capite ortuo habebis, qui sal gustu indicabit manum sulphuris calorem, & sulphuream subantiam in se continere, quare sulphur siantiam in se continere, quare sulphur sium separabis à sale sixo, atque ita tertium
ualitatis principium, sal nempe & sulphur
xum habebis, totius negotij compendium
ixta tria regna in sequenti spectabis scheiate, ubi tria reperies sulphura unius tamen ibstantia, licet triplices sint qualitates, une aperte differentia inter qualitatis & subantiæ principia colligipotest, quod & de le intelligi debet.

1. Spiritus fanguinis. Sulph Mercur. 2. Spiritus Acetosella. 3. Flores Sulphurei. Mercur. r. Sal sanguinis volatile. Sal Mercuri 2. Sal absinthij volatile. 3. Sal volatile mineral.

li-

1. Oleum fanguinis. Sulphurmediű 2. Oleum vini. 3. Sulphur metallicum. Sulphur. I. Aqua mixta cu oleo fanguis. me-2. Crystalli falis acetosellæ. diu. h.c.nci 3. Sal nitrofum metallorum 1. Salphur in fale fixo animalium. 2. Sulphur in fale fixo vegetabiliū Sulphur 3. Sulphur fixum metallorum. 1. Sal fixum animalium. Sal fixum. 2. Sal fixum vegetabiliű. 3. Sal fixum mineralium.

Exhoc Systemate sequens promanat

Volatile - Sulphur & Sal - Mercuriale Medium - Sulphur & Sal - Sulphureu Fixum - Sulphur & Sal - Salsum.

Principia substantiæ --- Qualitatis
Duo tria
Licet enim recenseantur
tria salia & sulphura, in
substantia tamen non nisi
Duo sunt.

Ex

las p

Mer

ign

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 61

Ex prædicto schemate Lector Chimicus, præsertim Practicus facile colliget, quò Philosophi, hac divisione colliment, ne verò quis imperitus putet, species in schemate recensitas, obscuras aut dubias nec pro generali demonstratione sufficientes esse, singulas paucis examinabo, inprimis sal & sulphur Mercuriale litera A. & D. intribus regnis, numeris. 1.2.3 infignitum considerabimus: per spiritum sanguinis intelligo optimere-Etificatum spiritum, itaut totus quantus igneus ac sulphureus sit, hunc autem dari in omnibus corporibus animalibus, factà destillatione & rectificatione, nemo peritus Chimicus inficias ibit, accedit in regno vegetabili spiritus vini, qui purum putum sulphur est, prout concepta flamma id ad oculu ponit, huc in circulo vegetabili referri pofsunt, omnes spiritus vegetabiles ad summū rectificati, qui ardentes vocantur ob suam sulphureitatem. ut verò Lector sciatunde talium spirituum vehementia & fragrantia, celare eum nolo, spiritus hos, nil nisi oleum medium rarefactitesse, in quod quoque reduci possunt, sicut in sequenti paragrapho de

de principiorum qualitatis convenientia demonstrabitur; Sulphur metallorum quod attinet, id omnibus metallis inesse vel ex hocliquet, quod fulphureum vaporem omnia in igne spirent, sicut & in mineris, præsertim si sublimatione & elixatione tractentur, optime verò sulphur volatile acquiritur ex mineris, nondum igne tractatis, hinc exinde flores sublimati, leviter in cinnabrium abeunt, unde verò cinnabrium constet, vel primo Chemia abecedario notum est, quare corumignorantiam& temeritatem rideo, quimetallis sulphura negant inesse, cum optimis Philoso phorum dictis, rationi & experientiæ contrarietur, optandum esset, ut quilibet suam coleret spartam, neque ea quæ ignorat, negaret aut contemneret, novi qui ante annum unum vel alterum ne Chri quidem in Chimicis rebus noverunt, modò temerariè omnia negant, quæ in buccam veniunt, prout nasutus autor non Entium item verè Scepticus ille Scriptor ac compilator antiquarum & diu refutatarum obje-Ctionum in Chimicos quos Scepticus Scepticos vocat, exempla sunt, taceo alios, qui

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. utcunque literati nimis mature manum cum falce alienæ messi immittunt, cum in propria quod demetant, sufficienter haberent. Redeamus ad sal volatile, quod nemo perito molspagyricus animalibus inesse, negabit, est verò aqua subtilis congelata, unde etiam levissime fluit ad ignem, ac humiditate resolvitur. Dices cur in regno vegetabili tam rarò sal volatile congelatum reperiatur, sed in forma aquæ (nonnullis impropriè, phlegmatis, cum grave residuum phlegma ab aqua volatili seu sale volatili resoluto differat,) compareat. Dico sal volatile materiam associabilem & adæquatam esse sulphuri volatili, à quo non nisi multa destillatione, nec tamen penitus separari potest, quare ob vicinitatem, non paucas subit alterationes à fulphure, ab eo enim si in destillatione comburatur, empyrevma accipit, cum itaque sulphura Mercurialia in regno vegetabili multò fint calidiora (funt enim omnia ardentia, unde ex omni vegetabili Spiritus ardens præparari potest,) Salia autem volatilia secum conjuncta habeant, mirum non est, quin intrinseco sulphurum calore ea liquefrant

fiant ac refolvantur, quod & praxis in regno animali confirmat, in quo, si fal quoddam volatile, congelatum aliquoties destilletur, ita resolvitur & attenuatur, ut nunquam postea in forma coagulata haberi possit, ratio est, quod per ignem externum, internus & naturalis ignis sulphuris latentis in centro salis volatilis, (nullum enim absque altero reperitur quin non characterem alterius retineat) adjuvetur, excitetur & augeatur, unde sal volatile calefir, resolvitur, neque unquam congelatur, ob calorem intrinsecum, nisi potentius frigus extrinsecus accedat, ut hyeme cum omnia congelascunt, tum enim in spiritu vini, rei hujus experientiam videmus, enimverò is spiritus, licet non adeò rectificatus sit; ad mixtam tamen aquam à frigore & congelatione præservat, cum aqua alia sine costatim congelasceret, & hæc est differentia, cur in regno animali sal volatile coagulatum, in vegetabili verò resolutum detur, quod, quamvis aliqui phlegma esse. objicient, non moror, cum ea sit differentia inter sal volatile à suo fulphure Mercuriali lepa-

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. paratum, puta in quantum possibile & naire conducibile, quæ inter aquam commuem & destillatam est; hæc ratio quoque in egno minerali locum habet, ubi sal volatile quidum est, cum calido sulphuri conjungiur, sin minus, accidit contrarium. Spirium salis, nitri, vitrioli &c. sulphur volatile fle, nemo negabit, cui lingua in ore est, quæ gnem hujus sulphuris experiri queat, taceo juod perita manu levi negotio inde leparari n quantum possibile, queat, reliquum quod piritui conjunctum est, phlegma vulgares ocant, verum falso, cum separato sulphure, :oaguletur, atqua verum sit sal volatile, quæ oagulatio accidit ob calidi sulphurei spirius absentiam, ut præcedentibus demonstraum est, non semel taliter, brevi compendio ex spiritu vitrioli sal volatile, ex spiritu salis comunis, insipidu seci sal volatile, cum corcomunis, insipidu feci sal volatile, cum corrosio & vis spirituum, sulphuri Mercuriali insit, quo separato ex quolibet corrosivo levissimi saporis sal sieri potest, prout in sequenti titulo latius docebitur. Metallis auem quoque sal volatile inesse probari pot-

tur,ita

oftea

ioeft,

&na-

o falis

reti-

D2+

est, quod in tale resolvantur, nempe in flores resolubiles, volatiles, non corrisivos, que met. ratione autem tale sal volatile ab eis elicia-inot tur ex prædictis liquet, nempe sulphuris bus Mercurialis, tanquam formæ figentis sepa-mera ratione accedit Basilij Valentini autoritas, maq aliorumque mineralogistarum, tum me-mes tallicolarum experientia, quæ in mineris ma probat, salem volatilem ad metallorum compositionem necessarium esse, posset autempad is modus accipiendi paucis hîc doceri, nisi tem, in alium locum hæc praxis reservata, atque dea majoris esset momenti, ob alium finem, mira quam ut temeré publici juris fieret; hæc de letep principioMercurij, que aliqui imperite de- mu fendendo, ex omnibus corporibus curren- um tem Mercurium elicere satagunt ac promittunt, sed nugantur, cum ipsum sulphur mi- volati nerale, ac Mercurius currens mineralis non tum prosimplici & puro principio substantiæ sent haberi queat, magna enim differentia inter ela Mercurium vulgi & materiam metallorum est, cum hæc sit principium simplex, is verò fulphure& sale, reliquorum corporum instar,

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 6

nho ar, mixtim constet, prout ejus anatomia s, qua ocet. Sequitur susphur cum sale litera B. notatum, cujus exempla posita sunt, in duris ibus classibus. 1.2 3. animali, vegetabili, & inerali, per oleum fanguinis intelligo, olemas, m aquæ innatans, ad quod omnes pingueme ines aquæ innatantes referripossunt, nulners un autem corpus animale invenies quod om jusmodi oleum non det, quamvis fæteat, b adustibilitatem, in vegetabilibus non tem, cum fortioris sint compositionis, unde mue lea non tam citò aduruntur, aut rancent, nem, nirandum profectò quod nullum vegetabide reperiatur, quod non in destillatione olede- um tale medium det, medium autem vocatur um neque volatile, neque fixum fit; fixum nit. 10n est!, alioquin aquæ non supernataret, mi volatile quoque non existit, alioquin spirinon uum instar alembicum transcenderet, difert ergò ab oleo volatili & fixo. Qualiter net ex lapidibus oleum tale præparetur, docebit eptimus titulus, scias enim omnia corpora, quæ in calcem redigi possunt, oleum pingue & ardens dare, si calxista debite separetur, im vulgari etiam calci sulphur insit quod lardi

rincip

abet,

unt.

dictur

nem-a

prælu

mali,

quar

tilita

Volat

oleo

tion

vege

& m

inft:

juft:

faler

COI

quæ.

lardi instar in tigillo conflagrat, ab aliquibus non fine bono fuccessu in mammarum cancro adhibitum. An metalla verò sulphur medium habeant inquisitione dignum est, ex præcedentibus patet ca sulphur volatile habere, quod nullum sit, unde id, vel in floribus, vel in præparatione cinnabrii, vel sublimatione cum fale armeniaco autlixivijs non elici queat. Metallum ergo tali sulphure privatum ulterius tractetur, præsertim extractione sympathica, puta per aliquod men-Aruum pingue, ut est spiritus therebinthine &c. & videbis illud diverso colore juxta diversitatem metallorum tingi, quæ sanè tin-Etura à sulphure venit, cum inspissata nihil falsedinis nobis relinquat, sed siccum sulphur existat, utenim olea media in regno animali subtilia ac valde penetrantia, hinc liquida sunt, ita in vegetabilibus paululum spissiora, in metallis verò tanquam corporibus terrestribus plane sicca sunt, nec aqua, ob gravitatem & compagem suam innatant, sed ad fundum subsident, prout in sulphure antimonij, vitrioli, reliquisque mineralibus, etiam vulgatismetallis, videre eft,

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. aliqui- quæ triplex diversitas in reliquis qualitatis principiis juxta tria regna quoque locum nabet, ubi species animales subtiliores vegemell tabilibus, hæ verò metallis penetrantiotes olatile funt.

flori-

Restat ut de sale medio agamus; Sæpiùs dictum est, per salem nos neque communem acris saporis, neque materiam semper coagulatam intelligere, quod & hoc loco præsumendum est, præsertim in regno animali, inquo salem medium coagulatumnun. quam videbis, ob olei admixti calorem, subtilitatem & penetrantiam, utlatius in sale volatili explicatur, aquæ tamen formå ipsi oleo tenacissime adhæret, prout in rectificarione ejus, praxis demonstrabit; in regno vegetabili verò in quibusdam, puta pauciori & minus calido oleo præditis, crystallorum instar sola expressione herbæ, colatione & ad justam consistentiam evaporatione hune salem invenies, ut in acetosella &c. videre contingit, salem hunc meritò tartareum & nitrosum vocamus, cum vegetabilia juxta ejus quantitatem in acetum abeant, neque allum sit acetum quod hoc sale non abundet,

det, unde, ut dixi, non rarò hoc sal aceti for pradici mà ex corporibus in ipsà etiam destillatione præparatur. hunc autem salein medium ir metallis dari, nemò equidem capiet, nisi qui sulphuris aut Mercurii usum intelligat, qui sulphura media in metallis elici possunt, sai sulphura media in metallis elici possunt, sai sulphura media in metallis elici possunt, sai sed & vitriola inde sieri, ex quibus levissimo sulphura media in metallis elici possunt, sai sulphura m

Converto me ad ultimum qualitatis principium, sulphur nempe & sal fixum in schemate lit. C.& F, signatum in triplici regno. I. quo 2.3. Salem fixum dari nemo Chimicus negabit, qui caput mortuum alicujus corporis elixabit, per salem fixum autem non intelligimus talem fixitatem, quæ suis corporibus sit inconveniens, ut enim ante hâc dictum, esse certos respectus regnorum in crassitie grossitate, ita certi etiam gradus in

præ-

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 71 for rædictis regnis sunt, neque enim animale atio- sal fixum in sua fixitate, vegetabile, idque min metallicum æquat, quare heic id fixum nominamus quod in suo regno & circulo præ qui reliquis fixum est. Esse autem hoc sal quod in corporum cineribus reperitur, reliquis fixius, vel hoc unicum probat, quod non nisi si magnavi, & quidem ægre alembicum id, transcendat, cum reliqua salia, puta volatile & medium, levissimo negotio id præstent; fixum enim in Chimicis id vocamus, quod ignem non aufugit, quoque diutius eum fustinet, hoc fixius esso censetur, prout in feptimo titulo sub terminis latius explicabitur. In metallis autem talem fixum falem dari, vitra, & calces eorum ac vitriola luculentissime remonstrant. Sulphur fixum quod attinet nemo qui naturam sulphurum ex gustu ac sapore igneo in salibus cognoscet,ijs præsertim fixis inesse negabit; Igne us enim ille acor salium non ex natura salis fed admixto sulphure promanat, unde sulphura talia quoque fixa nominanda funt, cum salibus fixis tenacissime adhæreant, eandemý; in igne fixatatem sustineant imò in

in igne ea augeantur, in metallis verò fulphu-mequ ra fixa esse, vel sola metallorum vitra aut mon philisteæ, ad oculum ponunt, præsertim fiid impa fixum sulphur cum sale inde extrahatur; in mrat reliquis verò corporibus, cujuslibet corpo-union ris calx ignea sua qualitate satis indicat nus, s quale in se sulphur contineat, nec est quod usin quidam nugentur, qualitates has igne vel a-lemer qua corporibus imprimi, de sulphuribus ositio enim & salibus hic mentio solum fit, quæ ajore si preparatione tantum fierent, iis mediis de- Aqu berent procreari, quibus præparatio utitur, quæ ignis & aqua funt, igne enim corpora men destillantur aut calcinantur, aqua verò eli-ema xantur, extrahuntur & resolvantur; impossibile autem esse, ut ex igne aqua generetur, ejus contrarietas docet; oleum verò ex igne corporibus communicari impossibilius est, oleum enim comburitur, ignis etiam oleo, enter non oleum igne fovetur, quod siin corporum calcinatione, ubi in igne tractantur, quis putet, corpora per igneam illam oleofitatem & sulphureitate accepisse, is nobis rationem dicat, cur præsupposita communicata hæc oleositas aut sulphureitas, in ipso igne anteDE PRINCIPIIS QUALITATIS. 73

r, cum ignis alia etiam olea perdat, corinid impat & consumat, imò scire gestimus,
in ia ratione ignis oleositatem absque coriptione gestare possit, non quidem inficias
ius, sulphur atque oleum natura corporiis insitum, ab igne extrinseco, communi
el aementari soveri, & excitari, non per juxta
ibus ossitionem, sed alterationem, coctionem,

que ajoremque attemperationem.

nte.

Aquam quod attinet, non pauci sunt, qui atuunt, dum corpora per aquam tractanr, exinde aliquam pinguedinem ac salsediedi macquirere, cum constet quamlibet aiam nonnihil olei & salis in se gestare, veim totum aquæ plaustrum vix paucas unas olei, nec multò plus salis dabit, cum lixij cinerum plaustrum, aliquos salis dabit
intenarios, quare hæc objectio satis calva
t, tùm etiam non obstat, quod coagulatioem salium aliqui nasutuli ringendo mirenr, cum ambienti frigori potius, quam aque
cribenda sit; frigus enim rarefactum aëm condensat, quare corpus, ne detur locus
sucui, necessariò arctiùs se comprimit ac

D

inde congelatur, quod de veris salibus in orem telligendum est, de illis nempe, qua mento suo sunt privata sulphure, communia salia eso tra natura sui sulphuris coagulata sunt, tantun dere de hoc paragrapho.

S. 3. Pradictatria Qualitatum Principia, qua co, p habeant proprietates, & quemodo inter se conveniant & alterentur?

rum natura, proprietates considerabimus denti quas chimici eis assignant; Liquet ex præce abili dentibus, Chimicos omnia corpora ex sul ism phure & sale constare, tanquam ex substancolor tia, asserere, hæc autem substantiæ principia qualitate distincta esse præceden stur paragraphus docuit, modorestat ut explice mus quæ proprietas, & quis essectus cuilibe isse parti assignetur, & qua id ratione siat, tur intel quomodo prædicta tria principia inter smate conveniant, alterentur, ac arte tractentur?

Mercuriali, subtiliorem colorem, odorer mus & saporem ascribunt, Mercurium spiritum Mer atque rerum vitam vocant. Subtiliorem co

lorer

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. sin orem Mercuriali principio tribui non imquenerità puto, cum apertè in vegetabilibus o transpirante, optimum colorem evanecere præsertim in floribus conspiciamus... sanè color in sulphure Mercuriali consistit, :um eo cessante, aut calore alterato ac eduto, prædictus color statim cesset, non nisi crudiorempost se relinquens, cum enim ulphur Mercuriale ignis impatiens maxime tiam levissimo calore alterabile sit, necesse at ut color ejus quam maxime etiam alteabilis atque juxta alterationem sui sulphuis mutabilis sit, quæ omnia subtiliori rerum fan colori optime quadrant, accedit & hoc, juliquod nullus color reperiatur, cujus subje-Stum non pingue oleosum, ac adustibile sit. notandum per sulphur in omnibus attribu-4. betis semper formam, per sal autem materiam intelligi, unde hoc loco subtilioris coloris, materia sal volatile, forma verò sulphur volatile est. Subtiliorem colorem in animalibus etiam in metallis, (quæ singula, ut superius demonstratum est, sulphura continent Mercurialia) dari, experientia monstrat, præfertim in auro, vitriolo & antimonio; auri

enimMercuriale sulphur, cum subtiliori colore ejusdem, qui slavus est, levi negotio extrahi, quod tamen sulphur cum colore, ez antimonio aut vitriolo rursus acquirere potest, notandum etiam est, corporis destructionem ob abstractum sulphur Mercuriale non sequi, licet proprietatibus & attribu-

tis sulphuris Mercurialis careat.

76

Subtiliorem odorem Mercuriali principio tribui dictum est ante hac, neque abs. que ratione, cum corpus privatum sulphure Mercuriali, omni prorsus, odore sit destitutum, id compertum habemus infloribus, inquibus si sulphur Mercuriale destruatur, cum subtiliori colore etiam odor cessat, nam cum sulphur Mercuriale, sulphur rarefactum sit, penetrantioris cateris natura est, quare facile spirat, odoremque qui sulphuri aut oleo tribuitur, secum rapit, sane omnes odores pro subjecto pinguedinem habent, qua calido tempore transpirante, intensius etiam olent; tertiò cur saporem subtiliorem huic principio tribuant, ex ipfius natura patet,nam cum omnis sapor secundum gradus igneitatis sua specificetur, facile colligipotcit

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 77 At fubtiliorem saporem sulphuri Mercurili tanquam igni penetranti inesse, quod in ore,ex ino præ cæteris compertum habemus, cuus penetrantia in linguam, in sale & sulphue Mercuriali consistit, istis enim separatis, mod reliquum est, no vini sed vappæ sapocuriaem præse fert. Hoc loco sciendum est, uid corrosio sit & cui principio tribuatur; ico corrosionem esse sulphur & sal nimium arefactum, volatile, Mercuriale, quod peietrantia sua atque ignea sulphureitate, linuam ac corpora adurit & corrodit, hanc utem corrosionis causam sulphur Mercuiale esse, ipsa aqua fortis monstrat, cujus ale esse, spia aqua sortis motiilphur Mercuriale, si præcipitetur, contiuo amittit omnem igneitatem & corrosiozell,
em, præcipitatur autem per sulphuris Merurialis fixationem, fixatio verò peragitur, France. er ejusdem condensationem, condensationem, t intrinseca refrigeratione, hæc salibus, ununditur, absolvitur, hoc enim lixivio sulhur Mercuriale, in puncto figitur, atque aquidò constat, corrosionem per sulphur

rarefactum sieri, & hæc est ratio, cur ex quolibet spiritu aut sulphure Mercuriali, frequenti destillatione nimiùm rarefacto, magnum possit sieri corrosivum, pro quo etiam
spiritus vini tanquam sulphur Mercuriale
vini rarefactum est habendum, ex his liquet
saporem constare ex igneitate, hanc verò in

sulphure & sale volatili existere.

Tandem quod Chimici huic principio spiritualitatem & vegetationem aut vitalita-ppim tem tribuant, non inepte faciunt, hoc enimeole principio absente, nullam vegetationem colo dextré absolvi, nullam qoque formam per-lons fecte naturæ imprimi, experientia docet, ea-do dem guoque testatur, vis formantis non de parvam partem huic principio inesse, cum salur, volatile, non rarò in destillatione corporis par unde producitur, subtilem materialem repræsentet ideam ac formam, prout inferius w. sub sale fixo latius docebimus. Pro conclusione sciendum est Chimicos omnes spirituum materialium qualitates, puta odorem un colorem, & saporem, in supremo suæ subti-prou litatis graduhuic ascribere sulphuri & salitan volatili, cum revera omnis spiritus destillato inde

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 79

quo ide constet, unde ejus & penetrantia &

fre. agrantia.

Ad principium sulphuris me converto, empe ad secundum qualitatis principium, ui reliquum colorem, saporem obtusio-em, ita& odorem tribuunt, principium hoc nimam & balsamum ac gluten corporum sulphus ocant.

Quod color oleo seu sulphuri medio prime ascribatur, non dubitandum est, cum o separato genuinus & naturalis corporis olor simul recedat, probant hoc hujus co-oris cum sulphure extractiones, ubi extrato sulphuri color inhæret, corpus verò unte sulphur extraccum est, tali colore privatur, item omnes colores medij à sulphure eparari nequeunt, verùm ei tenacissime admire arent, imò ipsius olei instar comburuntur.

Saporem obtusiorem sulphuri medio trinuunt, cum aliqualiter condensatum, nec
la la rout sulphur Mercuriale est. Unde tanla tam etiam penetrantiam habere nequit, ba-

DESCRIPTION

D 4 Diamin

fintamen ac differentiam sapori præstat, e- men nim verò juxta commixtionem hujus sulphuris cum suo sale, varis oriuntur sapores, lent acidi, amari, salsi, dulces, mixti, saporem e- tanti nim ex sulphure venire ut antehac ita in Metallurgiæ meæ tertia parte sufficientissime demonstratum est, cum juxta sulphuris sulph hujus alterationem & colores, odores & fa- 17000 pores mutentur, sicut quotidiana id experientià compertum habemus, ubi tractatione Sulphuris diversos arte floribus colores, kon ejusdem verò alteratione, diversos sapores quan causamus, eosque alteramus ac immutamus.

De odore non est quod multa faciam verba, cum clarum sit omne oleum olere, o- kidit let autem quod pars olei rarefacta & volatilis sit, unde levi compendio omne stillatiti i oleum rarefieri, ac volatilisari potest, ut spiritus instar fragrantissime oleat, vicissim quodlibet sulphur Mercuriale, digestione sic condensari potest, ut oleum siat medium, atque aquæ innatet, odor ergo aquæ rosarum non nisi ejus parti olei rarefacti tribuendum est, quo condensato & separato, o-

mnem

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. nnem amittit odorem; hæc quoque ratio est, currosæ in destillatione, tam parum dent olei medij, nempe stillatitij, aquæ innane cantis. Verum de his in sequentibus de ho-

rum principiorum alteratione.

ill-

0-

Cur principium hoc qualitatis nempe ulphur medium, animam & balfamum vitæ vocent Chimici, sufficientem habent ratioren nem, sicut enim anima, corpus in compage one ua per debitum calidum & humidum præ res & conservat, ita sulphur hocmedium tanores juam balfamus &mumia, glutine suo, totam orporum compagem & substantiam conervat. Hoc enim sulphure resoluto & disim ipato, tota corporis materia & forma, condidit & corrumpitur: Veritatem hujus exati- perientia monstrat, hoc enim oleo medio à ini orporibus separato, tota corporis corruit. ubstantia & forma, hoc enim est sulphur Im gglutinans & informans materiam, cujus asis sal & sulphur fixum, cujus érudimenm, um, sal & sulphur Mercuriale est;

Ad ultimum qualitatum principium ad alem me convertam, huic Philosophi, ulti-

mum coloris, odoris, & saporis gradum tri-

buunt, insuper corpus vocant.

Ratione coloris, etsi salia sixa plerumque diversum, album nempe colorem habere soleant, aut si sulphur eductum sit, rubeum, atque ita à colore corporis differant, tamen colori Mercuriali & sulphureo basin coloris præbent, non secus ac color albus, aut cineri. tius, pictoribus pro fundamento inserviunt, quibus tanquam principalibus varios colores superpingunt, tandem exornant colori- mam, bus superficialibus, quæ omnia in triplici temh trium principiorum sulphurum colore, æ- ms,lor què eveniunt, color enim sulphuris fixi pro basi, color sulphuris medii, pro ipsa pictura mpun corporis, color denique sulphuris Mercurialis, pro superficiali ex ornatione inservit, quæ sanè magna & admiranda plastice ac pictura naturæ eft.

Odorem quod attinet, sciendum est, eum in infimo gradu heic subsistere, cum enim odor, salphur rarefactum, in hoc autem fixo qualitatum principio, sulphur substantiale condensatum sit, facile liquet non multum id olere posse; Sapore tamen compensat,

quic-

cere 8

loclo

dem pe

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. quicquid odore negligit, sulphur enim cum hoc loco, cæteris duobus fixius sit, non quimoue dem penetratius sed reliquis sulphuribus inabere tensius & obtusius ignet, linguamq; astringit, prout in omnibus salibus fixis id experiri amen gustu licet.

Corpus denique hoc principium vocant, inen idque ideò quod animæ, nempe prædicti fulphuris medii habitaculum & vinculum sit. colo. Tum quod corpori ultimam imprimat forolori mam, & confistentiam, unde juxta diversitariplici tem hujus principij, diversi corporum habitus, longi, parvi, crassi, tenues, duri, molles, levi, asperi, multifarii denique oriuntur, quare in puncto formæ principium hoc, non parum cum sale volatili convenit, cujus est pri-x61 mum materiæ imprimere characterem, hujus verò principii est eum indurare, persicere & elaborare, ne verò quis putet nos hic absque autoritate aliorum, huic principio ultimam formam tribuere, addam quæ CI. Vir. D.D. Schröderus (in Pharmacopæiæ spagyricæ præfatione supra ejusdem quintam partem, nempe Zoologiam) sibi de hâc

t,cum

enim

mfixo

intiale

oltun

enfat

quie

Quod attnet suscitabilem vim formatricem, certè sæpeque D. Georgius Molterus Med. Wezlar. retulit, non semel se urticam

troc

que

2:

te,&

am

vidisse in aqua congelata.

Mihi est sal Absinthij, cujus ope, vera loquorstotum Absinthium tibi ponam ob oculos, quibus & hoc subjicit autor, quod certa quadam operatione, sal absinthij volatile elevatum, alembici lateribus adhærendo plantam suam dilucide repræsentet, hæc D. Schröderus loco.citato Confirmat, hæcSennertus, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, attestatur itidem Vigenarius Gal-Ius in tractatu Gallico de igne & sale pag. 262. prædictus D. Schröder loco supra citato scribit, sibi cum Parisiis degeret, relatum esse à gravi Viro Medicinæ Doctore, nomine Certain, videlicet sibi, in maceratione cineris caneronum, tam perfectorum, quam

DE PRINCIPIIS QUALITAT IS. 85

quam impersectorum in liquore eo natanur- tiŭ, simili ratione in aquâ stillatitia spermatis ranarum, sibi illarum imagines, quoniam fuem isse repræsentatas, præcitatus D. Horstius afferit, quod & Robertus Flud de Fluctibus in suis scriptis, Illustrissimus Philosophus D. Dygbi Anglus in dissertatione sua de rerum vegetatione confirmat; Ego cum Breslæ an degerem, atque in notitiam Expertissimi D. Schefferi venirem, relatum mihi est ab en co, quod salem fixum habeat, quem si in viob tro calori exponit, monticulos varios, aliasod que figuras repræsentet; cum aliquando 2. CC. destillarem, in vase recipienti, ad latera lal volatile se cumulavit, cornuumque cervi D. naturalissimam repræsentavit ideam, quod autem vis formans & volatili & fixo insit sali ac sulphuri, & in metallurgiæ meæ tertia par-:e,& in aquâ forti clarissime demonstratur, g. cum in præparatione sic dictæ arboris Phiosophorum, Mercurium in arboream de-Lucat formam, quæ vis formatrix magna ex parte sulphuri nitri & vitrioli ascribenda est. Hæc & experientia prædictorumque autorum authoritate confirmata, Henricus

86 m Henricus Meibonius Medicus in prefatione ad corpus gloriosum spizelii, no tàm gloriosè in dubium revocat, ac tandem negat, verum cum nullus dubitem, quin affirmatium authoritas, hujus negantis ratione major sit, non video cur is multis rationibus ad veritatem compelli debeat, qui ab ea, alienus atque asymbolus studiose esse desiderat, dicta interim de hoc paragrapho sufficiant.

§. 4. Quaratione Qualitatis recensita principia triainter se conveniant, & quomodo alterentur.

ting Primò sciendum est an sulphura possint uniri cum sale, id est, olea cum aquâ. Respondeo affirmando, cum videamus saponem id præstare, unit enim oleosa aquosis, prout omnia alcolisata hæc faciunt, præsertim si olea in liquore alicujus salis fixi, aliquamdiu digerantur, seu si oleum stillatitium cum oleo per deliquium digestioni committatur:naturam enim ambo acquirunt mediam, saponatam scilicet, quæ se omnibus miscet aquis, unde varia curiosa ar-

te

te pro

tove

fulph

felph

prou

parat

muta

gno,

poff

tand

pol

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. te produci possunt. His ergò extra controversiam positis, considerabimus an ipsa sulphura interse commutari possint? Abftrahendum heic est, à regnorum diversis sulphuribus, neque enim ex sulphuribus animalibus vegetabilia, aut ex his mineralia, prout Glauber fabulatur, fieri aut arte præparari possunt, intelligimus ergò hic commutationem sulphurum inter se, in suo regno, unde hic quæro an sulphur Mercuriale possit sieri sulphur medium,idque medium tandem, possit existere sixum? Dico quod poffit, & naturaliter & artificialiter hoc contingere, differentia enim volatilitatis, fixitatis & medietatis in rarefactione, condensatione, coctione, & temperatura consistit, quæ ars omnia & igne & humiditate præstare, atque alterare potest, unde mirum non est, quod ex fixissimis quoque salibus & sulphuribus spiritus magna tamen ignis vehe. mentia eliciantur, vicissim quod omnes spiritus subtiles, rursus sigi possint. Digere spiritum vini, vel abstrahe cu super aliquo sale % videbis sulphur ejus Mercuriale tandem 111

in naturam mediam nempe oleosam abire, quod & de reliquis spiritibus intelligendum est verum magna est prudentia & scientia, posse debito modo cum modeltià & absque rerum destructione, earum principia alterare, cui usui corporum natura perscrutanda est, quis nempe corporum magnes, quod corum vinculum, quæ perfectionis & de-Aructionis causa sit, his enim bene consideratis, in rerum separatione mira conspicies, neq; in earu metamorphosicausanda, quicquam tibi difficile erit, sed de his in titulo fexto & septimolatius agemus, hoc loco pro conclusione sciendum est, cum quodlibet prædictorum trium sulphurum alterabile sit in aliud, suo tamen in regno, dubitandum non esse, ea in corporibus reperiri, eandem rationem cum falibus esse, egò quidem heic mordicus non defendam, dariactualiter hæc tria principia in omnibus corporibus, hoc tamen firmiter concludo, quod principium sulphuris substantiæ reperiatur in omnibus corporibus, quodque his tribus gradibus alterabile sit, plura in Corollorol eloro olatil

& levi

trui

itulu

9:

ico.

gular finis

ft,u

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. Corollariis. Qua ratione sapores, odores, olores, reliquaque corporum accidentia, olatilas puta & fixitas, gravitas item k levitas, forma denique corporum per iæc qualitatum tria principia, Mercurium iempe sulphur & sal alterari ac immutari, detrui & perfici possint, partim explicat meallurgiæ meæ pars tertia, non paucis autem itulus quartus, sextus & septimus expount.

ntia,

ic-

ilo

CO

S.s. Cui usui cognitio Trium Principiorum qualitatis inserviat?

Respondeo. Duplici, Physico & Melico. Physico trium horum principiorum notitia inservit, ut corporum compagem ntelligat, eamque debité resolvere ac coagulare, im's si lubet immutare sciat, is enim inis nobilissimæ istius scientiæ spagyricæ ft, unde etiam nomen à græco Σπέιρω, separo, sortita est. Objicies, facile, esse negoium corpora solvere, destruere & alterare, um ea ipsa proprio motu id faciant,

90 dico contrarium, imò difficilimum esfe, cum corporis incremento & perfectione, id resolvere, purgare, acdenuò dextrè conjungere, atque hunc totum laborem cum utilitate absolvere. Junt multi ciniflones, multi agyrtæ, sophistæ, carbonarij, multi denique naturalium corporum perditores, carnifices non anatomici, aut veri spagyrici, qui corpora juxta sua principia disjungere, eaque rursus juxta naturæ leges conjungere sciunt, multi inquam tales reperiuntur, verum quam ab hâc scientia, ejus dem que principiorum cognitione alieni fint, corum exhibent opera, ex quibus eos cognoscetis, ex istis nempe fructibus, quos corpora illorum Machærione tractata, reportant, atque ob oculos ponunt, multos reperies doctos Physicos juxta Aristotelicos, qui infinitas rerum sciunt aut fingunt causas, quâ tamen ratione corpus debite resolvere, putrescere, fermentare, coagulare, purgare, fixare, volatilisare, exaltare, perficere, denique juxta naturæ leges tractare debeant, prorsus ignorant, atque ad talia obmutescunt, cum in Aristotelis Physica tale nec quicquam reperiatur, so-

coni Phyl

corp

guin one

lum

um enim Aristotelem sapuisse ejusmodi And Philosophastri putant; unde quæ ibi non reperiuntur, contemnunt, pudet enim illos cire id, quod eorum Magister nescivit, ego sanè censerem ut Aristotelis Physicæ adjungeretur doctrina de rerum separatione & conjunctione, neque slocci penderetur illa Physices pars, quæ omnium rerum artisicialium, ac curiosarum operationum Physicarum basis ac fundamentum est.

Medicinæ quidem omnium maximè spagyrices fundamenta inserviunt, qui enim in
corpore nostro reperiuntur morbi, ex sanguinis reliquorumque humorum corruptione maximè oriuntur, verùm, unde quis
corruptionem debitè intelliget, niss ejus
subjecti substantiam cognoscat? Omnes
humores, ipsam carnem, ossiumque substantiam ex prædictis substantiæ & qualitatum
principiis, sulphure nempe & sale constare
Vulcanus Anatomus docet, ex horum principiorum alteratione variæ ac periculosæ in
ac corpore humano mutationes ac corruptiones oriuntur, quas corrigere prosectò nemo
dextrè

dextrè potest, nisi qui prima corporum materialia noverit principia, eorumque sciat permutare accidentia. Solis enim nominibus æger non curatur, nec sola nomina morborum, ægro causæ morborum existunt. Loquuntur multi de inflammationibus, multi de putredine fanguinis, de intemperie cerebri &c. Sed unde tales causa oriantur, quamvis varia obtrudant ac accusent, non tamen acu tangunt, taceo, quod ea quæ ignorant tandem imaginariæ cuidam occultæ qualitati tribuant; verum ut principiorum Chimicorum ante hac recensitorum usum inre Medica explicem, & morbos & medicamenta juxta principia Chimica resolvam, sciendum est Chimicos curare per similia & contraria;

rari debet per principium Mercuriale, neque enim fixa conducunt volatilibus, aut volatilia fixis prout ex rerum folutione patet, unde tota medendi methodus juxta Chimicos

desumpta est.

Per contraria curamus, dùm principio substantiæ opponitur contrarium, ut si mor-

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. morbus sit Mercurialis sulphureus, curari debet per medicamentum Mercuriale salsum, hæc enim ratio & experientia dictitant, faciendum esse temperamentum medicamenti, cum morbi causâ, nam cum Methodus medendi duplex sit, apheretica & pros-x letica, i.e. auferens & addens; aufferens autem evacuatione causam morbi tollat, addens verò causa morbi contrarium addendo, morbum temperet, atque ex causâmorbi nutrimentum faciat: humores enim juxta Galenicos tum peccant, cum extra temperamentum sunt constituti, atque alterati: facilè colligi potest quæ methodus naturæ convenientior sit, nam siid quod evacuare studemus illa parte temperaremus, qua excedit de p & peccat, morbi sanè causam in alimentum verteremus, corpusque aleremus, quod evacuationibus debilitamus. Plethoram quam quis hîc objicere posset', & jejunium, & moderatum attenuat exercitium; novi ego præstantissimos Medicos, qui periculosos quosque morbos sola attemperatione turant, neque corpus evacuationibus

ini-

101-

un:

DUS

tur,

101

un

10

94

emaciant, prout communibus Galenistis orp nihil tritius est; neque enim se Medicos mpt esse putant, nisi purgantia præscribant, quæso, quid curatis? Quid evacuatis, quod cor- quet pori humano non conveniens esse putatis, am sanguinem, bilem atram flavam, pituitam? nem Nam cur hi humores peccant, ut elimina- relic tionem mereantur? Dices vel qualitate vel qua quantitate, verum si quantitate, mirum mihi quo videtur, naturam tam cupidam effe, ut plura eft, appetat, quam quibus indigeat, aut que pofsit lecernere, cum hercle male nobiscum pare actum sit, qui tot purgatoribus id evacuare cogimur, quod natura nostra pro nutrimento apppetit, taceo, si evacuatione opus sit, multas dari alias leviores evacuandi vias, eff quam ut necesse sit naturam irritare. Tum si qualitate humores peccant, quæso quali: Corruptione, alteratione, inflammatione, autalio excessu? Sed quid est corruptio, inflammatio? nonne excessus temperamenti? Ita quidem, quare humorem taliter peccan. tem temperare potitis quam evacuare deberetis, cum non sua substantia, sed qualitate far peccet, temperatus enim non peccat sec COL

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 95 corpus nutrire coadjuvat. Sin autem corruptum evacuatione curare intenditis, ne-:esse sanè est, ut ad ultimam usque eum evacor cuetis guttam, quæ ejusdem corruptionis cum toto suo est, necobstat per abstractionem aut diminutionem corrupti humoris reliquum corrigi, corpus quidem ægrum in quantitate corrupti humoris habebit minus, quod tamen reliquum humorisin corpore est, corruptione non privatum aut intrinsecè correctumest. Multum conduceret, ut rarefactionem & condensationem humorum benè intelligeremus, multis certè corruptionibus obviam ire possemus, illa enim talium corruptionum non postrema causa est, cum humores inde ebulliant, aut nimium m constringantur. Verum redeamus ad no-Atra principia, in quæ morbos dividemus.

Mercuriales morbi sunt duplices, juxta duplex substantiæ Mercurialis principium, fulphurei nempe & salsi, Morbi Mercuriales sulphurei sunt omnes instammationes subtiles acutæ, corporis, cerebri præsertim & sanguinis non absque malignitate, corrumptur autem in his morbis, sulphur Mercuri-

ale

ale sanguinis reliquorumque humorum san- sinte guini commixtorum, quæ corruptio ex nimia rarefactione inde ejusdem inflammatione exoritur, causas tamen habet varias pro- quan catharcticas; hoc fulphur Mercuriale extra leope fuum temperamentum constitutum, agit in mentu fuum sal homogeneum, nempe volatile, tanquam forma in materiam, donec eam, ac tan- evel dem reliqua corrumpat principia, totum juphi enim penetrat corpus, furit in massam san- mile guinis, cerebrum, spiritusque animales interturbans, tandemque calorem naturalem dum suffocans, hæc ergo morbi causa citiùs & jucundiùs curarinequit, quam per contrari- im, um, nempe per sal volatile, co enim tanquam olati materia frigida, tamen etiam penetrante, fulphur hoc rarefactum condensatur, astringitur, & in temperamentum reducitur. Quare hattur usus salium volatilium hocloco ad miracu- fict. lum usque conducit, imò apud ipsos Gale- mod nistas in usu est, simili in casu; quamvis enim sudorem pellat, non tamen ideo corpori impedimento est, verum id liberat ac temperat, caulam sudorishujus vide in meis scriptis loco alio, curamus ergo hunc morbum per and fimi-

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. mile principium qualitatis nempe Mercuni- ale, sed per diversum substantiæ, nempe alphur temperamus per salem, oleum per quam, similitudo enim principiorum ratioe operationis, diversitas verò ob temperaentum requiritur, nam si quis ægro tali ap alphureMercuriali excedente affecto simivellet propinare principium substantiæ um ilphureum nempe, puta spiritum vini, aut /// milem, næ ille oleum igni affuderet, quare aturam temperamentum quærere vel hoc em olum exemplum, tum & ipla ratio dictitat, ju ujus principii medicamentum sit quærenum. Eadem ratio est, cum excessu salis am olatilis, seu Mercurialis: Peccatautem uantitate & qualitate, hac quidem, dùm inraffatur aut nimiùm subtilisatur ac inquiatur, illa verò, dùm sulphur mercuriale deicit, sic enim sal volatile augetur : utroque nodo multum damni ægro affert, cum enim im rincipium hoc Mercuriale sedes quasi spiin ituum vitalium ac animalium sit, facile tales nde afficiuntur, unde vertigines, cerebrifri- Per higo zidæ intemperies, epilepsiæ, ac lipothymiæ per cordisque defectiones oriuntur, has autem affectio-

affectiones sulphure Mercuriali in qualita. tibus tertiis convenienti felicissime curar mast & experientia & ratio dictitat, fragrante ficin enim spiritus cerebrum & cor corroborare busn spiritusque vitales confortare, præsertinecom cerebrum, nemo peritus Medicus negabitume ratio autem accedit, cum enim peccet faofi Mercuriale, per contrarium, sulphur nemphra pe, temperari debet, magna quoque fulphu redine rum Mercurialium est penetrantia, quod im nin Dester dentibus humanis conspicimus, qui à subneso phure Mercuriali non levem subeunt vicitosum situdinem cum ab eo inquinentur ac tingan putai tur, ex ipsis etiam Medicamentis Mercurianein libus liquet, quæ subtilitate sua totum penerofici trant corpus, sunt autem Medicamenta Menone, curialia à parte salis volatilis omnes subtile lon aquositates, à parte sulphuris omnes rectif cati spiritus, mixta autem sunt communia sa morbi lia volatilia, ea enim ob saporem, admixtutione quoque sulphur habent.

phure ac sale medio proficiscuntur, sunt action tem vel ex sulphuris resolutione, aut ex ejustione coagulatione nimiâ, ut enim morbi Mercunco

ria

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 99 iales partes nobiliores & subtiliores, ita hi ixta suum principium mediam plerumque ante fficiunt partem, tum quoque ex præcedenbus notum est, totam corporis substantiam compagem ex sulphure medio tanquam lutine constare, unde eo resoluto pericuoriuntur morbi, corruptiones, lounge nem Itra denique solutiones continui; pu-colliquat phy redines, colliquationes, defluxiones, Jeffy odi x nimia verò ejus incrassatione obstructines oriuntur, omne enim fulphureum muvid ofum ac viscidum est, prout excretiones & gar outain corpore humano id satis docent, hi rgò morbi qui ex sulphuris resolutione ene roficiscuntur, curantur ejusdem agglutina-Me one, quo loco oleosa balsama reliquaque bul ilphura media agglutinantia, nempe olea di illatitia primum locum obtinent, qui verò infrarbiex sulphurum nimia incrassatione oiuntur, per falem medium resolvuntur, Salmaha uod in corporibus abundantissimè reperifur, sal enim tale tartareum ac nitrosum est, inc incidit, atque abstergit, unde ejusmodi il alibus mediis omnis generis sputa viscida, en nucores ac obstructiones reseruntur, repe-distructiones E 2 riru

100

riri autem sulphur tale medium in hominimore ejusmodi obstructionibus obnoxium, verca, m sola sanguinis anatomia monstrat, sanguinum enim exiccatus, limi instar indurescit, atquallar igni inspersus lardo quam simillime uritatemba que conflagrat, quod sane non faceret, nis appur sulphu substantiæ esset oleosæ. Bilem si exicces re min peries plus sale abundare, quam oleo, id tames

men quod ei inest, non tam glutinans exit, the stit, prout id quod in sanguine est, de que eice antehac diximus, unde liquet quis bilis usu min stit up sit nempe resolvere, abstergere, ut inferio psam

latins dicetur.

Morbos salsos quodattinet, qui ex prin recipio salis & sulphuris sixioriuntur, mole min stiores sunt reliquis, nam cum subjectur nobe habeant, quo vel solo existente in corpore sim homo se ægrè habeat, facilimè colligi pot desa est, quantum causet dolorem, si excessu et iam suæ qualitatis peccent. Ut enim juxta tri regna triplicia sunt corpora, ita triplices ha mina bent compositiones, sixioris compagis me salla, mediocris vegetabilia, minimæ & levis simæ structuræ animalia, sunt; unde sequi so

DE PRINCIPIIS QUALITATIS, 101 ir, prout etiam ipsadocet anatomia spagyca, metalla fixi salis & sulphuris quam plumum, vegetabilia non adeò multum, aniaqualia autem omnium minimam quantitam habere: quare animalia à fixis salibus & Nat alphuribus etiam abhorrent, unde comperam habemus, eorum naturam hoc princiiu respuere, atq; per hypercatharsin rejice-38 2, & hæc est ratio cur Galenici salia sixa diu-Dinachi eq etica vocent, aut urinam pellere putent, um natura talia salia fixa respuat atque per ofam urinam secernat, idem facit cum sulhure & sale fixo antimonij, nempe quod pital itro ejus inest atque vino elixatur, hoe dingi nim per vomitum tanquam corpori humade 10 heterogeneum, ac humanis constitutiis inconveniens excernit, ide sentiendu est pu le sale fixo vitrioli, ex quibus omnibus li-004; quet natură animalem à sulphure & sale fixo att bhorrere, cum & illa per excrementa tam sh irinæ quam alvi excernat, unde ab ipsis Galenistis, quo similia excrementa gravioa, hocque sulphure & sale fixo magis repleta sunt, homo excernens

sanior judicatur, cum enim, ut in præceden volta tibus demonstratumest, in omni corporeurum tria prædicta qualitatis sint principia, in ipsomul etiam homine reperiantur, necesse est ut ci-quaen bo & potu conserventur, cibi itaque cum las que potu, non nisi in corpore humano & qui-mios dem primum in ventriculo, mediante elixa-bosin tione hæc principia suppeditant, separari au-ticulo tem excibis debent, quæ corpori humanomonra conducunt, reliqua excernenda: conducunt se vo autem principium Mercuriale & medium, ne,ut quare causa elixans sic disposita esse debet, a, an ut sal & sulphur fixum intactum relinquat, stom quod faciet, si similis cum solvendo erit na- abos turæ, unde potus, qui in ventriculo, bile, tan- aida quam sapone inficitur, lixivium Mercuriale ferme & sulphureum præstat, quo ex cibis elixatur, impe quicquid ad conservationem & nutritio- pedit nem principiorum in corpore humano re- imi quiritur, elixatum ergò seu Chylus Mercu- conse rialis & sulphureus est, prout de hâc re alibi à me clare adducuntur demonstrationes & mia, experientiæ. His præpositis, sciendum est, dore magnam partem boni alimenti, hoc in lixi- les, VIO

DE PRINCIPIIS SVBSTANTIÆ. 103 den io sitamesse, id enim si virtute sua deficiet, por parum nimis elixat, omnemque oleositatem iple eu sulphureitatem relinquit insolutain, autit jua enim sapone infecta, oleosas tollit macuas, quod sine sapone non præstat, & hæc est atio cur sale & oleo aut butyro adomnes ciosindigeamus, nempe ut lixivium in venriculo corroboretur, accidit ergò, ut dixi, nano non rarò, ut lixivium hoc stomachale (ideò ic voco, à simili lixivij communis operatioin ae, utenim lixivium falsa, acida, dulcia, oleobet sa, aquosa omniaq; resolvit, ita lixivium hoc stomachale, omnes, quibuscunq; vescimur, cibos, caseum nempe, carnes, butyrum, salsa, acida, dulcia, &c. omnia denique quæ etiam fermentationem impediunt, resolvit) aut impediatur, aut nimium promoveatur. Impeditur verò, omnibus aquosis, unde aquæ nimium usus bonam elixationem & per consequentiam, bonam digestionem impe-Jige dit, sequitur inde totius corporis cacochy-intel mia, ventris dolor, tormina, cruditates, suell dores, scabies, variæque putredines, solutiones, colliquationes. Vicissim promovetur

yio

104 nimium bilis, atque per eam lixivium stomachale perque id elixatio, rebus omnibus nimiùm salsis, nimiùm oleosis, unde vina calidiora bonam digestionem causant, modice sumpta, immodice verò nimium elixant, quod & de aromatibus & nimium salsis aut conditis intelligendum est, à quorum usu abstinendum, cum periculosi ex nimia elixatione morbi oriantur. Dum enim elixatio talis nimia est, præter sulphur & sal Mercuriale ac fulphureum, nempe medium, etiam falsum sc. fixum elixat, unde sulphur & sal fixum ex cibis extrahitur atque chylo communicatur, cum excerni deberet, quarc chylus taliter sulphureus & salsus ab excrementis in intestinis separatus, hepar tanquam transcolatorium petit, excrementa autom alvi tosta ac sicca fiunt, urina verò tenuis evadit, si nempe sulphur & sal fixum ex cibis ob nimiam elixationem chylo communicatum, ab hepate non separetur, sed libero transitu cordi communicetur, ubi sanguinis induit naturam cui salsnm hunc & sulphureum imprimit characterem, unde multæ eorporis dolent partes, cum enim ejus par-

gna

reita

phu

guis

entu

exce

gula

ac c

pho

prin

Kati

do

fal

que

teri

chi

calci

proi

non

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. tes nervi, & articuli, reliquaque interiora viscera, sanguine foveantur & nutriantur, magnâ cum molestia ejus salsedine & sulphureitate sixà afficiuntur, è contra, si tale sulphur & sal in chylo ab hepate separetur, sanguis quidem eo non coinquinabitur, verum renes & vesica non parum inde afficientur, præsertim si sulphur quantitate salem excedat, tum enim hoc sulphur fixum coagulat suum salem, unde arena, sabulus, lapilki, latouly. ac calculi, ficuti in fanguine & articulis tophur phos generat, quare dico ortum podagra Jodge primarium, ventriculum ob immodicam elivationem, secundarium autem in male affecre- Cto hepate esse, quo separandum sulphur & fal non secernitur, atque ita unam eandemque originem podagræ & calculi esse, solà tantum hepatis officina diftinctam, qua madbis teria velin sanguinem, velin vesicam transaut remittitur. Vitandi ergo his suntomnes bero cibi, multo sale & sulphure fixo tanquam suis inis calcibus præditi, vitada etia vina fulphurata & fixo sale plena, quæ calcata vocare solent, prout in Gallia reperiutur: unde illic locoru par non pauci aut calculo aut podagra laborant.

altonibus

na caodice

15 aut

tes

Vitandi quoque sunt omnes affectus, quique ha bus bilis irritatur ut in ventriculum se effunejus er dat, potumque ibi contentum inficiat, accenibusa dunt alia quæ ventriculum ab ejusmodi immodica elixatione præservant, imò quæ aut cum r оцапо coagulatos tophos, etiam lapillos & sabufulphu lum resolvunt, verum de causa hujus soluti-**I**pondo onis, in sexto titulo agetur latius. Hocloco conver non est mei intenti Medicinam Chimicam tum M scribere, cum id alibi in Tractatu de corporumMagnetismo abundanter;faciam, potuis. sem alioquin hoc loco plurima addere exquam venian perimenta, multasque rationes quibus hæc dicta probantur & Itabiliuntur, sed illa in tione: suum funt reservanda locum, sufficiat hic morbi tanquam in prodromo aut speculo multatura, Medi rum abstrusarum rerum, multorum morbobula to rum & dextrè appropriatorum medicamentorum, indicationes, causas, ac vias, ad multa termu alia investiganda, detectas ac expositas esse, TOWN alio loco Deo volente plura. paragi

Sed hie mihi concludenti hune paragraphum obgannire quendam, ut puto Ga-Ieni affeclam sexvolam non ambidextrum, qui in unius Magistri verba saltim juravit

au-

demo

Arifto

imt, ut

audio

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 107 audio, in hunc fere modum. Vera quidem quæ hactenus dicta & probabilia, verum ejus ergò non opus esse ut novis nomininibus atque in consuetis, res denominentur, cum ridiculum sit absque necessitate antiqua nomina immutare, atq; rebus Mercuriu, sulphur & salin cognomentum sumere. Respondeo denominatione debere rei esse convenientem, utrum autem fulphur, & fal, tum Mercurius sulphur & sal, juxta substantiam&qualitates rerum eis magis aut minus, quam hactenus usitati Galenici termini conveniant, quilibet judex esto, sanè ex definitione aut denominatione Chimica alicujus morbi aut medicamenti, uno intuitu, rei natura, substantia, morbus, accidens, ac cura & Medicamentum detegitur: cujus sequens tabula testis sit. De cætero sciendum est, hos terminos nonnovos sed ipso Galeno antiquiores esse, prout id in septimo titulo sub paragrapho primo de terminis ad oculum demonstrabitur, quod autem non æque ac Aristotelici vigeant, atque in omnium ore sint, ut cholera, sanguis, melancholia, pituita,

re exshac

llain a hic

nultaorbo-

men mult

effe

para

Gatrum

211

108

&c-ratio est, quod Chimiæ studium non tam vulgare aut prophanum sit, cujus & termini & materiæ omnibus philosophastris noti sint.

Tabula pro morbis & medicamentis cognoscendis, combinandis ac Chimicè definiendis.

Mercurales - - - Mercurialia Sulphurei - - -Sulphure? Salfi - - - -Sulphurei.sc.medijSulphurea sc.me-Medi-Morbi. camé-Sulphurei Salla (dia. Sulphurea Salsi sc. fixi -Salfa Sulphurei Sulphurea. Salfi

Hi morbi curantur per hæc Medicamenta.

Hæc paucula sufficiant de usu cognitionis trium qualitatis principioru in re medicâ, alio loco recensebimus specialiter morbos cum suis appropriatis medicamentis,
juxta tabulam præsixam, cujus ratio; est ut
morbi curentur per similia qualitatum,

per

mort um M

lis,pe

fubf

nes cipi lis,tr

dent

tis, v

cun

nati

plu

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 109
per contraria verò substantiæ principia, sic
morbus Mercurialis curatur per principium Mercuriale, sulphureus verò Mercurialis, per Medicamentum Mercuriale salsum,
& sic in reliquis.

non n

& ter-

naftris

enta.

nitio-

nedi-

mor-

entis,

estut

tum,

per

§. 6. De Principiorum Qualitatibus Tertiis.

In præcedentibus, dictum est principia substantiæ juxta suam conjunctionem quatuor temperamenta & quatuor complexiones causare, deinde juxta triplicitatem principiorum, Mercurij nempe, sulphuris & salis, tres præcipuas, varias verò alias in accidentibus qualitates causari, puta, ratione coloris, odoris, saporis, compagis, corporalitatis, volatilitatis, fixitatis &c. Modò restat ut consideremus qualitates tertias, præcedentes enim secundas vocamus, tertiæautem reperiuntur in prædictis primis & secundis, in quibus certas sibi mansiones & gradus vel manifestarum vel occultarum qualitatum, juxta à Deo sibi implantatam naturam constituunt; cognosci autem ut plurimű ex qualitatibus primis ac secundis, unde

unde originem trahunt, possunt. Nam juxta principia substantiæ sulphurea plerumque sunt sarcotica conglutinantia, vulneraria, cicatricem inducentia,&c.

Salsa verò Emollientia, Ora vasorum

dilatantia, laxantia &c.

Deinde juxta principia qualitatis vel huic vel alij tribuuntur membro & corporis parti, ut in præcedentibus explicui, Mercurialia en im in genere capiti tribuuntur, tum eadem, juxta suæ substantiæ principia, si sulphurea existunt sunt Anodyna, attenuantia, rarefacientia, discucientia, corrodentia &c. Si Mercurialia salsa sunt, astringentia, repellentia, incrassantia, Hypnotica &c. existunt.

Eodem modo & reliqua principia suas habent facultates, in iisque certos gradus, prout suo loco hæc omnia fusius explicabuntur, nune restat, ut pro conclusione

hujus tituli aliqua explicemus

dubia.

Corol-

phu

axu

duc

pus

(01

ruc

mi

00

CX

ur

te

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. III

Corollaria ad Titulum Tertium.

Juxta

mque

raria,

MILLIC

s vel

poris

tùm

fel-

ntia,

entia

atia,

800.

fuas.

dus

lica-

one

rol-

An tria principia qualitatum, Sal, Sulphur & Mercurius in omnibus corporibus

reperiantur, & an inde educi possint?

Be. Distinguendum esse inter ipsa corpora & inter ejus partes, sulphura enim, axungiæ & pinguedines in hæc principia reducinequeunt, cum non fint integrum corpus, sed tantum ejus pars, sic multæ reperiuntur species Metallicæ, quætota metallica corpora non funt, sed tantum aut metallorum excrementa aut eorum nutrimenta, fimiliratione lapides reperiuntur, qui neque totaliter minerales, neque alia perfecta corpora sed tantum eorum partes induratæ existunt, ex quibus prædicta tria principia urgeri non debent, quamvis habito uno, arte id facile in reliqua duo commutari possit.

Corpora ipsa quod attinet, alia sunt perfecta, alia minus perfecta, ex his levi negotio principia eliciuntur, ex illis verò difficilius, præsertim sulphur medium tanquam

compagis anima educitur.

2.

An ex capite mortuo & phlegmate ea-

dem tria principia præparari possint?

Dico caput Mortuum vel phlegma prout in communi sumitur, multa ex parte in hæc reduci posse principia, uberiori calcinatione & destillatione. Sin verò prædictum caput mortuum & phlegma stricte supponamus, qualicun que etiam tractatione, aliqua particula ob oculos cadet.

Cur tria sint qualitatis principia? Sal,

Julphur & Mercurius;

R. Sic Deo & Naturæ placuit, ut subtilius involveretur mediocri, hoc verò corpore tegeretur, taliter enim, unum, quodlibet vinculum est alterius, neque uno vacillante tota corruit massa, fovetur ergò unum ab altero, unumque alterius matrix est.

Ad quodnam principium referenda sint, Sulphur, Mercurius, sal communia.

Be. Mercurius communis purum principium non est, sed corpus mixtum existit,

con-

tanti

refol

carea

deva

przp

phe

tut, U

ne i

lem

fub.

CUI

coa

phu

cui

no

phi

pro

TUE

DE PRINCIPIIS QUALITATIS. 113 constans ex sulphure & sale tanquam subatea- stantiæ principiis, quæ in principia qualitatis resolvi possunt, quamvis sulphure & sale fixo pro. careat, substantiæ enim principia, nondum mein bene per mixta aut concocta in eo sunt, unde varia & sulphura & salia appetit, prout in dum præparatione cinnabrij videre est, ubi sulona. phuri unitur atque alembicum cum eo peliqua tit, unde cinnabriu nominatur, eâdem ratione in sublimatione cum vitriolo & sale, sa-Iem attrahit, ejusque se vestit figurà, atque fublimatum vocatur. Hinc clare liquet, Mercurium sulphur & sal desiderare, pro sua coagulatione. Multa etiam salia sunt & sulphuraper quæ accidentaliter coagulatur, cum tamen talia coagulantia ejus naturæ non sint, cum ergo Argentum vivum ex sulphure & sale volatili ac medio, quod satis probari potest, constet, concludendum illud esse corpus imperfectum, & hinc non purum ac separatum principium.

ub-

-100

odli.

acil-

00-

trix

nda

111-

tit,

100

Sulphur commune, ad puritatem principij sulphuris, propiùs accedit, acidu tamen liquore, terreltreitatem insuper, etiam aliquid

fa-

114 TITVLVS IV.

salis fixi continet, unde purum sulphuris

principium nominari nequit.

Sal commune omnium, minime pro puro & abstracto substantiæ principio habendum est, cum triplices in se oleitates tot etiam aquositates contineat, prout ejus anatomia demonstrat;

Cur autem Philosophi à prædictis tribus corporibus denominationem suorum principiorum sumserint, ab eorum natura, quam principia aliqualiter imitantur, causam nacti sunt, sicut in præcedentibus plurimis expositum est.

TITVLVS QVARTVS,

De Quatuor Elementis Chimice
sumptis, nempe igne, aëre, aqua
ér terra.
Procemium.

Gimus hactenus de principiis, eorumque cognitione juxta Chimicos, nunc ordo vocat, ut elementa consideremus. Missas hic facio theorias

Ari~

Arif

corp

ftor

gani

uter

Itot

hoc

xi C

Aristotelicorum de elementis, ut sunt vel corpora simplicia, vel ut sunt principia mistorum, denique quomodo adinvicem agant, patiantur, misceanturque. Hoc loco Chimicis scribo, & quidem Chimicè, neque enim si aliter scriberem, aut aliis terminis uterer, me intelligerent. Quare omissis Aristotelicorum controversiis de elementis, hoc loco generaliter & specialiter, quæ praxi Chimicæ inserviunt, pro compendio & chartæ angustia disseram.

5. 1. Quomodo vocabulum Elementum à ... Chimicis sumatur?

Elementum à Chimicis quadrupliciter sumitur, I. Pro vulgari Aristotelico, & prout est corpus simplex cum cœlo mundi hujus molem constituens. 2. Prout est principium mistorum, corporibusque sub-lunraribus actu, vel potentià inest. 3. Prout vel Physicum vel Mathematicum existit, dum enim Physicè operatur, corpora vel producendo, nutriendo, aut corrumpendo, Physicum vocatur, tale sc. ut à Physico considera-

buris

puro

ndum am a-

omia

ribus prin-

poàm nacti

xpo-

,

nice

eocos,

:011-

Ari-

deratur, cum verò Mechanico usui inservit, ut ad ligna cremanda, ad impulsum & navigium, ad pondera movenda, mathematicum vocant, nempe prout mathematice confideratur. 4. Elementum non rarò sumitur pro formâ corporis pro ipfa ejus esfentia aut substantia, sic Elementum Veneris est essentia cupri, sicut enim principia alicujus scientiæ Elementa, ita etiam principia substan tiæ, rerum Elementa vocantur, id nempe unde corpus tanquam ex fundamento componitur.

§ 2. De alteratione & connexione Elementorum.

Nullum Elementum, adeò simplex reperitur, ut nullum admixtum habeat; neque enim unum absque altero consistere potest. Ita terræ admixta est aqua, aër, & ignis, quod & de reliquis sentiendum, ab eo auté quod prædominatur, sumitur denominatio. Elementa excessu alterationem, tempera-

men-

men

fice

nifi

dus

tall

riat

lgr

nu

ear

mu

ne

ed

fci

Ye

ra

CI

VI

re fo

ra

CU

DE QUATVOR ELEMENTIS.

tvit,

lavi-

mi)

ide-

itur

aut

en-

en-

20

mento requiem causant, firmiter nunquam sic connectuntur, ut alteratione no subeant, nisi quodlibet Elementum per reliquos gradus sit alteratum ac dispositum, prout in metallurgiæ meæ parte prima sub titulo de variatione elementorum uberius tractatur. Ignis per aërem agit in aquam, & per eam nutrit terram, secus comburitac corrumpit eam, taliter & reliqua Elementa agunt in se mutuò per media, sicut de hâc mutuâ actione Chimica, Cornelius Drebbel singularem edidit tractatum, ex quo plura peti possunt; sciendum autem est, terram ignis, aquam verò aëris esse nutrimentum, aquæ cum terra esse conjugium, quod ergo elementum cum sua rota à corpore resolvi debet, id vinculo suo solvatur, nutrimento suo autem relinquatur necesse est, terra agit in aquam formatione & generatione, hæc verò in terram resolutione & corruptione, ita igni cum aëre negotium est, quare si utraque copula fuerit firma, ac quodlibet elementum alterius induerit naturam, facilè immota quiescent, terra enim in aqua, aëre & igne; regard grand and regard documents

sic quoque reliqua elementa reduci ac alterari possunt. Verum aqua in aërem mutata, communis aër non est, sed aqueus, quod & de reliquis elementis taliter tractatis intelligendum est, ex quibus denuò conjunctis, vinculum oritur incorruptibile, verum de his plus in sexto titulo.

quan

gnor

prau

losc

corr

neo

diff

mo

me

tur

§. 3. De igne in specie.

Ignem Chimici dupliciter sumunt pro

vulgari & Philosophico.

Per vulgarem, Elementarem, & solarein intelligunt, quem etiam Naturalem vocant, cum natura eum nobis suppeditet; Artisicialem verò nominant, qui arte rebus applicatur, ut per specula caustica, per attritiones & commotiones, quadrupliciter autem
applicatur, primò cum datur ignis putrefactionis per simum aut terram. 2. Ignis
conjunctionis & separationis per aquam tepidam vulgò Balneum M. vocant. 3 Ignis
generationis per aërem tepidum vulgo Balneum roris. 4. Ignis perfectionis, vulgo
ignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam insignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam insignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam in-

DE QUATVOR ELEMENTIS 119 flammans, torrens, candens, incubans, calidus nominatur, mirandum sanè, quod, quamvis ignis externus agens, vulgaris lignorum vel carbonum sit, attamen, juxta prædictos quatuor modos applicatus, diversos causet effectus, neque enim comperies corpora in arena putrescere, vicissim in Balneo M. siccari, & hæc est ratio cur corpora quæ digestioni committuntur, juxta ignis differentiam, mox ficca, mox humida, calida aut frigida fiant, quare non tam ignis, quam modi ignem applicandi ratio est habenda, Not. habet enim & ignis in prædictis quatuor modis, quatuor suos gradus, in quolibet, qui gradus juxta ignis potentiam numerantur; Ignis usus vulgaris est, ut ignem corporum, de quo post agemus, excitet, eumq; alteret, solo enim hoc igne naturam adjuvare possumus, cum præterea nullum aliud habeamus auxilium, prout Philosophus Empedocles ait.

od&

ictis,

m de

012-

N-

ap-

110.

em

re-

DIS

te-

nis

00

10-

Philosophorum ignem quodattinet, sciendum est, eum esse ignem corporum, vocant autem hunc ignem calorem natura-antaz

lem, nempe sulphur natura, de quo in præcedentibus egimus, unde sulphur corporum eorum calidum innatum & Philosophorum ignis vocatur, hæc ergò est causa, cur Philosophi non rarò suum ignem à vulgari distinguant, eique diversas attribuant qualitates, nempe quod ignis vulgaris comburat, ofoph & siccus sit, Philosophorum verò ignis nutriat, humectet, imò ignis humidus & frigidus sit, hunc ignem quoque incombustibilem, lumen perpetuum, scintillulam corporum vocant, distinguitur autem ab igne corrodente, seu aquis causticis, que quidem ex shed sulphure, sed rarefacto nimium, constat, ut superius demonstratum ett. Denique sicut ignis vulgaris corpora combureret, nisi aqua munirentur, quamdiù enim caro in aqua coquitur, tamdiù non aduritur, ita Philosophorum ignis suam corrumperet substantiam, nisi aquâ suâ foveretur, sed de his plura loco alio, hoc hîc addo, elementarem ignem rarefactum, Philosophorum ignem autem condensatum esse, vulgaris ignis sedem & pabulum in aëre, Philosophorum verò in aqua esse, unde quodcunque superius

non ra

DE QUATVOR ELEMENTIS. inpra-rius est, simile est ei quod est inferporum rius.

§ 4 De Aëre.

Post ignem in ordinem venitaër, qui duplex juxta Chimicos est, communis & Phi-

aburat, losophicus.

horum

Philo-

gari di-

e supe-

TIUS

Communis rursus duplex existit, nempe Afrigi- Naturalis aut Artificialis; Naturalis aër est qui indies à nobis aspiratur, quique poris ocorpo- mnium corporum inest, hujus causa corpora necol- & dissolvuntur & congelantur, prout in mea demex metallurgià latius docetur.

at, ut Artificialis aër est, qui arte applicato pe si calore, frigore, autaliis mediis, raresit aut tondensatur, extra modum ei convenienroma- tem, hac enim ratione evenit non raro ut in

mphi- destillationibus vitra rumpantur.

Philosophorum aër, aqua corporum dehis rarefacta, sal nempe Mercuriale est, unde non rarò aer congelatus vocatur, item aer ionem corporum, qui in generatione præsertim. metallorum inhalat, exhalat & coruscat, hic & co aër corporum, corum Mercurius aut Mer-

curi-

curiale principium est, de quo superius plu ribus actum est. Aër communis subjectum dies est aëris Philosophici, eo enim transfertu aër Philosophicus in varia loca, cum vulga rem perpetuâ sua transpiratione inficit dum communicat se ipsum aliis corporibus, pro ditur autem odore sympathia & antipathia demonstrat Excellentissimus Vir Domi dom nus Digby in tractat. suo de sympathia. Sicum ignis communis proprium est consumere & siqui præservare, ita communis aër penetrat & sicum præservare, ita communis aër penetrat & sicum præservare, ita communis aër penetrat & sicum cat, Philosophorum verò aër humectat è min vegetat.

5.5. De Aqua.

Elementum Aquæduplex est, datur enin

aqua communis & Philosophorum.

Communis est vel liquida vel congelata liquida vel fluida vel vaporosa, destillata & congelata verò vel frigore ut glacies, vel na turà ut crystallus.

Philo

DE QUA TVOR ELEMENTIS. 123

Philosophorum aqua vocatur humidum radicale seu aqua primordialis corporum, aux triplex existit, animalis, vegetabilis, mineralis, adaquata ad recipiendas formas sulminita, ahurum in regno suo, vita & mors rerum, apro-n regno minerali, aqua incombustibilis, apania qua cœlestis, spiritualis, vocatur. Huic hoc alimiribuunt Philosophi Encomium, quod in Domi-a corpora sui regni debite solvantur, revialiscui iscant, ac regenerentur, unde distinguendu mere st, quando Philosophi de sua aqua loquun-apati in, qua non est aqua communis, sed Balansis ir, qua non est aqua communis, sed Balansis eum & materia corporum, triplicis sub-stat & antiæ juxta triplicitatem regnorum & cor-

uam eis convenientem, nempe Mercuriam manus non madefacientem, extrinsecè
mem uidem volatilis, intrinsecè verò sixæ
ispositionis subintelligunt, cùm de
gelati is regnis & corporibus loquuntur, aan & am etiam intelligunt aquam. Est autem
pelna qua Philosophorum medium, quo coim terrà, quæ in hac aquà coquitur,
philo

orum hac aqua abluendorum, nam dum

e corporibus metallorum loquuntur,a-

TITVLYS IV.

ab igne præservatur, ne amburatur, verun perpetuâ fixitate dominetur aqua.

5. 6. De Terrà.

Ultimam Elementorum Classem Ter ra omnium Mater claudit, hæc forores sua nempe reliqua Elementa imitatur & quo que duplex existit, Vulgaris nempe& Philo Sophica.

Vulgaris triplex est, Animalis, Vegeta bilis, Minerialis, sic & Philosophica subdi viditur, differentia autem inter Vulgarem & Philosophicamest, quod illa sterilis, moi orum ci tua, hæc viva & vegetans sit, vocatur etiat Terra foliata, creta, terra virginea, f o ballar mus Philosophorum, terra quam aër in t uni ter tero portat, sepulchrum & revivificatio re rum: Sed de hisloco alio plura dicam.

Corollaria.

Vulgarium Elementorum, tales sunt op rationes, ad quas illis Chimici utuntur.

Aqua

Aer,

Ignis

Terra

Aqua

Aer,p

Ignis

Int

Agu

Aet

gnis

Com

DE QUATUOR ELEMENTIS.

Terrainspissat, transcolat, attrahit.

A qua, elixat, resolvit, purgat. Aër, volatilisat, penetrat, siccat.

Ignis, separat, alterat, perficit.

Philosophieorum Elementorum opeationes funt.

Terra, vegetat, nutrit, corpussuppeditat. Aqua abluit, humectat, agglutinat. Aër, penetrat, efformat, circundat. Ignis, exaltat, copulat, fixat.

Differentia Philosophicorum elemenis, mor rum cum communibus talis est.

In terra Philosophorum tanquam veinea, h, balsamo corpora conservantur, in comerin uni terrà corrumpuntur.

Aqua Philosophorum igne fixatur, a-

la communis igne rarefit.

Aër Philosophorum ignem sustinet, lgaris eum fugit.

Ignis Philosophorum vegetat, vulgaris Struit,

Ignis & terra: Aër & aqua sunt Synonyma.

m Ter-

& quo-& Philo-

Vegeta-a subdi-

garem &

ur etian

catio re-

unt ope

Ta

TITVLVS V. 126

ma apud Philosophos. Terra contine ignem, aqua aërem, ignis communis medi tioner ante aqua agit in terram Philosophorum.

condu

poffu

mus,c

quit, n

nota

rum (

menta

quine

auten

magis fua fin

minu

cense

effe,

quen

poffe

gnot de if

Nota. Quæ sua vocant Philosophi, re spiciunt regnum Minerale, in Metallic enim regno potissimum versantur Philoso phi, cum Nobilissimus ibi lateat Natur tis gen Thesaurus, omnis corruptionis expers.

TITVLVS QVINTVS,

DeGeneratione, Spermate, Menstruo, Matrice pondere, calore.

Proæmium

Inis scientiæ spagyricæ el corpora purificare, perficere & a terare: Commodè dupliciter con

DE GENERATIONE.

onine deratur, ad Medicinam & adrerum generasmed tionem, ad utrumque corporum solutio conducit, hanc autem perfecte scire non possumus, nisi eorum constructionem sciamus, constructio verò perfecte intelligi nequit, nisi rerum generatio & hujus principia etalica nota sint; quare non parvam acquiret rerum Chimicarum notitiam, qui fundamen-Natura tis generationis operam dabit, quæ fundamenta quinque sunt, prout in sequentibus quinque Titulis explicantur. Ante omnia autem sciendum est, Chimicos in eo regno MS magis versari quod nobilius & compage sua fixius, alterationibusque elementaribus minus obnoxium est, tale regnum minerale censetur, unde dicta nostra adid applicanda esse, Lector facile capiet, non autem putet, quemlibet ad cognitionem hanc pervenire posse, nisi qui præcedentium duorum regnorum exactam Cognitionem habeat, un-de istorum cum regno minerali, in sequenef tibus semper faciemus combinationem, quamvis quodlibet regnum, diversum quid ab altero habeat, ita animalia præter reliqua animam habent irrationalem,

homo verò rationalem; vegetabilia vegetationem; mineralia ut quidam volunt accretionem habent; tum ars in uno regno, præ altero operari potest, combinatis naturalibus requisitis, ita arte in Ægypto excluduntur ova, arte colorantur pulli, arte varia producutur vegetabilia, forma, colore, odore, sapore differentia, arte denique metalla produci posse, nec implicat, nec repugnat, cum & experientia id factum effe, & ratio id fieri posse, ipse quoque omnis Naturalis Philosophiæ parens D. Thomas in authentico suo, suprà citato scripto, Commétario supra tertium libru Aristotelis, de meteoris, sequentibus verbis approbat; Vnde etiamipsi Alchymista, per NB. Veram artem Alchymia, per pradicta principia, seu potius per principiatorum conjunctionem & combinationem, aliquando veram generationem Metallorumfaciunt. Hactenus pro veritate Alchymix, aurea verba, D. Thomæ.

5.1 De

la ve-

olunt

uno

bina-

gypto

, arte

repu-

m au-

nmé-

me-

Vinde

5. I. De fermate.

Sperma ex optima sanguinis substantia. constare, imò unctuosum humidum esse, nemo negat, quod & quale in regno animaolore, i sit, quomodo acquiratur, quæ sit ejus lifferentia & sympathia, alteratio, corruotio, & unio, ac tandum generatio cum nenstruo, hoc loco non necesse est quæere, cum harum rerum notitiam, ipsa nobis xhibeat natura.

Sperma vegetabile, illorum semen est, ubstantiæ oleosæ& unctuosæ, quod eorum expressio demonstrat, nullum enim vegetasile semen reperitur, quod seu in destillatioie, seu expressione oleum non det satis copiosum, & hæc est ratio, cur semina seu spernata, sulphura vocemus, nempe ob oleosita. em, agglutinationem, & formam, hæc enim ubstantia oleosa, viscida, aquam tenuem inicit, incrassat, agglutinat, ac tandem infornat, quare non immeritò Balsamus sulphu-De is Philosophorum vocatur.

Sperma seu sulphur metallorum quid sit,

qua-

qualiter naturaliter ac artificialiter opere-poris tur, paucis quoque explicabo. Metalla ex comm duplici fumo & lapide fusibili generari, accedente nutrimento, ipsaratio, experientia natura docet, Aristoteles ea ex vaporibue maffin nasci tradit, quod de vaporibus unctuosis, divite sulphureis ac Mercurialibus intelligendum esse, commentatores in eum defendunt solam Maria Moysis soror ait fumus complectitus fumum, & herba alta in monticulis, nempe lapis seu Matrix mineralis capit utrumque lore his anatomia Metallorum accedit ubi ea ir culat fumum abire praxis & experientia mon strat, non parum hac confirmat dolo fait mineris, vapores enim istos, non rarò cun suo damno animadvertunt metallicola quos vapores, die Witterungen vocant, Sul phureum quidem vaporem, Philosophili quorem æthereum nominarint, salubris est cum unctuositate sua phtisicos in mineri curet, atque ab illis liberet morbis, quibus; vapore Mercuriali periculose laborant.

Paucis vapor hic, Sulphur minerale ef lapides minerales penetrans, inque illis cun seciovapore minerali se figens, hujus va

poris

DE GENERATIONE.

pere poris principium remotissimum sulphur commune esse, cui major coctio atque purificatio à naturâ accedit, non negamus, cum entia & metallis magnam cum fulphure communi affinitatem, neque ullam metallifodinam divitem esse, quæ non commune sulphuraut vitriolum gerat, videamus. Statuimus tamen, dunt, solam naturam hoc sulphur seu spermaticum ditur metallorum elementum in tantam puritatem posse perducere, atque naturali suo calore perficere, coquere, & variis in terra circulationibus occultarumque seu cœlestium mon qualitatum impressionibus specificare, ut juxta suæ puritatis,& fixitatis gradus diversa operetur metalla, de hoc sulphure in tertià mez metallurgiz parte pluribus tractatum est, hocloco verum esse dicimus quod Gephili- ber de hoc spermate minerali ait. Nos omnia experti, & magna ratione speculati sumus, fed nihil invenimus in prælio perstans, præquam humiditatem unctuosam in igne permanentem. Hoc enim sulphur non wie urit, sed est oleum incombustile, potentiæ fixæ, quæ perfecta est, sicut Hermes ait : in terram mutetur, i. e.

scum

us va

DOD

in

132

in sua matrice figatur, Sol est Philosopho-phon rum, qui Sole seu igne communi excitatui perc arte, in mineris verò fovetur calore minerali.

J.2. De Menstruo.

Egimus hactenus de semine Masculino, sequitur semininum, quod Menstruum vo. cant, eo quod in regno animali sanguis sit, qui singulis mensibus effluxione, ex utero apud forminas egeritur, unde à menstrual fluxu languis menstruus aut menstruum vocatur, quod tamen proprièregno animali competit, impropriè verò vegetabilium & mineralium humiditas sic appellari solet, unde aqua metallorum Menstruum, paucis per abusum quodlibet solvens taliter nominatur.

Menstruum ergò metallorum, ut eodem trito, quavis improprio utar termino, aqua Metallorum, hæc verò Mercurialis, Mercuden rialis autem non à Mercurij currentis, sed ejus volati!itatis [proprietate desumpta ac nomen sortita est, denique hæc aqua Men-Itrualis, & Mercurialis, Mercurius Philoso-

pho-

quo

unde

Mer

aute

phu

fper

pier

curi

uto

DE GENERATIONE!

133

mo

phorum vocatur, cum regnum minerale, & Thi per consequens ejus Menstruum id sit, in quo Philosophi operantur plurimum, unde hujus regni aqua, Menstruum seu Mercurius Philosophorum vocatur. Est autem Mercurius Philosophorum non aqua madefaciens manus, sed fumus subtilis frigidus, crudus, Mercurialis, venenosus, paucis -fal volatile minerale vaporis inftar cum fulphureo ac unctuolo prædicto fumo aut spermate se miscens, ab coque formam recipiens, & hoc est quod Maria Mosis soror ait, fumus complectitur fumum, nempe fumus sulphureus complectitur fumum Mercurialem, quod confirmat Arnoldus de Villâ Novâ dicens, ex sulphure & Morcurio ut Natura, sic ars producit metalla. Denique ut una eademque aqua vegetabilis omnes formas variorum vegetabilium seminum, ita materia, seu aqua metallorum una & eadem variorum diversorum sulphurum mineralium formam recipit, & secundum ejus dignitatem coagulatur, & formatur, quâratione materia per formam coagulari, hæc verò per illam resolvi possit, in titulo septi-

opho-

nerali

ulino, m vo-

utero

Aruali ruum

nimaım &

folet,

10mi-

odem ,aqua

ercus, fed

ta ac

Menloso-

pho:

mo de solutione docebitur. Clarum autem est sperma absque menstruo in persectam generationem venire non posse, quod & in regno minerali intelligendu, in quo mestruu tanqua aqua vegetabilis (à vegetando, dicta, non à regno vegetabili ut Basilius docte distinguit) requiritur, ut substantiva metallica, sulphura nempe Solis & Lunæ in eo plantari possint, sicut doctissime Philosophatur Raymundus Lullius.

tions

aufug

infta

phili

Philo

tur,

dunt

post

tant,

nera

pera

pax. fodi

billi

trun

tato

æqu

§. 3. De Matrice.

Matrix Metallorum à Philosophis tripliciter sumitur, primo pro Mercurio Philosophorum, ille enim matrix, vas & ovum est, in quô eorum sulphur coquitur & perficitur, secundò pro matrice ipsa, nempe lapide minerali, quo duo prædicti sumi aut vapores capiuntur, & in quo tota sit generatio, non enim in omnibus lapidibus crescit metallum, sed tantum in igne suxilibus, esse autem tales lapides, Matrices metallorum & ausopia & anatomia monstrat; nam metalla igne tractata vehementiora

utem

ctam

& in

troú

icta,

è di-

talli-

n eo

00-

phis

urio

25 &

utur

em-

fumi

ge-

ibus

uxi-

Tices

non-

men-

tion

tioraresolvuntur&corrumpuntur,fumiduo aufugiunt alterati, & lapidem fluxilem vitri instar relinquunt, unde metalla in vitra aut philistas reduci possunt; in operatione Philosophica talis quoque matrix requiritur, quare principio metallum pertectu addunt ut ejus vitrum operationi inserviat, vel postea massam metalli in tigillo fermentant. Tertio sumitur Matrix pro ipsa minera & metallifodina, in qua hæc omnia operantur, ita loco hujus Philosophi vitru capax sumunt, non enim est quod objiciamus, fodinas & mineras singulari & arte inimitabili spiritu vegetante esse præditas, sanè vitrum Philosophorum quod, corum etiam cvum vocatur, si aëre Philosophico supra citato repleatur, adhibitis reliquis elementis, æque fit vegetativum, ac spatium aut minera, verum de his alio loco plura, præsertim in Commentario super hæc.

§. 4. De pondere.

Certa proportio spermatis cum menstruo requiritur; hujus enim desectu, mixtu vel corrupitur vel siccatur, ut videre licet 136 in vegetabilium generatione, ubi defectus aut abundantia pluviæ, vegetabilia notabiliter alterat, est autem pondus duplex, unum ad quantitatem, alterum ad qualitatem mixtorum, quorum postremum pondus secretissimum Philosophorum vocatur, noscitur ex operatione, quando ignis extrinsecus ignem intrinsecum naturæ excitat, isque materiam alterat, unde qualitatum certa oritur proportio, hine temperamentum ad pondus & ad justitiam exsurgit.

5.5. De Calore.

Calor quoque, tanquam instrumentum ad generationem requiritur, in regno animali unum, in vegetabili duos, in minerali tres,in operatione Philosophica quatuor gradus requirit. Primus est putrefactionis, alter digestionis, tertius coagulationis, quartus plusquamperfectionis gradus, verum de igne, calore & ejus subjecto in titulo de Elementis sub paragrapho de igne superius egi, pro inde uberiore ejus pertractatione supersedeo.

Corol-

quat

un la

Corollaria.

fedus

tabili

unum

mix-

ecre-

citur

rsecus

tsque

aori-

pon-

ntum

ani-

erali

tuor

onis,

onis,

, VC-

itulo

upe.

prof

An ex solo Mercurio Philosophorum possit fieri metallum? Dico nunquam dari aquam metallorum sine sulphure, quod semper in minimis particulis, tanquam in centro fecum gerit, sicut nullum datur sulphur absque materia, & taliter longo tempore potest scintillula hæc sulphuris latentis in Mercuriali aquâ excitari, ut partes Mercuriales coquat, temperet atque in metallum, imo plane in lapidem Philosophorum efformet.

Anarte possit produci metallum? Re-Ipondeo affirmado, sicut enim semen vegetabile impositum terræ (quæ in ollisante feneltras servari solet) atque debito tempore aqua humectatur solique exponitur, non aliter quam naturaliter croscit, ita habitis & applicatis quinque requisitis generationis mineralis, etiam metalla produci possunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjuvare potest, quod in artificiali florum generatione videre liquet, adjuva-

tur

tur autem natura arte, quinque nimirum prædictorum requisitorum debita applicatione.

TITVLVS SEXTVS,

Chimicorum sex Operationibus
Realibus, Accretione, Decretione, Solutione,
Coagulatione, Destructione & plusquam
perfectione.

Proœmium.

Actenus principiorum rationem habuimus, sequuntur ope,
rationes, quarum causas & sines
probè intelligere decet, inserviunt enim ad cognitionem multarum elaborationum naturalium, referuntur in genere
vel ad medicinam, vel ad rerum generationem, ac perfectionem, in specie verò ad ser
classes. Quas sub tituli initium recensuimus, in sequentibus autem paragraphis explicabimus.

5.1. Di

fpe

rali

tur

DE OPERATIONIBVS REALIBVS. 139

od automanums S.I. De Accretione.

Antequam accretionem elucidemus, præstatut sciamus quæ partes à Chimicis Heterogeneæ, quæ homogeneæ vocentur? Heterogeneum autem vocatur quodlibet regnum, respectu alterius, ita animalia respectu vegetabilium, hæc verò intuitu mineralium in commixtione heterogenea vocantur, nam heterogeneum est, quod cum alio corpore se non radicaliter miscet, ut in ejus vel naturam vel mixtionem abeat perfectam, cum igitur notum sit, vegetabilia non cum metallis, & hæc è contra non illis misceri, colligimus hæcregna cum suis corporibus ad invicem heterogenea esse, deinde heterogenea-vocantur, quæ in alterius naturam non transeunt, aut accrescunt, ut offa carni, lapides crudimetallis;

Homogenea vocantur, quæ in uno regno & quæ talis naturæ funt, ut ad invicem commutari possint, perfecte vero homogenea existunt, quæ prorsus unius sunt naturæ, atque conjuncta, continuum quoddam

constituunt.

exfunct munic

appli-

nbus

ctione,

ra

r ope white hervi

ratio ad fer enfoi-

is ca-

Juxta

Juxta primum modum homogenea sunt, argentum & aurum, hordeum, frumentum, caro bubula, caro humana &c. Juxta secundum verò homogenea sunt, aqua cum aqua, oleum cum oleo, homo cum homine, aurum cum auro; sicut partes dulpices sunt heterogenea & homogenea, ita accretiones quo que duplices existunt partium nempe heterogenearum & homogenearum. Quarum prior impropria, altera vero pro-

pria vocatur accretio. illat non al program

Prima nempe improptia accretiofit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accrescunt aut agglutinantur, à Galenicis res præternaturales vocantur, ut in regno animali, vermes, lapilli &c. in vegetabilibus ossa, araneæ, crines; in mineralibus, terræ lapides, &c. Accidit etiam accretio impropria heterogene orum, quando res heterogeneæ juxta ponuntur & extrinsecè agglutinantur, ur quando duæ res diversæ limo agglutinantur aut alio modo, sicut hedera muro, ut lapidibus ut saxisragia, denique quando res diversæ in generationem miscentur, ut quando metalla mixto vegetabi-

DE OPERATIONIBUS REALIBUS. 141

int, li se sic adjungunt, ut cum eis crescant, ac in
foliis eorum rursus in substantia immutata
per reductionem reperiuntur.

me,

unt

110-

ım.

it,

cis

Secunda nempe propria accretio fit dupliciter, juxta duplicem homogeneorum gradum. Primò per juxtapolitionem, quando res aliqua per sui simile augetur, ut quando vinum vino, aurum auro additur. Secundo per veram accretionem intrinsecam, que alteratione & generatione fit, cum partes aliquæ dispositæ ad recipiendam aliam substantiam aliasque qualitates, formâ sibi conveniente alterantur & accrescunt, qua accretionis veræ causa efficiens soli spermati convenit, tanquam realiglutini, id enim cum substantiæ unctuosæ sit atq; viscidæ, aquam tenuem (quæ accrescere debet) casei instar primum inficit, incrassat, tandem formam à Deo sibi insitam, facta inspissatione&accretione ei imprimit, aliquam autem admixti partem proseminis augmentatione, inseminalem substantiam alterat, immutatque, quare in vegetabilibus ipsum quoq; semen, singulà generatione augmentari videmus, & hæc est vera distinctio, inter accretionem

×

& immutationem, quamin vegetabilibus nob apertè conspicimus, ubi aliqua pars admixti ne in semen mutatur, reliqua verò acerescit. que Hæc accretio in generatione metallorum locum habet, verum non illa, quam aliqui per solam juxta positionem extrinsecus tantum fieri statuunt, proutin Metallurgia latius demonstravi, notandum autem est, accretionem promoveri per sulphuris aut pinguedinis augmentum, unde fimo pingui solum saturatur, taliter enim semina & eoru vis agglutinans ac causa accretionis promovetur; deinde caloris exhibitione, is enim dum tenuia coquit, nonnihil inspissat, atque sicmateriam magis accrescibucem reddit.

5. 2. De Decretione,

Decretio opponitur accretioni, cujus contrarium est; peragitur mediis contrariis, quibus accretio fit, hine quoque duplex existit, velenimest Decretio partium heterogenearum, velhomogenearum.

Decretio partium heterogenearum fit folutione limi vel vinculi, quo partibus præternaturaliter adhæret; uti in metallis, ignis

pro-

DE OPERATIONIBUS REALIBUS. 143 probatione, heterogenea ab homogeneis ita n regno vegetabili, partes heterogeneæ eldi quæ impuræ vocantur, destillatione aut abutione, in animalibus, ablatione, vel purgaive vel chirurgice separantur, aut immiecus nuuntur.

Partium verò homogenearum decretio, elt, sit vel in quantitate vel in qualitate; in quantitate, quando una pars ab altera dividitur ut gui si à marca auri sumantur quatuor unciæ, ori tum marca hæctot decresceret, quot ei ab-10. latæ funt unciæ.

In qualitate fit decretio dupliciter, um | partialiter & totaliter; partialiter cum mixd. tum aliqua parte unctuosa vel humida, sic decrescit, ut harum vel aliqua particula totaliter auferatur, vel una in alteram mutetur, unde minor fit, tum hæc pars unde immutatur, decrescit. Totaliter verò mixtum decrescere dicitur, non quidem quod in quantitate, sed quod in qualitate decrescat, cum sua in qualitate retrocedit, atque quod antehâc coctum fuit, nunc crudum redditur.

Hæcverò Decretio veræ accretioni planè contraria est, atq; per contraria peragitur

mc-

media; Diximus antehâc veram accretio-ropo

nem per agglutinationem fieri.

Unde claret, veram Decretionem per ac-amo cretionis contraria contingere, contraria au itpatitem agglutinationi est colliquatio, quæ expens, o putrefactione oritur.

Unde putredinem causam efficientem indecretionis statuimus, quâ verò ratione putredo & per eam colliquatio corporibus una

contingat, maximopere scire præstat.

Ex præcedentibus titulis præsertim se-peditu cundo liquet omnia corpora constare exa-midit qua crassa, & tenui, crassa, pingui, oleosa, te-himi nueminformante, eique folium, nempe for-ma mam præbente. paucis, aquam hanc unctuofam fulphuream, balfamum corporum effe, gelu cui à Deo inditum est, quantum aquæ te-18& nuis, tanquam materiæ formare, inspissare, coagulare, figere, astringere in corpus, idq; dop co, &præservare possit, sic sulphur rorismarini certă proportione habet, quam incofervanda sua admixta aqua observat, ad qua du lo integram nondum habet, omnem fui regnitura affluentem aquam tenuem assumit, eamque 100 informat, quam primum verò ultra hanc pro-

DE OPERATIONIBVS REALIBVS. 145 roportionem ei aqua admiscetur, illicò auæ multitudo superat sulphur nempe cauim coagulantem, & sic ex agente sulphure t patiens, vicissim ex aqua patiente sitaens, dum pinguedo sulphuris in nimia aqua issolvitur, atque sic colliquescit, sulphur num nim cessanisà sua actione retrocedit, & sui epu. onservationem quærit, unde se concentrat, ribus & hinc in putrefactione varij conspiciunar colores, ob sulphuris mutationem; imeditur putrefactio nimio calore, qui ab hu-114 riditate præservat, & nimio frigore quod umiditatem congelalcere facit, promovefor ur calido humido aëre, sicut ergo sulphur 1110. ausa fuit accretionis & coagulationis, ob elle, gglutinationem, ita aqua est causa decretio-218- is & solutionis, ob sulphuris colliquatione fare, & dissipationem. Ethac estratio, cur Phiida osophi humiditatem, vitam & mortem reum vocârint, vitam, quod rebus corpora ofer-uppeditet, mortem, quod corpora rursus idi esolvat. Verum de accretione & decretione dura in sequenti paragrapho de solutione nout & coagulatione.

C

DIO.

5. 3. De solutione.

Solutio apud Chymicos triplex est, nem.

pe solutio continui, partis, & totius.

Solutio continuiest, quando corpus il adol continuo folvitur, continuum autem vo cant, quicquid ad unitatem pertinet tam a partes similares, quam dissimilares, sic cor auto pus humanum vocatur continuum cum o forti mnibus membris, itaherba cum radice, cau le, foliis, &c. nullum corpus reperitur quoc tam continuum sit ac corpus metallicum cum ergo corpora hæc in unitate solvuntur dicitur in continuo solvi, bæc solutio con tinui duplex est, prima peragitur conquassa lolva tione, pulverisatione sive pistillo, sive lima, sive alio modo fiat. Ut quando herba ir mortario coquaffatur, quando metallum au in folia redigitur, aut pulverisatur, quando animalia secantur, contunduntur, inservit solutio hæcad reliquas solutiones, quarum ministra est:dum enim corpus in continuo solvitur, punctula ejus magis superficialia fiunt, unde postea in aliis solutionibus citius resolvutur, meritò ergò solutio hæc præparatoria vocari posset. Altera solutionis continuæ

DE OPERATIONIBVS REALIBVS. 147 inuæ species per aquas causticas peragitur, quas corrolivas vocant, potiorem usum in netallis habent, quoru corpora de puncto ad punctu corrodunt, atq; ita in pulverem redigunt impalpabilem, circa hanc folutionemnotabis, i. Aquæ corrosive proprietate, auro enim aquaregis, reliquis metallis aqua fortis competit, quo pinguiùs est metallum, hoe libentiùs ab aqua Regis solvitur, pinguia nimin aqua fortiresistunt, causam vide in meæ metallurgiæ tertia parte. 2. Ipsam soluionem continui, ratione solventis & solvendi, hujus ergò ut primo modo in continuo olvatur, prius in folia aut lamellas redigatur, vi ius verò causa, ut solvens certa habeat proportione, deniq; initiu, mediu & finis soluionis confidere ur, sicut & calor, vasa, tripus ic instrumenta reliqua que ad talem solutionem requiruntur. 3. Præcipitatione, quâ nepe ratione solutus sit præcipitandu, acab a-quâ caustica separandu. 4. Edulco rationem ispiritibus corrosivis, etq; exsiccationem, tu notabis qualitatem, quam à spiritibus corcosivis solucum metallu, quod præcipitatum

tum& edulcoratum, calx vocatur, accepit, lces ita calx auri qualitatem fulminantem, calces metallorum plerumque volatilitatem acquirunt, aut difficulter reducutur, ut Luna, cornua &c.5. Usum & reductionem. Usus solutionis continui metallorum, duplex est, dus velad separationem metalli à metallo, ut pin auri ab argento, vel ad medicinæ præparationem, cui si reservas usui, ut à spiritibus corrosivis quam optime liberetur, necesse est; tum reductio calcis Metallicæ salibus 64 fusibilibus & concentrantibus fit, quæ reductio Calcis, rursus in continuum, indicat solutionem corrosivam metallorum tantum foli solutionem continui esse.

Solutio partis, est, quando aliquod seu lis, substantie, seu qualitatis principiu à corpore separatur, ut quando spiritus, oleum vel sal ex corpore preparatur aut extrahitur, dupliciter peragitur, primò destillatione, fermentatio. ne, calcinatione, vitrificatione, reverberatione&c.socundosympathice per extractationem, sic pinguia & sulphurea ex corporibus sui simile extrahunt, unde extracta, tincturæ; & hæc est ratio cur spiritus vini There-

ben-

DE OPERATIONIEVS REALIBYS. 149 benthinæ, oleum commune, ex omnibus corporibus sui simile extrahat, ac tingantur;

tem

Solutio partis Medicinæ inservit, nam cum non omnes corporis alicujus partes interdum requirimus, sed ad diversos affeell, Etus, diversis principiis utimur, unde olea, piritus, salia, separata prostare in officinis necesse est, ars spagyrica docuit quaratione principia è corporibgelici possint, sic ferme-ferm effe tatio vinculum trium qualitatis principio-4.1. rum resolvit, destillatio principium Mercuriale & Medium, calcinatio vero ultimum falon nempe salem nobis ob oculos ponit, quare folutio partis ad Medicinam propriè inservit, non tam pro præparandis medicamentis, quam pro cognitione morborum solutionis partis, sicut enim arte corpus ex parte solvitur, ita in corpore humano continui, partium, imò totius nonnunquam resolutio datur, cujus folutionis causas hic exponere quidemutile & necessum esset, verum in commentario super hæc latius explicabuntur, compendij leges hoc loco transgredi nec lubet, nec licet, Philochimicus ex prædi-Etis, nisi prorsus stupidæ mentis sit, facilè folu-

TITVLYS VI.

150

solutionum & coagulationum causas tan prase active qua passive, tam in morboru causis mater quam in medicamentorum præparationibustient addiscet & enucleabit.

Solutio totius est, quando corpus sicre solvitur, ut ejus forma, ejus q; qualitates pror dict sus immutentur, duplex est, preternaturalis 8 ton naturalis; præternaturalis accidit quado cor. pus igne præter ordinem & naturam suam natio comburitur, unde forma substantialis nempe sulphureitas concentratur, atq; in carbo. leu ne corrupitur, humidu verò separatur atq apu diffunditur, ignis vi evaporat & in fumo au nov fuligine alteratur; Naturalis verò solutio to. con tius est, quando corpus putrescit atq;natura- amb liter in suaprincipia reducitur, hæc reductio nov vocatur solutio radicalis & Philosophica Ph cum enimPhilosophorum finis sit regenera. to: re, ad regenerationem auté, corporis reductio in primam materiam seu substantiam se. al minalem pertineat, hæc verò non nisi putre. factione contingat, merito putrefactio seu Solutio radicalis, Philosophica operatio vocari potest, cum autem in præcedentibus, lu præ-

obilio vera DE OPERATIONIBUS REALIBUS. 191

oræsertim titulo de reductione in primam
nateriam, item titulo de Decretione, sufficienter de putresactione scripserim, eadem
repetere molestum & supervacaneum esset.

Conclusionis loco artificem moneo, ut pror discrimen interprimam & secundam soluionis totius speciem attendat, sunt enim flæè diametro sibimet contrariæ, in calcinatione corporum sulphur corrumpitur, & humiditas destruitur; in putrefactione verò rbo seu calcinatione Philosophica, humidum apud calidum conservatur, hâc enim ratione novo possunt uniri vinculo, cum sulphur to. concentratum, tandem rursus peripheriam ambiat, suamque humiditatem figat, unde dio nova sequitur generatio, juxta sententiam Philosophicam, corruptio unius est generatio alterius, hinc liquet ratio, cur Philosophi edu dixerint, se corpora aquâ seu igne humido calcinare, cum vulgus ea igne communi calcinet, comburat, destruat, arq; corrumpat.

Tum Lector finem solutionum prædictarum attendat, ne erret, nam solutio partis optimam, nostrisque con-

12

3 4

stitutivis convenientem partem nobis exhibet, sed longè distat à generatione, qua solutione totius secundi modi peragitur, quod enim fermentatum, quod destillatum, quod elixatum quod calcinatum, aut denique solutione partis tractatum est, generationi ulteriori, inidoneum redditur, aliquod enim principium hâc solutione & separatione me amisit, sive qualitatis sive substantia, quod ad generationem & totius continui

constitutionem requiritur.

152

Errant ergò qui putrefaciendo medicamenta præparare, aut qui solvendo partes novam generationem causare conantur, cum putrefacta ob alterationem qualitatum ultimam, venena & catharctica potius sint, quam inedicamenta, vicissim, olea, spiritus, falia, medicinæ sunt, non principia apta ad novam generationem suique augmentationem; solutionem continui quod attinet, sciat Lector hanc esse solutionis partis & totius, utrius que nempe ministram, & per so aliud præstare non posse, quam ut corpora secundæ & tertiæ solutioni apta atque magis reddat idonea.

5.4.

DE OPERATIONIBUS REALIBUS. 153 §.4. De Coagulatione.

Ut tres sunt solutiones, sic tres quoque existunt coagulationes, quæ respectu regnorum inter se quoque triplices sunt, in animali enim regno, utrius que seminalis substantiæ unio tantum, in vegetabili coagulatio, in minerali autem regno fixatio existito, quas tres species in sequentibus sub uno nomine coagulationis complectemur; hæc coagulatio ergò triplex est, vel continui; vel partis, vel totius, in his tribus gradibus op-

ponitur triplici solutioni.

obis

Coagulatio continui duplex est, & sit vel impastatione, vel condensatione; impastatione, quando pulveres aqua miscentur, aut limo, unde evaporata humiditate mixtum coagulatur addità autem rursus resolvitur, sic ignis omnia coagulat, aqua omnia resolvitur. Condensatione peragitur, quando aqua frigore suo rem congelat & tùm calore resolvitur ut glacies &c.paucis, in hâc duplici coagulatione continui sequens axioma observandum est. Quicquid igne coagulatur, aqua resolvitur, è contra quicquid equa coagulatur igne resolvitur.

154

Coagulatio partis est, quando oleo quamo sitas salsedini, sulphur sali, oleum aquæ, ma fæminæ, siccum humido, volatile fixo adhæ gulatio ret, prout in paragrapho de accretione an modul tehac dictum est, solvitur sympathice & an. tipathice; fympathice cum suo simili; anti prove pathice cum suo contrario, circa hanc coa. muni gulationem partium sequentia nota axioma. ta. Debile cedit fortiori, simile simili gaudet, natura intendit perfectius, unius vita al. terius mors est. Omnis separatio fiat cum modestia& sapientia, his benè consideratis, aditus tibi ad magna naturæ penetralia dabitur.

Coagulatio totius est duplex, præternaturalis & naturalis; præternaturalis quan- losop do heterogenea, naturalis verò quando homogenca coagulantur, per modum generationis, explicata est cum solutione sua radicali in paragrapho de putrefactione, & S. de fiva accretione ac decretione vera&Philosophia conf ca, unde hic de coagulatione cocludo, artificem admonens, ne species coagulationis nem confundat; aqua enun communis nunquam

DE OPERATIONIBVS REALIBVS. 155
quam coagulabit se ea , quâ decet, fixitate
cum auro, hine omne solvens quod in coagulatione & fixatione soluto radicaliter per
modum tertiæ solutionis & coagulationis
adhæret; pro vero solvente, & talis operatio,
pro verâ Philosophicâ est habenda, contrarium subintelligitur. Quare Naturæ leges
observando, non facile quis errabit, cum è
contrario inexplicabilem incurret Labyrinthum.

§.5. De Destructione.

tis

ter.

ho-

de

10-

Destructio duplex est vulgaris & Philosophica.

Vulgaris accidit, quando corpora aut contra aut præter naturam tractantur, quod fit variis modis, 1. Quando heterogenea confunduntur. 2. Quando in corporum solutione & coagulatione contra ordinem naturæ & petitum sinem proceditur. 3.

G

Quan-

Quando tractantur rebus non convenien- prior tibus, aut quando id ab eispetitur quod ipsa tem non habent, nec habere à natura eis concessum est. 4. Propriè autem destrui dicuntur per tertiæ solutionis primum modum, nempe quando corrumpuntur, & præter naturam separantur, 5. Destruuntur quando tife defectuosa aut contraria principia combinantur, ac dum multa præparatione propri- ine as qualitates & vires amittunt, ac naturæin-

acceptas induunt.

Philosophica autem destructio fit cu lucro, est corporis reductio, ac retrogradatio, facta per secundum modum tertiæ solutionis, nempe per radicalem solutionem, tali enim corpora quasi vilificantur & præ oculis nostris annihilantur atque in terram sua, unde orta sunt, reducuntur, verum ex tali destructione nova sequitur regeneratio, & in hac plus quamperfecta & gloriosa augmentatio, sane quod sic destruitur, construitur, quare Philosophi dicunt, facilius est aurum construere quam destruere, cum destructum Philosophice, naturalimotu proDE OPERATIONIBVS REALIBVS. 157 prioque glutine se construat, artisicis autem non inexpertà manu destrui debeat.

dipla

COD

icun

dum

er zaando

mbi-

dpri-

úlu

atio,

It10-

, tali

ocun lua

li de-

aug.

TIL

tall*

de

010-

§. 6. De Perfectione.

Perfectio est duplex, Naturalis & Artificialis.

Naturalis perfectio est, quando corpus in eum suz perfectionis gradum devenit, in quem à natura positum est, sic monstrum respectu hominis est imperfectum, vinum aliis succis, aurum reliquis metallis perfectius est.

Artificialis perfection est, quando Natura in sua perfectione adjuvatur, ut eò citiùs & perfectius operetur, adjuvatur autem separatione heterogenearum, & concentratione ac perfectione homogenearum partium.

Partes heterogeneæ duplices sunt, aqueæ vel terrestres, hæ dupliciter separantur, primò ab invicem, deinde inter se; ab invicem nempe partes aqueæ à terrestribus separantur, destillatione, siltratione, congelatione, præcipitatione, aut evaporatione; partes heterogene aqueæ ab aqueis sepa-

rantur, destillatione, vel præcipitatione; Terreæ à terris calcinatione, vel sublimatione, sic per destillationem aqua separatur à terra, per calcinationem sal à capite mortuo, per elixationem sal è cineribus, per evaporationem sal à aqua; sinis harum operationum est, ut partes impuræ separentur à puris, quæ separatio commode per ignem, aërem & aquam sit; per ignem, qui corpora purgat ab adustibilibus; per aërem, qui ea exsiccatione liberat ab humiditate; per aquam, quæ ea abluit & mundat; corpora igne purisicanda sicca sint, aëre mundanda porosa siant & rara, aquâ purisicanda sluxilia reddantur.

Partes homogeneæ concentrantur hoterogenearum separatione, alterantur accidentaliter & essentialiter. Accidentaliter, mutantur & præservantur, mutantur in colore, odore, sapore, compage, formå, asperitate, lævitate, duritie, mollitie, volatilitate, fixitate, gravitate, levitate, quarum omnium mutationum causas in meæ Metallurgiæ tertiå parte reperies. Præservantur causarum nocivarum amotione, & sui dispositio-

ne,

ori

alte

dur

diff

rat

cui

du

DE OPERATIONIBUS REALIBUS. 159 ne,ne quid nocere possit. Verum hæc omniaut in accidentiis fiunt, ita à substantia originaliter dependent, quæ Essentialiter alterari & perfici potest, alterari quidem, dum sulphur plus coquitur, & humiditas ita disponitur, ut coctione perfectionem acqui. rat, heicenim ars naturam sublevare potest, cum habitis naturalibus principiis & calidum & humidum suppeditare potest, humido res augmentantur, calido foventur.

me;

t10-W2

uo,

po-

110-

pu-

OI4

1 62

12-

ora

nda

xi-

10-

cci-

ter,

0-

113-

ixi-

um

giz

ula-

t10-

1163

Corollaria.

Quid sit plus quamperfectio, R. Juxta Chimicos, est corpus naturalibus principiis progressum, sed arte sicelaboratum, ut perfectius sit quam absque illa Natura solaproducere potuisset.

Quid sit aurum plusquam perfectum? Respondeo. Juxta Chimicos est aurum regeneratum, seu in novum generationis actum productum, in eoque, arte acignis administratione sic exaltatum, at aurum

natu-

naturale multis gradibus superet, aliisque metaliis communicatum, tot perficiat gradibus, quot auri perfectionem superat. Paucis Chimicorum aurum mortuum, est auru vulgi, cum extra actum generationis mortuum quasisit, sicut omnis res quæ se non vegetat. Aurum verò vivum, est auru in actu generationis productum, denique aurum plus quam perfectum, est Tinctura, Elixir & Lapis Philosophorum,

TITVLVS SEPTIMVS.

De Septem Requisitis Artificis.

Nempe de Terminis, instrumentis, materiis, operationibus, scriptis Chimicis. Methodo Chimia studendi, Methodo Chimice Philophandi.

Proœmium.

Estat ut hoc ultimo titulo septem requisita exponamus, quibus Artisex instructus esse debet, his enim ut vehiculo uti necesse est, DE REQUISITIS ARTIFICIS. 161

est, quare eorum cognitio utilis & necessaria
judicatur; Exponemus autembic ea qua
poterimus brevitate, cum praxi illa scire, satiùs sit, quam theorice multis verbis explicare.

§. I. De Terminis.

Termini juxta Chimicos trifariam accipiuntur, nempe Hieroglyphice, per Chara-

Eteres, tandem per verba.

non actú

rum

ulo

qui-

beti

este

elt,

Studium Chimicum ut antiquissimum, ita ante omnes Ægyptiis notum fuit, qui pro more in cippis hieroglyphicis id posteritati commendarunt, prout Pierius, & de studio Chimico optimè emeritus Mejerus, deniq; ex his doctissime explicuit R. P. Athanasius Kircher. Distinguendum autem est,inter literas Sinenfium, & Hieroglyphica Ægyptiorum, quâ aut historias aut secreta Chimica tractarunt. Secreta Chimica tractantur plerumque per animalium figuras, ita Leorubeus, Sol, aurum; Bufo, corvus, putrefactionem; Columba, Aquilà, serpens, Leo viridis, Luna Philosophorum, corum Mercuriñ denotant, Sole aurum, Luna argentum, Venere

nere cuprum, Marte ferrum, Jove stannum, quoqu Saturno plumbum, Mercurio argentum vi- puttel vum Lupo antimonium, Dracone nitrum, rumo serpente arsenicum, &c. indigitatur, hanc mus, e. autem inscriptionem non fortuitò esse fa- unpr Cam sciendum est, cum indicantia quandam send proprietatem habeant, quæ indicatis com- color petunt, quare circa resolutionem Hierogly- qua, phicorum proprietates animalium confide- inven randæ funt; Venenata & volatilia Materi- novun am; fixa terrestria formam denotant, hinc com fequens ænigma taliter enucleabis; Rubeus phor Leo pugnet cum Lupo cano, quem si vincet, com gloriosus Victor evadet, tum in pellucidum smin carcerem cum decem aut duodecim Aqui- nusc lis Virgineis eum occlude, clavemque car- tinei ceris Vulcano tribue, & incipient aquilæ pugnareac vincere Leonem, ejusque corpus lible dilacerare&discerpere, quod dum putrescet, quærent aquilæ aufugere, fætoremque vitare, ac Vulcanum rogare ut aperiat, oinnesque carceris rimas percontari, at Vulcano mon inexorabili, omnibus carceris partibus optime occlusis, fœtore ex Leonis cadavere, ipse fua quo-

DEREGVISITIS ARTIFICIS. 163

mun, quoque Aquilæ corrupuntur, inficiunturac mi putrescunt, unde horrenda putrefactio, Verum cum corruptio unius sit generatio alte-, hand rius, ex duplicato hoc cadavere varia oriunle fa tur, primo prodit corvus, qui rursus putreandan scendo evanescit, unde pavo cauda multicolore prodit, hoc pereunte, columba venit, rogly quæ, cum corvus siccum non potuerit invenire locum, eundem invenit, sed later novum, cum pristina terra diluvio sit him corrupta, hæcautem virginea ac Philosouben phorum creta existat, columba hæcomnis corruptionis nondum totaliter expers, fensidem sim in Phænicem immutatur, quam Vulca-Aqui nus comburit in ipso carcere, unde ex ejus cineribus novus incorruptibilis ac immordapo talis oritur fructus, quo omnia reficiuntur, corpus fublunaria.

Hieroglyphicum hoc znigma taliter explicabis; Aurum purgetur per anti-monium, ponatur in vitrum cum decem aut duodecim partibus Mercurij Philosophoru, seu aquæ Merculialis metallorum, vitrum occlu-

rescet

que vi-

ilcano

IS OPE

900-

164

Altera classis terminorum Chimicorun characteres complectitur, qui duplices sunt vel indicant materiam, vel operationem Characteres Materias indicantes respicium ortum & differentiam. Ortum hic explica re, cur nempe hoc vel illud signum, huic ve alii materiæ apponatur, nec chartæ angustia nec propositum patitur, cum in alium locum hæc reservaverimus, consulatur interim Johannes de Dee in sua Monade Hieroglyphica. Differentiam Characterum quoc attinet, quomodo nempe quælibet materia suo singulari charactere insigniatur, docebimus, si Deo libeat, in commentario ad hæc, Characteres qui operationibus tribu-

untui

DEREQUISITIS ARTIFICIS. 165 ntur, coincidunt cum præcedentibus, uoad ortum & differentiam; operationes res merò quæ characteribus tribuuntur, præserdion im analysis Characterum Paracelsicorum, lio loco explicabimus, quid nempe de illis enfendum fit?

volati Sequitur tertia classis terminorum quæ erbis tam propriis quam impropriis matepoterias & operationes Chimicas explicat, veum cum necesse sit, in tractatione talium, es verbis denominare, ne hoc loco molesti imus inutili repetitione, heîc concludimus.

S. 2. De Instrumentis.

onem

ciun

plica-

terim

untu

Instrumenta Chimicorum duplicia sunt, nempe necessaria ad tractationem ignis & ad materias.

Adignis tractationem requiruntur carbones exficcati & duri, tigilla aut crucibula ignem sustinentia, patella figulina, cineritia, vasa cementatoria, receptacula figulina, vulgo Handcapellen dicta, infundibulum, conus concavus metallicus, vulgo Giefbudel/quo ad fundendum regulum antimonij

utun-

utuntur; forcipes ad imponendos carbones aliæ ad tigilla, ferreus baculus, pro materi arum in igne commixtionc. Chirothece lin tex & madefactx, Orbts ligneus in centre foramen habens per quod illæsis oculis ma teria in igne conspicitur, linteum, quo vesti. menta, ne comburantur, teguntur, ignia. rium, ignitabulu, ferreum cochlear, furcilla ferrea, malleus, securis, carbones, arena, aqua, ligna sicca, ramenta lignorum &c. Hæc circiter instrumenta sunt, regimini & tractationi ignis necessaria. Instrumenta autem requisita ad tractationem materiarum sunt, vel vitrea, aut figulina, !apidea, metallica, cuprea, ferrea, & lignea. Vitrea sunt, alembici, cucurbitæ, retortæ, recipientia vala, sublimatoria, phiolæ, patellæ vitreæ, separatoria oleorum, circulatoria, &c. Figulina ac lapidea instrumenta sunt ollæ, retortæ, eucurbitæ, alembici, sublimatoria, patellæ, patinæ; lapidea sunt, Lapis marmoreus, porphyreus, lydius, mortarium lapideum. Metallica funt, mortaria, ollæ, patinæ; Cuprea sunt, vas cupreum pro nitro ficcando, coquendo, item DEREQUISITIS ARTIFICIS. 167
tem pro Lunæ præcipitatione, & calcis Lunæ edulcoratione, item vesica cuprea, ollæ,

ibra cum ponderibus, duplex, major, miior, quam Docimasticam vocant. Lignea
sum sum funt mortarium cribrum, patinæ, scatulæ,

pyxides, cochlearia, orbes, spatulæ, hucaccedit, charta emporetica, item alia, manica

Hippocratis Horologium, fila communia & sulphuratha. Calendarium &c. Hæccir-

citer sunt instrumenta, ad materiarum & ignis tractationem necessaria, quibus acce-

dunt varij furni, juxta varias ignis operatio-

nes, Lectorem tamen admoneo, ne in his omnibus comparandis curiosior sit, quam in

ipsis fundamentis addiscendis, ad egyov

enim magis respicere debet, quam ad parergon, vidi ego Laboratoria instructissima pa-

rergis, furnis, instrumentis & materiis, ut

ipsum Hermetem cum omnibus suis disci-

pulis illic habitare dixisses, verum idem ipse

ego minoris momenti effectus exinde vidi, quam alias ex abjectissimo furnulo, cui non

ignis sumptuolus lampadum ex spiritu vini,

tem

fuper-

superstratus, quo non vasa vitrea veneta, au Phil crystallina sed figulina condebantur. Quar man mirandum non est, cur Magnates rarò ad ar gere tis veritatem perveniant, cum instrumenti comparandis plus indulgeant, quam rerun fundamentis, nec mirum est, quod pauper rimi quidam intima artis penetralia perlustrarint, simplici instrumentoru sed doctri un næ multiplici apparatu instructi, cum ut tot Natura paucis contenta, ita & hoc loco not lo luxurietur, unde à peritis Naturæ scrutato Med ribus ejusmodi supellex sumptuosa nor filo rarò improbatur, velim tamen ut Philochimicus necessaria instrumenta sibi comparet Not propriis manibus tractet, loco & tempore convenienti, neque enim huic studio aded anxiè incumbere decet, ut fama & vita peri clitetur aut optimus vitæ flos eo absumatur & hoc hic monendum est, Philosophos in strumenta distinguere, alia enim vulgaria alia sua seu propria vocant, vulgaria sun partim hactenus recensita, Philosophica ve rò alibi explicantur, superius enim dictun est, quid eorum ignis & aqua ac terra sit, ho notandum eos nonnunquam vasis & furn Philo

DEREQUISITIS ARTIFICIS.

169

Philosophici mentionem facere, atque forum nam aut matricem metallorum subintelliada-zere, ad hæc similes phrases referri possunt.

5.3. De Materiis.

Materiæ à Chimicis bifariam accipiun.

odn-ur, Communiter & Philosophice?

ment

rerun

auper

perlu-

Philo-

Vulgares materiæ circa quas spagyrici
onon n solutione & coagulatione, præparatione
unto Medicamentorum, generatione aut perseinontione corporum artisiciali & naturali ocochicupantur, desumptæ sunt extriplici regno.
Animalibus utuntur vel integris, vel ex paripote e, hinc prostant cornu, medullæ, caro, vel
quæ in ijs generantur, ut lac, ova, vel eorum
ipotopera sunt, ut mel, cera, vel excrementa, ut
naturi el, urina. Plantæ sumuntur vel integræ,
iosin vel earum partes, ut Radices, ligna, medulla,
garia, cortex, solia & surculi, slores, semina, sruigus sus, succi, gummi, resinæ, olca, liquores,
cave vina.

Metallis præcipuè utuntur, eorumque i, hoctecrementis, quò pertinent varia terrarum genera, lapides, gemmæ, salia, succi in terra

H

TITVLVS VII. 170 concreti, ut naphtha, aquæ thermales manna,&c.

· Materiæ Philosophicæ funt, quæ præ cipuè ad perfectionem & generationem me int, tallorum spectant; vocatur autem Mate men ria Philosophica, Duplicata Mercurialis a uatu qua; quæ unica & sola clavis est totius ar 0,8 tis, quare distinguendum est inter materiar diqua iplam præparatam & puram, & inter mate utref riam remotiorem, qua Philosophorus ompr continetur, hanc enim non rarò pro ips tion materia sumunt, ut, cum continens sumiti onen pro contento, materiam hanc no rarò que tione que matricem suæ aquæ vocant, quare cui mi de præparatione longa loquuntur, mater lom am hanc tanquam telticulum prioris, und perati præparari debet, sin verò materiam suar nulla præparatione indigere, sed opus muli bre esse cum sola coctione indigeat, ajun priorem materiam intelligere eos,

Lectoranimadvertat.

trent

tinu

erre

rmales

§. 4. De Operationibus.

Operationes Chimicorum duplices temme funt, vulgares & Philosophicæ; Vulgares Mate igne vel aqua absolvuntur; operationes ignis malis a quatuor sunt, digestio, sublimatio, calcinatio, & fusio, ad has referri possunt, omnes ateriam reliquæ, nam digestione peragitur solutio, r mate putresactio, & evaporatio; sublimatio phorum comprehendit destillationem, rectissionem somprehendit destillationem, rectissionem ionem; Calcinatio complectitur, cemendo quo ationem, reverberationem, vitrisicatione materiallorum peraguntur. Restat ut singulas is, undo perationes paucis explicemus.

Digestio est, cum materia sento igni, smule rimo nempe caloris gradui, exponitur, in quatro revit materiæ ut quatuor qualitates in ea terentur & temperentur. Per hunc graum, si continuetur, causatur putresactio & nateriæ solutio, quia per sentum & ontinuum calorem, calesacta humiditas, terrestrem partem agere eamque determente incipit, unde solutio oritur, quæ su ruere incipit.

H 2

vera wea.

vera est si putrefactionem sequatur, sin verò præcedat, corporis destructio est, fortioren dias, etiam requirit ignem. Ad hunc laboren velal requiruntur phiole, aut cucurbitæ sigille wsap occlusæ, labor hic in fimo equino, aut bal separa neo ut plurimum peragitur.

Sublimatio est, cum putrefacto & solu Co to corpore partes volatiles Mercuriales, pe umi secundum gradum caloris excitantur, und mia calore elevantur, atque vel in Crystallinur inde sal volatile congelatum, vel in subtilissimo spin resolubiles flores, aut limpidissimam aquar te, cu resolvuntur, sublimatio corporis solutic ande nem præcedens id destruit, majorem etiat mich ignem requirit, per gradum debitæ sublimablin tionis destillatio, rectificatio, separatio i reio cohobatio quoque peragi potest.

Destillatio est species sublimationi muni nam partes volatiles Mercuriales, per putr alla factionem aut fermentationem foluta, à 1 mod xis mediante & urgente calore, se sublimar, ibu dum rarefiunt, alembicum petunt, in quo a condensatione congelantur in formam formam lis, aut destillant per alembicum inst

aq uæ.

Reć

Rectificatio est, cum superflua humition ditas, quæ phlegma vocatur, lento calore, bore vel à spiritu (si is gravior existat) vel spirifell sus à phlegmate (si id spiritu gravius sit) do.

Cohobatio eadem est cum imbibitione, les, pe sam si fixæ parti, destillata & sublinata Mercurialis volatilis pars, conjungatur, & denuò nde destillatione separetur, isque labor fine lapius repetatur, tunc fixa partes tali labore, cum volatilibus quoque fiunt volatiles, oluio :andem volatiles induunt naturam fixarum etian huic labori inserviunt cucurbitæ, alembici, blima ublimatoria, & circulatoria vasa, operation mtio verò ut plurimum peragitur in cineribus;

Calcinatio tertium gradum ignis requitionis it, utimur ea ad separationem partium voround atilium vi ignis, differt à præcedentibus, a juod corpus in cineres comburatur ex quibus sal corporum præparari potest, calcinatio ideo vocatur, quod corpora in cal-

cem redigat;

n infl

H 3

Cemen-

Cementatio est cum corpus quod dam, aut in pulverem aut in laminas redigi lerver tur, & cum aliis speciebus ita miscetur, un in pyxide laminæ cum speciebus alterna tim locentur, quod stratum super stratum vocant, tandem pyxis igni aperto circular est, carbonum imponatur, atque gradatim, di horâ ad horam, ignis augeatur, qua in ope ratione, laminæ spiritibus admixtarum specierum penetrantur ac alterantur;

Ignis reverberij sit, si materi steria sic exponatur, ut ab ea penetretu phles ac ubique circumdetur, sic tamen ne suat prapa taliter enim materia impediretur, ne igni ejus poros penetrare possit, utimur hoc igni ad purissicationem & sixationem corporum quæ plerumque purissicantur & in rubeum reducuntur pulverem, ex quo tincturam sui phuris sixi præparant, ac sal elixant.

fusio est, cum corpus metallicur fluit, ignis vehementia liquefactum, absol vitur quarto gradu ignis, quo & metalla pu risicantur, probantur & vitrisicantur.

H

His in operationibus recensitis, ut ordo servetur necesse est, nam oleum & operam quis perdet, qui solvenda coagulat, vel coagulanda solveret, proinde Methodum Naturæ & artis sequi & ntile & necessarium est, ut nempe discamus, quomodo operationes prædictæ rebus applicandæ sint, seu quâ ratione corporum artificiali tractationi inferviant,, ita ex animalibus & vegetabilibus, præparantur essentiæ, tincturæ, Magisteria, pulveres, calces, salia, spiritus, olea, phlegmata; ex metallis & mineralibus præparantur, tincturæ, effentiæ, salia, sulphura, Mercurij, flores, calces, croci, vitriocigne la, pulveres, amaufa.

Ex animalibus & vegetabilibus, effenbeum tiæ tincturæ, & Magisteria fiunt, quando aquis extrahentibus ut sp. vini, juniperi, therebenthinæ, extrahenda superfunduntur, quæ per digestionem, solutionem, & extraabsol Aionem, saporem, colorem & odorem ex corpore extrahunt, quod extractum deinde per lentam abstractionem solventis in-

spissatur.

quod-

edigi-

tur, ut

terna-

ratum

culari

im,de

ODC-

Aust,

ignis

orum

H

TITVLVS VII.

In pulveres rediguntur, si exiccata te- partim

runtur, pulverisantur & cribrantur.

Calces fiunt & salia, si corpora combustione in cineres rediguntur, unde aqua affusâ lixivium paratur, quod colatum ad tertias evaporatur, frigori expositum in salis consistentiam concrescet.

Spiritus, olea, & phlegmata præparantur, quando corpora prævia fermentatione destillantur, quod in vase recipiente reperitur, spiritus oleum & phlegma est, separantur ab invicem rectificatione & inclinatione per separatorium. Phlegma est pars aquosa corporis; spiritus verò & oleum est ejus pars optima & ignea. Sal censetui fixæ dispositionis.

Ex metallis & mineralibus Tinctura & essentiz sic dicta, fiunt per extraction nem & solutionem sympathicam de qui

superiùs.

Olea ex metallis fiunt, si cum spiritibu

salinosis eorum calces digerantur;

In Spiritus rediguntur, partimper se

par.

calcina

DEREQUISITIS ARTIFICIS. partim verò si in vitriola rediguntur, vel si calcinantur, aut cum Mercurio mortificancom- tur;

Salia ex metallis fiunt vel per Mercu-

mad rium vel per calcinationem;

aqua

in la-

aran-

nenta-

nfetur

de qua

p#-

Sulphura Metallorum acquiruntur per folutionem & extractionem variorum solventium, ac Lixiviorum.

Mercurij ex metallis fiunt, per additionem salium resuscitativorum, per putrefat, the ctionem, sublimationem & revivisicatioinclinem;

Inflores rediguntur, si sublimantur, ut Antimonium, sulphur & Similia.

Metalla in calces & crocos præparantur, per aquas corrosiyas, ut per calcinatioactionem;

Vitriola ex Metallis fiunt, si rasuræ X eorum cum sulphuris floribus miscentur, calcinantur, elixantur, ac tandem in salem inspissantur.

HS

Pul-

178 Pulveres impalpabiles fiunt, sifolia ta metalla manibus terantur, & cribrentur Vitra, amausa & Philistææ fiunt, calcina Hich tione, vitrificatione, additis silicibus sal Tartari, aut nitro.

Hæ & plures aliæ sum species vulga rium operationum & præparationum cor poru m, unde eataliter tractata, varia sorti untur nomina, nempe juxta qualitaten

præparationis.

Notandum autem est, omnes ha operationes vulgares, etiam Philosophic in actu sc. ad generationem & plusquar perfectionem metallorum, diverso tame sensu, accipi, siccommunis sublimatio Phi losophice sumpta, est spiritus è corpore li beratio, mediante solutione Philosophica Destillatio & imbibitio ac cohobatio, el ejusdem spiritus descensus in corpus,id ab luens, atque animans, unde hæc Phra-

sis in Rosario reperitur sequentibus.

Nuh

losop

cum (

CODIU

foum

doco

cali,

dum

REQUISITIS ARTIFICIS.

179

Muhn fällt der Thau von Himmel herab/ Und wasche den todten Leib im Grab ab.

Hic labor quoque rectificatio vocatur.

i folia

rentu

alcina-

us fale

yulga

m cor-

forti

itatem

es ha

ophice

quam

amer

o Phi

ore l

phica

t10,0

id ab

hra-

Inceratio est, quando Mercurius Philosophorum cum sulphure eorum tanquam cum cera ac vero glutine Philosophorum conjungitur, Reverberatio Philosophorum est actio ignis interni in humidum suum.

Calcinatio Philosophorum est, quando corpus putrefactione ac solutione radicali, absque igne in calcem redigitur, unde Philosophorum calcinatio per humidum ignem, nempe Mercurium corum, Vulgaris verò per ignem siccum & corrumpentem sit: ad similes phrases reliquæ operationes referri possunt, de qui-

bus alio loco plura.

H 6

5.5.De

§. 5. De Scriptis Chimicis.

Scripta Chimicorum Duplicia sunt, so-

philtica & Philosophica.

Sophistica falla sunt, cognoscuntur quod modum metalla transmutandi empirice absque ulla ratione publice ponant, quod contra methodum Philosophorum est, cum illis potius de rerum causis quam earum effectu scribant; Autores ergo talium scriptorum, quibus varii processus continentur, pro falsariis sunt habendi, utpote qui ejusmo-di scriptis omnium oculos in se convertant, atque amantes alliciant, ut magno pretio explicationem talium processuum à se emant, unde si processus clari sunt, illos ementitos esse sciendum est, quis enim sanæ mentis homo artem aurum conficiendi publice & gratis doceret. Sin verò ejusmodi procefsus, aliqua obscuritate sint impliciti, eorum autorum pro explicatione aurum venari, Lector suboleat. Distinguendum tamen

elt

eftin

fopt

nun

nipt

fund

libi

aper

pro

est inter veros Philosophos & prædictos sophistas, Maximi enim Philosophi non-nunquam processus posuerunt, vel pro manipulatione ad discenda vel pro plebe confundenda, prout ipsi protestati sunt, se nullibi minus veritatem scripsisse, quam ubi apertissime scripserint. Varios tamen processus, licet ratione sinis falsi sint, attamen, si bonas manipulationes contineant, non reprobo, cum singula collecta juvent, taceo quod ex talibus multa praxis, non tamen sine ssumptibus, addisci possit.

t, fo

ntor

npi-

ant

rum

utoyanii

funt iptis

que

EX-

ant

titos

ntis

è&

(ef.

men

Ex Philosophicis scriptisea optima sunt, quæ rerum generationis, corruptionis, solutionis & coagulationis præcepta & sundamentatradunt, hoc nomine mihi præcæteris placuerunt, Raymundus Lullius, Alanus, Comes Bernhardus, Artephius, Basilius Valentin, præsertim ejus Theoria supra duodecim claves, Richardus, Ripleus, Sendivogius, & alii; Copiam Chimicorum authorum suppeditat Theatrum Chimicum & Bibliotheca Chimica Albinei, utroque opere

opere selectiores continentur Chimici, quamvis non omnes pro veris Philosophis habendi sint, quorum seripta illic continentur, attamen ex oppositis contradictoriis veritas eò magis elucescit, invenies spinas, desine, tolle rosas.

Scripta Chimicorum dividuntur vel in Hieroglyphica, vel in characteres, vel in ligatam, vel in profam scriptionem, Authores Chimicos variarum nationum citat Michael Meyer in sua mensa aurea, quod scriptum multa antiquitate plenum omnibus Chimiz studiosis commendo.

9.6. De Methodo Chimiastudendi.

Methodus Chimiæ studendi tria requirit. Præliminaria, Lectionem & Praxin.

Præliminaria sunt, ut studiosus Chimiæ animum Deo devotum habeat, atque naturales scientias, per naturalia quærat media.

Omnen

natur

przie

hoco

Tem

quate

ut tar

aditu

auto

quar

thon

Vague

losor

ibiu

dive

enim

quan ibi d

gene

non

vita

cale.

mici,

ophis

nen-

oriis

1025,

tho-

Mi-

feri-

ribus

12 11

em&

s Chi

atque

11212

Omnem cabalam, Magiam præternaturalem exulare procul jubeat. Physicæ
præsertim spagyricæ, quam in prodromo
hoc opusculo tracto, apprime gnarus sit.
Terminos artis intelligat. Naturalia sequatur principia, manipulationes addiscat,
ut tam ad Theoriam, quam ad Praxin sibi
aditus pateat.

Lectionem quod attinet, eosevolvat autores, qui de rerum principiis scripserunt, quare ex ipsis sontibus scientiam bibat, authorum certum habeat delectum, neque vagus in lectione sit, Concordantias Philosophorum notet, ubi enim concordant, ibi unanimiter consentiunt, contradictoria diverso respectu conciliet, Philosophi enim nunquam sibi contradixerunt, ut quando ajunt aurum vulgi non est nostrum, ibi distingue, aurum prout extra actum generationis est, sterile & mortuum, ergò non Philosophicum est; verùm per aquam vitæ, nempe humidum metallorum radicale, regeneratum & vivum sit & c. de Chara-

cteri-

184 TITVLVS VII.

cteribus, Terminis, & figuris hyeroglyphicis subinitium hujus tituli mentio facta est.

Ratione praxis necesse est, ut scias cui Philosophiæ Hermeticæ parti te pri-Philosophia enim Hermum accingas. metica tres continet partes, spagyricam, Spagyrica do-Chimiam & Alchimiam. cet corpora separare atque dividere, ut apta fiant, adtractationem reliquorum duorum modorum, unde spagyrica ancilla Chimiæ & Alchymiæ est, hanc ergo ut ante omnia juxta fundamenta aggrediaris necessum est. Chimia docet succum atq; optimam rerum substantiam elicere, purgare, perficere, tam ad usum Medicinæ, quam ad generatione reru, unde Chimica no tantum tractat metalla, sed etiam vegetabiliam & Animalia Alchymia circa folum aurum atque præparandum magnum Elixir versatur, ad eam in genere tractatio metallorum refertur.

Medicinæ studiosis, omnibusque Naturæ cultoribus, Naturaliumque secreto-

rum

rumi

maxi

quali

genti

scien

requi

gnos

hacr

fung

fund

artis

(O,U

biam

argu

elle

(00)

rum

gum

nost

DE REQUISITIS ARTIFICIS. 185
rum scrutatoribus, spagyricam & Chimiam
maximopere commendo, cum sine istis
quasi muti sint, & tantum in solis nugentur terminis,

DII-

er-

am,

are,

TEON!

eto-

TUD

Alchymiam autem non item, nam cum scientia profunda sit, singularemque Dei requirat gratiam, cujus interdum nos indignos reddimus, taceo quod per abusum ars hæc multis noceret, nollem ut quis anxie aut sumptuose nimis in ea sudaret, nisi optimis fundamentis imbutus, aut singulari fato ad artis notitiam pervenerit. Hoc non cò dico, ut quis putet, me artis certitudinem dubiam facere, tot enim ejus exstant præclara argumenta, ut prorsus cæcum aut insipidem esse oporteat, qui ejus veritatem neget,taceo reliquorum seculorum historias, quorum nullum non est, quod non argumentis veritatem hujusartis concernentibus plenum sit, placuit unam ex multis hujus poeia. nostri sæculi demonstrationem Pragæ in præsentia P. D. Imperatoris Ferdinandi Tertij, exhibitam zrique incisam huc apponere;

186

nere; lustro abhinc, eadem persona quæ Pragæ etiam heic Moguntiæin præsentiå Eminentissimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in sat magna quantitate præstitit, cujus aurum etiamnum reservatum, & hujus loci moneta prafectus, qui imu ex tali auro ducatos excudit, testis esse pot- miam est. Veritatis ergo studium hoc nulli dis- sinta suadeo, sed sumptuum & non ratione artis, prate sed artificis ergo non singulis id consulo, cum heic verum sit, non cuivis contingit hast adire Corinthum. Si quis tamen hoc in studio aleam fortunæ experiri velit, is ordinem studij servet, & non nisi optime perlustrata spagyrica & Chimica, id aggrediatur, Alchimia cnim absque cognitione spagyricæ frugaliter tractari nequit, quare implicat bonum Alchimistam esse malum spagyricum & Chimicum, non autem implicat bonumspagyricum & Chimicum non esse bonu Alchymistam, in quem tamen si vult ton paucis specialioribus additis brevi

evadere potest.

5.7. D

POR

174-

fulo,

§. 7. De Methodo Chimice Philosophandi.

Substudio Chimico vulgares ut plurimum complectuntur spagyricam& Alchimiam quamvis impropriè, cum licet studia sint assinia, tamen nonnihil differant, ut in præcedentibus dictum est.

Methodus autem Philosophandi etsi has tres scientias plerumque commisceat, tamen ad suas partes resolvi debet, juxta quas triplex est.

Prima Methodus est scientias hasce tractandi per principia, unde corpora constant, nempe per materiam & formam, per Mercurium, sulphur & sal, per spiritum, animam & corpus.

Altera per Elementorum combinationem & alterationem res explicat.

Tertia per ænignata, fibulas, & figuras Hieroglyphicas doctrinam exponit.

Unde

Unde attendendum est, quando propriè vel impropriè Philosophati sunt; Hoc hic notandum venit, ne quis circa Operationes Chimicorum proprios & quidem tales fingat conceptus, qui nec scriptis Philosophicis nee praxi consentiunt, nam quod D. Hieron ymus de Sacra Scriptura ajebat, eam nimirum Margaritæ per similem esse, quæ ex omni parte perforari possit, id de scriptis Philosophicis Hermeticis optimo, jure dici potest, cum ad quamvis opinio- tan nem & conceptum trahi possint. Verum tum qui harmoniam Philolophicorum rum, præsertim consentientem praxin, tanquam eorum cynosuram dextrè combinabit, is & erudite & experientifice Philosophabitur, veramque Philosophandi Methodum tum addiscet, quando alios Philosophos veros intelliget, tum inquam, quam dulcedinem Hermetica Philosophandi Methodus pariat, non sine gaudio & verâ contemplatione sentiet, neque explicanda differentia inter Aristotelicam & Hermeticam Philosophiam, præsertim Physicam, tun opus habebit. Corol-

Corollaria.

pro Ho

era-

dem Phi-

uod

dde

110-

rum

to-

211-

ma-

10-

olo-

1211

Vie-

verà

am,

I.

A N spagyrica sit necessaria

R. Affirmando. Nam cum nullum medicamentum dextrè præparari possit, absque partium impurarum separatione, quæ separatio destillationibus, multisque aliis modis
peragitur, necessaria valde est spagyrica, sine quâ interiora rerum
prorsus ignorantur, sine quâ verbis,
nonre Philosopharemur, denique
sine quâ cognitio boni & mali, puri
nempe & impuri, nos sugeret, magno nostri, ægrorum, omnium que
naturalium secretorum scrutatorum damno.

2.An

2.

præn

An spagyrica singulari instru-cond Aisone & tractatione, reliquarum utsci disciplinarum & artium instar, opus puro habeat:

Respondeo Affirmando. Arishoc stoteles enim in Physicis hujus semus parationis, alterationis & perfectionis rerum ne verbulo mentionem secional facit. Galenici ut Galenici, quo com nomine Pharmacopæos quoque spag comprehendo, multis seculis communem etiam destillationem ignomunem etialisticorum finalism præparationem, solis enim simplicibus, sum parationem, solis enim simplicibus, sum etialism præparationem, solis enim simplicibus, sum etialism cura-

DEDEREQUISITIS ARTIFICIS. 191 curaverunt ægros, quicquid verò præparationum habent, à Chimicis præcipuè mutuati funt, quare concludo, utile & necessarium esse, um ut scientia separandi purum ab impuro, idque perficiendi, actractandi, singulari doceatur Methodo ac libro, & hocest, quod hactenus hoc opusculo incipere conati suse mus, si Deus vitam largiatur, ea quæ heic in genere dicta sunt, in m specie aliquando, prolixo supra hæc w commentario nempe instrutionum ne spagyricarum volumine, explicam bimus, sicut & de facto, in Alma o hâc Vniversitate Moguntina, prædicta in Collegio nostro spagyrico 2. (ad quod Lectorem Philo-chimis cum humaniter invitamus) secundùm rationem & experientiam tàm

tàmin Auditorio quam in Lab ratorio, elucidare & explicare non cessamus.

FINIS.

Abfoln: 1. 29. Xbris IND

INDEX TITULORUM hoc Opere explicatorum.

- I. Prima Materia.
- 2. Duo Principia substantia, Sulphur & Sal.
- 3. Tria Principia qualitatis, sal, sulphur & Mercurius.
- 4. Quatuor Elementa; Ignis, aër, aqua, terra Chimicè sumpta.
- 5. Quinque requisita generationis; Calor, sperma Menstruum, Matrix, pondus.
- 6. Sex Operationes reales; Accretio, Decretio, Solutio, Casgulatio, Destructio, plus quamperfectio.
- 7. Septemrequisita Artificis. Termini, instrumenta, materiæ, operationes, scripta Chimica, Methodus Chimiæ studendi, Methodus Chimice Philosophandi.

I

IND.

In-

Index Paragraphorum hujus

Opusculi.
Titulus primus de primà materia Chimicorú.
Procemium. p.1. (P.1.
§.1.De nihilo & vacuo p,2.
§.2.De materià ecclorum. p.5.
§.3.De materià primà Aristotelicorum. p.12.
§.4.De spiritu universi. p.13.
§.5. De verà Chimicorum primà materià. p 14.
Corollaria. p.23.
1. Quæ sit materia metallorum? p. 23.
2. Quæ sit materia lapidis Philosophorum?p.24.

2. Qua satione forma & materia lapidis Philofophorum reliquis metallis communicari & an duæ Formæ & materiæ uno in corpore esse possint? P 25.

4 An materia à forma separari possit? p.26.

s. An & in quantum possibile artique necessarit sit ut prima materia auri à sormà auri separe. tur? p.28.

6. An prima materia metallorum fit arte parabilis? P 33

7. Quare Materia vocetur informis? P.35.

Titulus secundus de principiis substantiæ nempe sulphure & sale. p.36.

Procemium. p.36.

§. 1 De rerum substantia. p 37.

S.2. Num dentur principia substantiæ? p.38.

§ 3. Quotuplicia sint principia substantiæ p. 39. § 4 Quæ & quid sint principia substantiæ. p. 45. § 4 Quæ & quid sint principia substantiæ. p. 45.

Index Paragraphorum

S.5. Quid sit sulphur & sal in specie? p.46. Corollaria. p.52.

1. Quæritur an oleum detur absq; ulla aqua?p. 52

2. An omnis oleofitas ad formam pertineat p. 52.

3. Quomodo sulphur agat in salem & è contra?

Titulus tertius, De principiis Qualitatis nempe Mercurio, sulphure & sale. p 53.

Procemium. p.53.

di.

P.1.

12,

14

ilo

18

effe

cil

37

ara-

§ 1. De differentia principiorum qualitatis cum principiis substantiæ. p.55.

§ 2. Quomodo probetur dari tria principia qua-

litatis? p 58.

\$13. Qualitatis principia, quas proprietates habeant? p.74.

§.4. Qualitatis principia quomodo inter se conveniant & alterentur? p.86.

§. 7. Cui usui cognitio trium principiorum qualitatis inserviat? p. 89.

§.6.De principiorum Qualitatibus tertiis.p. 109.

Corollaria. p.111.

1. An tria principia Qualitatis in omnibus corporibus reperiantur? P 111.

2. An ex Capite mortuo & phlegmate eadem tria principia præparari possint? p. 112.

3. Cur tria sint Qualitatis principia? p.112.

4. Ad quodnam principium referendum sit sulphur, argentum vivum, sal commune? p.112.

Titulus

Carmen aggratulatorium,
Iohannes Ioachimus Beccherus
Spirensis Medicus.

naldvaye.

Hinc adsis in usu Chemico ceu Hermes Orbis Sapiens.

QVam fama condunt sapientu scripta relicta Scriptum testatur te meruisse tuum. Chimica quo firmas fundamina, pandis eorum Structuram, ostendis quave sequenda via.

Orbis ceu sapiens Hermes hinc Cheimico

Adsis, queis nihil est, ceu potis affer opem Altius exurgas, scriptis tua fama perennet Prastantum dulcis consonet aura virum. Ipse bonog, solt frondescas, tempora cessent

One sapienti sunt adnumer anda malis.

Hæc paucula Fautori suo optime emerito, in nominis sui Technam calamo deproperante adjecit, Breslæ

GOTHOFREDVS STOCKLOWE Med.D.

rrata quæ in Autoris absentia irrepserunt. Benevolus Lector sic corrigat.

W

ell

ida

網

CO

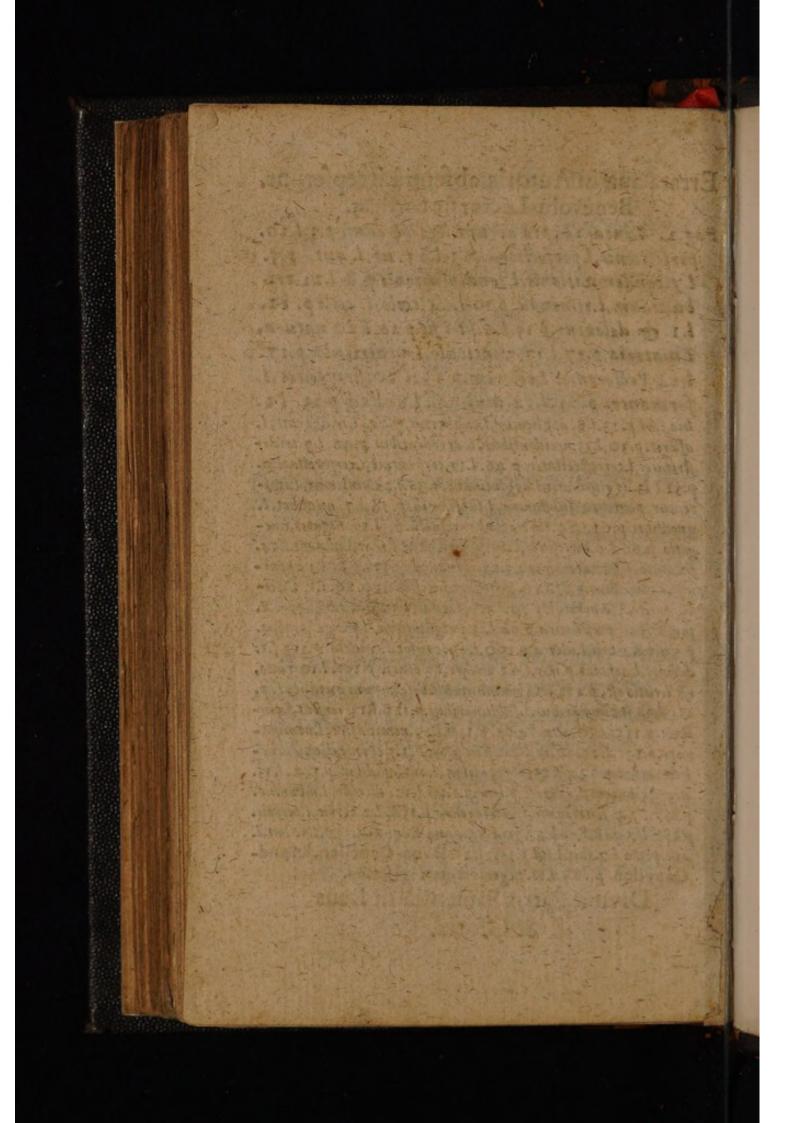
èc-

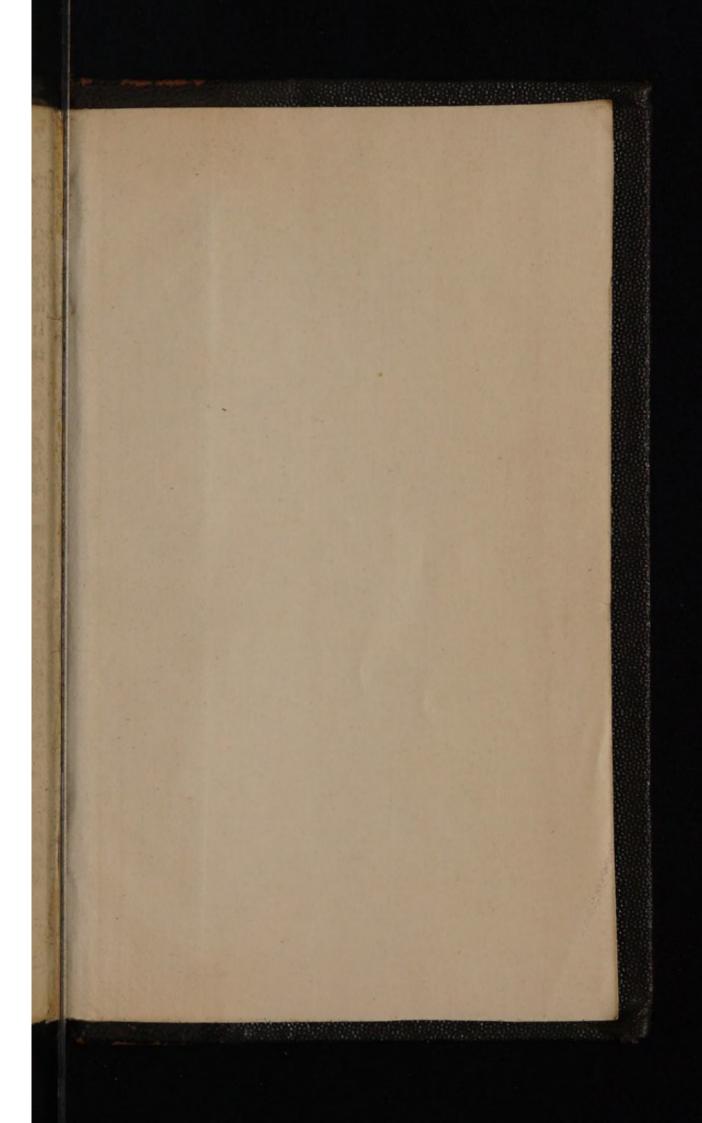
esla

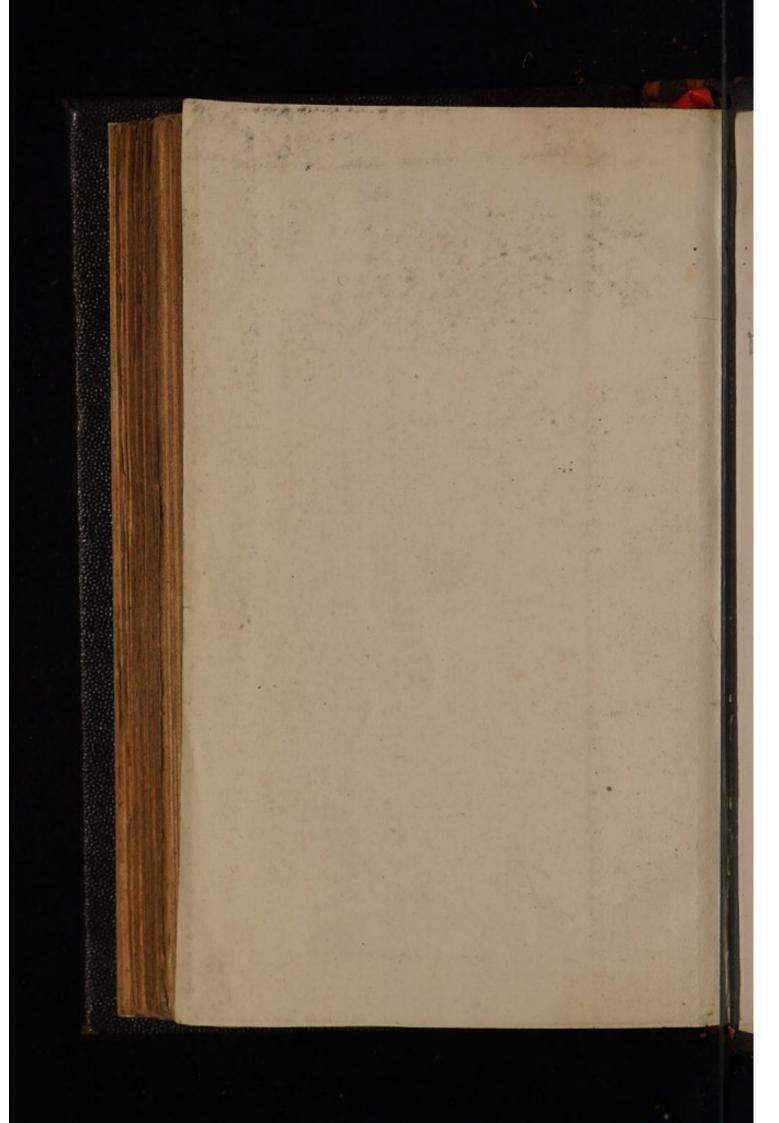
WC

sg.2. Linea 16. pro aërum lege aëreum. p.3 l.20. perfectionis, l. perfectioris. p. 3. l. 25. ut l. aut. p.5. 1.7. condemnationis, l condensationis.p.8.1.22.tribuendum, l.timendu. p. 10. l. 24. colo, l. coli p. 12. l. I. der deleasur. p 15. l. 6. fit. l fit. p 16 l. 20 natura, 1.materia.p.17.1.17. venticulo, l. ventriculo p.17. 1.24. Pectorem, l. Lectorem.p. 19.1 20. firmantes , l. formantes.p. 22.1.14 multag, l.nullag p 23. 1 1. hic,l.hi.p.23.l 8. applicetur.l.explicetur.p.24.l.15.afferuit, l. afferit. p.30.1.15. accidentibus, l. accedentibus. p.46. 1.7. terrestritates, l. terrestreitates. p 46.1.17.corporitate, l. corporeitatem. p.51.l 13.agglutinaris, l.agglutinans. p. 56.l.25. imitetur, l.imitentur. p. 57.1.14. Substantie, l. Substantia. p. 58.1.7. qualibet, l. quodlibet. p. 61.1.24 . rarefacti, l rarefactu. 65. 1.10. negatio, l.negotio. p.66.1. 2. corrifivos, 1. corrofivos. p. 66.1.11. is, 1.1d.p. 71.1.25. fixatate, l. fixitatem.p.72.1.22.igneam, l.ignem.p.85.1.3. quoni am, l. quondam. p. 85.1.10. Schefferi. l. Schefleri. p. 86. 1.1. Meibunius, l. Merbomius. p. 89.1.3. volatilas, l volatilitas. p.93. 1.6. prossetica, l prosthetica.p 94 l.13. purgatoribus, l. purgationibus. p. 99 l.8. witra, l. wicera. p. 100 .l. 19 . caufet, l. caufent. p. 103. l. I. deficiet, l. deficiat. p. 105. l. 23. vocare, l. vocari. p. 108. l. 10. ratio, eft.l.ratio eft, p.112.l. 14. unum, quodlibet, l.unum quodlibet. p. 115 .l. 18. Sublunraribue, l. Sublunaribus. p. 120.l. 14. constat, l. con-Stant. p. 13 O.l. 10. alta, l. alba. p. 130. l. 19 . nominarint, l. nominarunt.p.131.l.25.ait:in,l ait, fiin p.135.l.1. vehementiora, i.vehementiori.p. 140.l.23.ut lapidibus, l. aut lapidibus. p. 142. l. 15. accrescibucem, l.accrescibilem.p.146.l.12. dicitur, l.acuntur. p.157.1.24. heterogene, l. heterogenea. p.158. 1.2. terris, l. terreis. p.162.1.7 que,l.qua.p.170.1.14. aqua.l. aque p.177.1.16. ut,l. aut p.180.1.7.1lis.l.illi.p.165. l.21. Hand-Capellen, I. Sand-Capellen. p. 184.l. 18. vegetabiliam, vegetabilia.

Divinæ Patris Sapientiæ sit Laus & Gloria.

Z.73. 1376 2 You're

